विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

(Disaster Preparedness and Response Plan)

आर्थिक बर्ष २०८०/२०८१

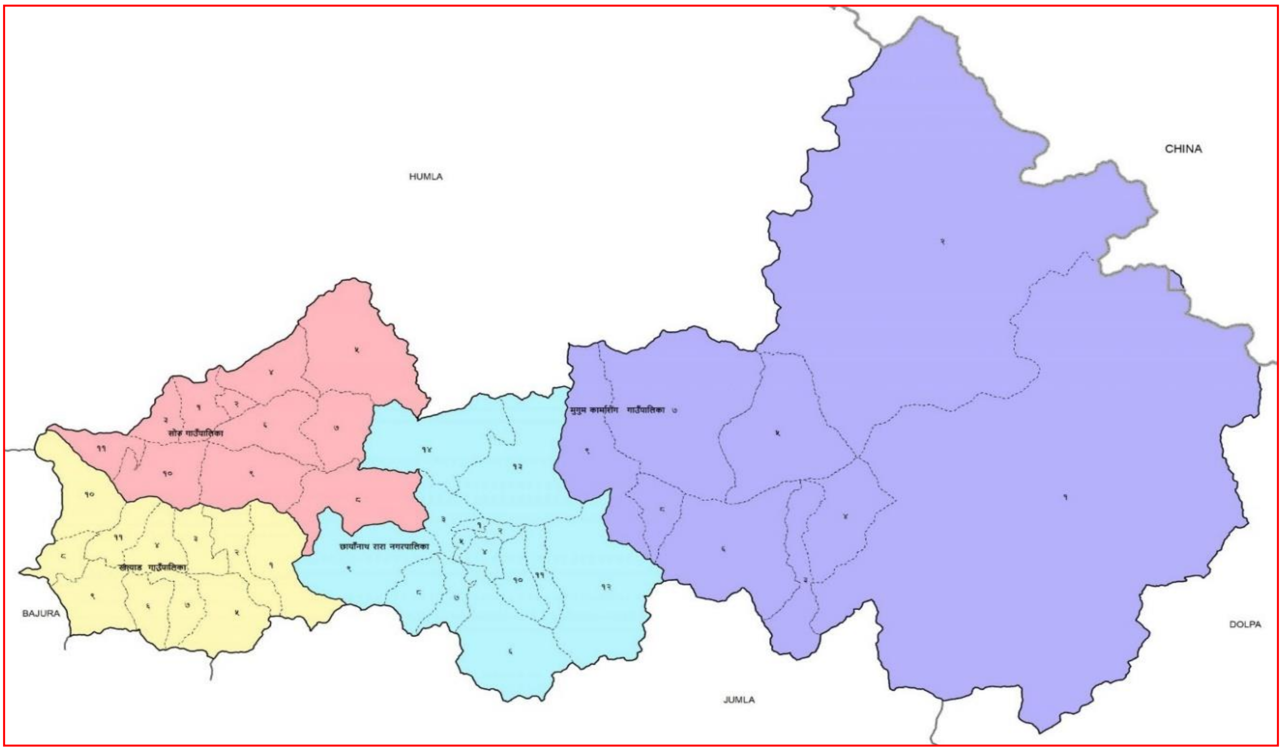

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

मुगु

बिषय सुची

१. पृष्ठभूमि 9

२. जिल्लाको परिचय : 10

.२.१. भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना, प्रशासनिक तथा राजनैतिक विभाजन 10

२.२ जलवायु : 10

.२.३ मुगु जिल्लाका नदीनाला, प्रमुख ताल र झरनाहरुः : 10

२.४ भू-उपयोग 11

तालिका २ : मुगु जिल्लाको भू-उपयोग 11

२.५ धरातलिय स्वरुप 11

२.६ जनसख्याको वनोवट 11

तालिका ३: जनसंख्या तालिका 12

२.७. जनसंख्याको आकार, बृद्धिदर, घनत्व 13

२.८ जिल्लामा विद्यमान स्वास्थ्य सेवाको अवस्था 13

तालिका ४: स्वास्थ्य सेवाको अवस्था 14

२.९. जिल्लाको सडक सञ्जाल तथा हवाइ यातायातको अवस्था 14

२.९.१ सडक यातायात 14

२.९.२ हवाइ यातायात 15

तालिका ५ : एयरपोर्ट तथा हेलिप्याड को अवस्था 15

२.१०. खानेपानी तथा सरसफाइ 16

२.११. विद्युतीकरण तथा सञ्चारको अवस्था 16

२.११.१ विद्युतीकरणको अवस्था : 16

तालिका ७ बिधुतिकरणको अवस्था 16

११.२.२ सञ्चार टवारको अवस्था : 17

तालिका ८ सञ्चार टावरको अवस्था 17

३ योजनाको पृष्ठभूमि (संक्षिप्त विपद्‌को स्थिति, योजनाको आवश्यकता, औचित्य) 17

३.१. प्राकृतिक प्रकोप 17

३.२ जैविक प्रकोप 18

३.३ प्राविधिक 19

३.४.प्राकतिक तथा जैविक विपद् हुनुको मुख्य कारणहरु 19

३.४.१ वर्षा र तापक्रम 19

३. ४.१.१ मुगु जिल्लाको भविश्यमा वर्षा तथा तापक्रममा हुन सक्ने परिवर्तनको परिदृष्य (Climate Scenarios 19

तालिका ९: वर्षा र तापक्रम तथा बर्षाको बिगतको अवस्था 19

तालिका १० मुगु जिल्लाको भबिक्ष्यको बर्षाको परिदृक्ष्य 19

३.४.१.२ वर्षामा हुन सक्ने परिवर्तन (Change in Precipitation Indices) 20

तालिका ११ मूगू जिल्लामा वर्षामा हून सक्ने परिवर्तनको परिदृष्य 20

३.४.१.३ तापक्रममा हुनसक्ने परिवर्तन (Change in Temperature Indices) 21

४. विपद्‌ जोखिमको अवस्था बिश्लेषण 21

४.१. विगतका विपद्‌हरूको विश्लेषण : 21

तालिका १३: प्रकोप घटना तथा क्षतिबिवरण 21

४.२. प्रमुख प्रकोपहरू र प्राथमिकतामा रहेका प्रकोपहरू 28

४.३.स्थानिय स्तरमा सम्भाव्य प्रकोपको आँकलन तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्रको नक्शाङ्कन 29

४.३.१ नगरपालिका तथा गाउँपालिका स्तरीय प्रकोप र जोखिमको स्तर 29

४.३.१.१ छायाँनाथ रारा नगरपालिका, मुगु 29
४.३.१.२ प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण........ 30
४.३.१.३ प्रकोपको वडागत जोडागत स्तरीकरण 31
४.३.१.४.प्रकोपको प्रकृति, स्तर तथा संकाटाभिमुख समुदायहरु 31
४३.१.५.छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण........ 34
तालिका १५ विपद् सङ्कटासन्नता हुने बर्ग........ 35
४.३.१.६.छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण :........ 35
४.४.१. सोरु गाउँपालिका, मुग 39
४.४.२. प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण 40
४.४.३ वडा अनुसार प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण........ 40
४.४.४. समुदायस्तर विपद् जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन 41
४.४.५. विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण........ 43
४.४.५.१ विपद् सङ्कटासन्नता 43
तालिका न १६ विपद् सङ्कटासन्नतामा हुने बर्ग........ 43
४.४.५.२ क्षमता विश्लेषण 43
४.५.१. खत्याड गाउँपालिका 48
४ ५.३. वडा अनुसार प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण........ 49
४.५.४ समुदायस्तर विपद् जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन :........ 50
४.५.५ विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण 52
४.५.५.१ विपद् सङ्कटासन्नता 52
तालिकाः १७ विपद् सङ्कटासन्नतामा हुने बर्ग 52
४.५.५.२ क्षमता विश्लेषण 52
४.६.१. मुगुम् कार्मारोङ गाउँपालिका, मुगु........ 56
४.६.२. प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण........ 57
४..६.३. वडाहरुको संकटासन्नताको अवस्था स्तरीकरण........ 58
४.६.४ प्रकोपको प्रकृति,संकाटाभिमुख्ता रहेका समुदायहरु........ 58
४.६.५ .विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण........ 59
४.६.५.१ विपद् सङ्कटासन्नता........ 59
तालिका १८ : विपद् सङ्कटासन्नतामा रहेका बर्ग........ 59
४.६.५.२ क्षमता विश्लेषण........ 60
४.७.१ मुगु जिल्लाको समग्र सकाटासन्नतामा पर्ने बर्ग........ 62
५ प्रकोप पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण 64
५.१ प्रकोप पूर्वानुमान 64
६ कानूनी, नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था 65
६ १ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४........ 65
६.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन नियमावली -२०७५ 66
६.३. पन्धौ योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ – २०८०/२०८१) 66
६.४ विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७४ 66
६.५. राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्यको कार्यढाँचा - २०७४ 67
६.६.. दीगो विकास लक्ष्यहरु (२०१५ – २०३०) 67
६.७. जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजनाः (२०१७– २०३०) 67
६.८.कोभिड १९ प्रतिकार्य योजनाः 67
७.विपद् पुर्व तयारी तथा योजनाको लक्ष्यहरु. :........ 67
तालिका १३ प्रतिकार्य योजनाको लक्ष्यहरु........ 67
८. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य : 69
९.विपद् पुर्व तयारी तथना प्रतिकार्य योजना कार्यन्वयन रणनितिहरु :........ 69

१०.१. स्थानिय निकाय अन्तरगतका पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण : 70
१०.२. सोरु गाउँपालिका स्तरमा पूर्वसूचना प्रणाली.......... 70
१०.३..सोरु गाउँपालिकमा समुदायस्तर भएका बिपद व्यवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणाली 71
१०.४ खत्याड गाउँपालिका स्तर भएको स्थानिय बिपद व्यवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणाली हरु.......... 72
१०.५..खत्याड गा पा मा भएका सामुदायमा भएका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणालीहरु 73
१०.६.छायाँनाथ रारा नगरपालिका भएको स्थानिय विपद् त्तयवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणाली.......... 74
१०.७.छायाँनाथ रारा नगरपालिका मा सामुदाय भएका बिपद व्यवस्था समिति तथा पुर्व सुचना प्रणालीहरु.......... 76
१०.८. कार्मारोङ्ग गाउँपालिका भएका स्थानिय विपद् त्तयवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणाली 76
१०.९ सुचना प्रणालीका अन्य माध्यमहरु (हावापानी तथा जलस्तर मापन केन्द्र) 77
१०.९.१ जलस्तर मापन तथा बाढीस्तर मापन तथा जोखिम आकलन : 77
१०.९.२ बर्षा, हावा तथा आद्रर्ता मापन केन्द्र 78
१०.९.३ सुचना सम्प्रेण गर्न सकिने सञ्चार माध्यमहरु 79
ग.पुर्व सुचना प्रणालीमा हसयोगी भुमिका रहेका प्रहरी चौकी तथा सर्म्पक नम्बरहरुः 80
११ पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्यमा सरोकारवाला संस्थाहरू.......... 81
घ) राजनैतिक दलहरुको विवरणः.......... 85
ङ) जिल्ला समन्वय समितिः.......... 86
छ) छायाँनाथ रारा नगरपालिका 86
ज) खत्याड गाउपालिका 86
झ) सोरु गाउँपालिका.......... 87
ञ) मुगुम् कार्मारोङ गाँउपालिका.......... 87
१२. विषयगत क्षेत्रहरू को सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि).......... 88
१३ पूर्वानुमानमा आधारित सम्भव हुने प्रकोपहरूको पूर्वतयारी योजना 89
१५. बिषयगत क्षेत्रहरुको बिस्तृत बिपद पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना.......... 93
१५.१ बिषयगत क्षेत्रहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी (Roles and Responsibities of Cluster).......... 93
१५.२ सूचना खोज तथा उद्धार (Search and Rescue) 93
१५.३. खाद्य सुरक्षा (Food Security) 95
१५.४. आपतकालिन आश्रय स्थल (Shelter).......... 98
१५.५.बन्दोवस्ती (Logistic).......... 99
१५.६. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य (WASH).......... 100
१५.७. स्वास्थ्य (Health) 102
१५.८. पोषण (Nutriation).......... 104
१५.९. शिक्षा (Eduction).......... 105
१५.१०. संरक्षण (Protection) 108
१५.११. शिघ्र पुनर्लाभ (Early Recovery) 111
१५.१२. शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन (Camp Shelter Management) 112
१६.आपत्कालीन सञ्चार संयन्त्र.......... 114
१७ . विषयगत स्रोत साधनको आँकलन.......... 115
१८. वन्दोवस्तीका सामानको आँकलन.......... 117
२० अन्य आवश्यकताहरू.......... 122
२१. अनुमानित लागत :.......... 123
२२. आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र.......... 124
२३. अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य 125
२४. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण.......... 125
२५. अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना.......... 125
२६. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना 127
२७ क्षमता विकास योजना 128

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
जिल्ला प्रशासन कार्यालय
मुगु
☎087 460200
087 460020
Website:-daomugu.moha.gov.np
E-mail :-daomugu5@gmail.com

पत्र संख्या:-०७९।०८०
चलानी नं:

मन्तव्य

बिपदको दृष्टिले नेपाल जोखिमपुर्ण देश हो । कमजोर, जटिल तथा विविधतायुक्त भु-बनोट र भौगर्भिक संरचनाका कारण भुकम्प, बाढी, पहिरो, खडेरी, हिमपात, शितलहर, चट्याङ्ग जस्ता प्राकृतिक र महामारी, आगलागी, दुर्घटना, वातावरणीय प्रदुषण जस्ता मानब सिर्जित विपदबाट ठुलो संख्यामा जनधनको क्षति हुने गरेको छ ।कम बिकसित राष्ट्रमा विपदबाट हुने क्षति बिकसित राष्ट्रहरुको तुलनामा धेरै छ। बिद्यमान स्रोत साधनको पहिचान गरी यसको अधिकतम परिचालनको कारणले विपद् निम्त्याउने विद्यमान अवस्थालाई व्यवस्थापन गर्न सरकारी, गैर सरकारी लगायत सबै सरोकारवालाहरुको सहकार्य, सहभागिता र समन्वयको आवश्यक खाँचो हुन्छ ।

बिपद् जोखिम न्युनिकरण तथा ब्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १६ अनुसार गठित जिल्ला विपद् ब्यवस्थापन समितिको काम, कर्तब्य र अधिकार अन्तर्गत जिल्लाको विपद् प्रतिकार्य योजना तयार गरी लागु गर्ने, गराउने उल्लेख छ ।ऐनको यसै प्रावधान बमोजिम मुगु जिल्लाको विपद् पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८० निर्माण गरिएको छ । जिल्लाका ४ वटै स्थानिय तहहरुको प्रकोप जोखिम बिश्लेषण, ११ वटा विषयगत क्षेत्र छुट्याई विषयगत भुमिका तथा जिम्मेवारी, बिपत पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, प्रतिकार्यमा सहयोग गर्ने साझेदारहरुको क्षमता र सहयोग सामाग्रीको उपलब्धताको आँकलनले विपद् जोखिम न्युनिकरणका लागि आगामी दिनमा चाल्नु पर्ने एकिकृत कदमलाई मार्गनिर्देशन गर्नेछ भन्ने मैले बिश्वास लिएको छु ।

यस योजना निर्माणमा सहयोग पुर्याउनु हुने सम्पुर्ण सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, आर.सि.डि.सि. मुगु, यू.एम.एन. मुगु, साहास नेपाल मुगु, हेरेन्डक मुगु, हिरिस्डेक मुगु, GNI Nepal, आई.एन.एफ. मुगु, सप्रोस नेपाल मुगु, MIS/SPN मुगु लगायत सम्वद्ध सबै प्रति हार्दिक धन्यबाद ज्ञापन गर्दछु ।

....
मोहन बहादुर थापा
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
तथा
अध्यक्ष, जिल्ला बिपद् व्यवस्थापन समिति, मुगु
मितिः- २०७९/०२/२०

संक्षेपीकरण को पुर्णरुप

अप्रचौ	अस्थायी प्रहरी चौकी
ईप्रका	ईलाका प्रहरी कार्यालय
गा.पा.	गाउँपालिका
गैसस	गैर सरकारी संस्था
न.पा.	नगरपालिका
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
ने.से.	नेपाली सेना
जिट्राप्र	जिल्ला ट्राफिक प्रहरी
जिप्रशाका	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
जिप्रका	जिल्ला प्रहरी कार्यालय
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
जिसअ	जिल्ला समन्वय अधिकारी
प्रचौ	प्रहरी चौकी
प्रजिअ	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
प्रनाउ	प्रहरी नायव उपरीक्षक
सप्रनाउ	सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक
जि.वि.व्य.स.	जिल्ला विपद् ्व्यवस्थापन समिति
सिप्रचौ	सिमा प्रहरी चौकी
शि.वि.स.इ.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई
शि.वि.स.इ.प्र	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई प्रमुख
स्वा.का.	स्वास्थ्य कार्यालय
CSDA	Cluster Specific Details Assessment
DCDC	Dalit Community Development Centre
DDMC	District Disaster Management Committee
DDPRP	District Disaster Preparedness and Response Plan

DEOC	District Emergency Operation Center
HSO	Health Service Office
HRENDC	Human Rights EnvironmentAnd Development Centre
INF	International Nepal Fellowship
KCDC	Karani Community Development Centre
KCDC	Karnali Community Development Centre
KIRDARC	Karnali Integrated Rural Development and Research Centre
MIRA	Multi Initial Rapid Assessment
NRCS	Nepal Red Cross Society
PDNA	Post Disaster Need Assessment
PACE	Partnership Aid Centre
RCDC	Rural Community Development Centre
RRDC	Rural Reconstruction Development Centre
SAHAS	Sahayogi Hatharuko Samuha (Group of Helping Hands)
UMN	United Mission to Nepal
UNFPA	United Nations Population Fund (United Nations Funds for Population Activities)
USAID	United State Agency for International Development
WDMC	Ward level Disaster Management Committee
CDMC	Community Level Disaster Management Committee
TFs	Task force
LDMC	Local Disaster Management Committee
LEOC	Local Emergency Operation Centre
DEOC	District Emergency Operation Centre

१. पृष्ठभूमि

नेपाल विपद् को दृष्टिले अति जोखिमपूर्ण देशहरुमध्ये एक हो । विश्वका १ सय ९८ मुलुक मध्ये नेपाल भूकम्पको जोखिमको हिसाबले ११ औं, जल उत्पन्न प्रकोप जोखिमको हिसाबले ३० औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको हिसाबमा विश्वमा ४ औं तथा एशियामा छैठौ बहुप्राकृतिको जोखिमयुक्त देशको रुपमा रहेको छ । प्राकृतिक विपद् को हिसाबले विश्वको उच्च जोखिमपूर्ण देशको रुपमा रहेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि विश्वव्यापी मञ्च जेनेभामा नेपालले भर्खर मात्र प्रस्तुत गरेको राष्ट्रिय कार्यपत्र २०१९ अनुसार पछिल्लो तीन वर्षको तथ्याङ्कलाई हेर्ने हो भने सरदर बर्षेनी ५११ जना मानिसहरुको विभिन्न प्राकृतिक प्रकोपहरुवाट मृत्यु भएको देखिन्छ । कमजोर भू-बनोट, जटिल भौगर्भिक संरचनाका कारण नेपाल विपद् को उच्च संकटासन्नताको अवस्थामा रहेको छ । विगतमा गरिएका अध्ययन अनुसन्धान र विगतको विश्लेषण अनुसार नेपालमा कुनै पनि समय धेरै ठूलो भूकम्प जाने र त्यसबाट धेरै संख्यामा मानिस मर्ने, घाइते हुने तथा भौतिक संरचना क्षतिग्रस्त हुने सम्भावना रहेको छ । उक्त सम्भावित परिवेशलाई मध्यनजर गरि विपद् व्यवस्थापन र उद्धार कार्यलाई अन्तराष्ट्रिय स्तरमा मानव अधिकारका रुपमा अघि बढाउन १८ देखि २२ जनवरी २००५ मा जापानको ह्योगो शहरमा प्राकृतिक विपद् न्यूनीकरण सम्बन्धी दोश्रो विश्व सम्मेलनमा सहभागि भएको थियो । यस विश्व सम्मेलनलाई ह्योगो सम्मेलन र सो सम्मेलनद्वारा जारी गरिएको घोषणा पत्रलाई ह्योगो घोषणापत्र (Hyogo Declaration) तथा कार्य योजनालाई ह्योगो कार्यढाँचा एवम प्रतिकार्य योजनाको (Hyogo Framework and Action Plan) नामले चिनिन्छ । त्यस अवसरमा नेपालले विपद् जोखिम न्यूनीकरण एवं समन्वय परिषदको गठन, विपद् सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तयार गरी त्यसको अध्यावधिक गर्ने, विकसित मुलुकका उच्च प्रविधि र अनुभवहरुलाई अनुशरण गर्ने, दिगो विकास र सुरक्षित भविष्य निर्माणका लागि शिक्षा भन्ने नारालाई साकार पार्न शैक्षिक पाठ्यक्रममा सुधार गर्ने र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि विश्वकोषको स्थापना गर्ने जस्तो कुराहरुमा आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गरेको छ । यस प्रतिबद्धता अनुसार २०६६ साल असोज २५ गते नेपाल सरकारबाट स्वीकृत रणनीतिले प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी अवधारणाहरूलाई आपत्कालीन पूर्वतयारी (Preparedness), प्रतिकार्य (Response) तथा पुनर्लाभ (Recovery) सम्बन्धी कार्यक्रममा व्यवस्थित रूपमा समावेश गर्ने उल्लेख गरिएको छ । साथै नेपालले तय गरेको अवधारणाहरु सन् २००५ मा १६८ राष्ट्रहरुले तयार गरेको Hyogo Framework तथा सन् २०१५ मार्च १८ मा जापानको Sendai मा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्रसंघीय विश्व सम्मेलनले तय गरेको The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 लाई आधार मानि निर्दिष्ट गरेको छ ।

नेपालको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार **"विपद् भन्नाले कुनै स्थानमा आपतकालिन अवस्था सृजना भई जनधनको क्षतिको साथै जीवनयापन र वातावरणमा प्रतिकुल असर पार्ने प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक विपद् सम्झनुपर्छ"** । जसमा प्राकृतिक विपद् भन्नाले हिमपात, असिना, हिमपहिरो, हिमताल विस्फोटन, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, बाढी, पहिरो, भूस्खलन, डुवान, खडेरी, आधी, हुरी वतास, शितलहर, तातो हावाको लहर लु, चट्याङ, भुकप्प, ज्वालामुखी विस्फोट, डढेलो वा यस्तै अन्य प्राकृतिक विपद् बाट उत्पन्न जुन सुकै विपद् लाई सम्झनुपर्दछ । त्यसैगरी, गैर-प्राकृतिक विपद् भन्नाले महामारी, अनिकाल, डढेलो, कीट वा सूक्ष्म जीवाणु आतंक, पशु तथा चराचुरुङ्गीमा हुने फ्लु, प्यान्डामिक फ्लु, सर्पदंश, जनावर आतंक, खानी, हवाई, सडक, जल वा औद्यौगिक दुर्घटना, आगलागी, विषाक्त ग्यास, रसायन वा विकिरण चुहावट, ग्यास विष्फोटन, विषाक्त खाद्य सेवन, वातावरणीय प्रदूषण, वन विनाश वा भौतिक संरचनाको क्षति तथा प्रकोप उदार कार्यमा हुने दुर्घटना वा यस्तै अन्य गैर प्राकृतिक विपद् वाट उत्पन्न विपद् सम्झनुपर्दछ ।

विकासशील तथा विकासोन्मुख राष्ट्रहरुमा विपद् बाट हुने क्षति विकसित राष्ट्रहरुको तुलनामा धेरै छ । त्यसको मुख्य कारणहरु मध्ये विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्ने समुदाय, समाज वा संघ-संस्थामा अन्तर्निहित विभिन्न प्रकारका शक्ति, वा सबलताहरु, विशेषताहरुका साथै त्यस्ता उपलब्ध स्रोत-साधनहरु जसलाई सर्वस्वीकृत लक्ष्य प्राप्तिका लागि उपयोग गर्न क्षमता तथा संयन्त्र कमजोर हुनु पनि एक हो ।

२. जिल्लाको परिचय :

.२.१. भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना, प्रशासनिक तथा राजनैतिक विभाजन :

मुगु अति विकट हिमाली जिल्ला हो । यस जिल्लाको फैलावट ८१० ४६’ ४०” देखि ८२० ४९’ ५७” पूर्वी देशान्तर र २९० २३’ देखि २९० ५६’३०” उत्तरी अक्षांस सम्म रहेको छ । यस जिल्लाको उचाई समुद्री सतहवाट १,२०१ मीटर देखि ६,८१७ मीटर सम्म रहेको छ । कांजीरोवा हिमालको काखमा अवस्थित नेपालको सवभन्दा ठूलो तथा मनोरम दृश्य र प्राकृतिक छटाले भरीपूर्ण रारा ताल पनि यसै जिल्लामा पर्दछ । यस जिल्लाको पूर्वमा डोल्पा जिल्ला, पश्चिममा वाजुरा जिल्ला, उत्तरमा हुम्ला जिल्ला तथा चिनको स्वशासित क्षेत्र तिब्वत र दक्षिणमा जुम्ला तथा कालिकोट जिल्लाहरु पर्दछन् । यस जिल्ला पूर्वमा चिनको स्वशासित क्षेत्र तिब्वत देखि पश्चिम दक्षिणमा कर्णाली नदी सम्म फैलिएको छ । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ३५३५ वर्ग कि.मी.रहेको छ । यो जिल्ला ३ गाउँपालिका एवम १ नगरपालिका एवम ४५ वडामा विभाजित छ ।

२.२ जलवायु :

यस जिल्लाको धरातलिय फैलावट उच्च पहाडी भाग देखि हिमाल सम्म रहेकोले गर्दा जिल्लाको हावापानीमा विविधता पाईन्छ । यस जिल्लामा प्रमुख चार प्रकारका जलवायु पाईन्छ । जिल्लाको दक्षिण पश्चिम भाग करीव १,५०० मीटर देखि २,००० मीटर उचाईमा शुष्म समशितोष्ण जलवायु पाईन्छ । त्यसै गरी २,००० मीटर देखि ३,००० मीटर उचाई सम्म आद्र शितोष्ण जलवायु पाईन्छ भने ३,००० मीटर देखि ४,००० मीटर सम्मको उचाईमा शित प्रधान आद्र हावापानी पाईन्छ । त्यस्तै ४,००० मीटर देखि माथिल्लो भागमा अति शित प्रधान हिमाली जलवायु पाईन्छ । छ गृष्म याममा यस जिल्लाको अधिकतम तापक्रम ३० डिग्री सेल्सईीस र न्यूनतम तापक्रम ८ डिग्री सेल्सईीस सम्म रहेको पाईन्छ भने हिउद याममा हिमपातका कारण ज्यादै न्यून तापक्रम हुने गर्दछ । मौसम तथा जलवायू विज्ञानको तथ्यांक अनुसार हिम रेखा देखि माथिल्लो भागमा तापक्रम प्रायजसो ० डिग्री सेल्सइएस भन्दा तल हुने भएकोले सदैव हिउले ढाकिरहेको हुन्छ । यस जिल्लाको दक्षिण पश्चिम भागमा वार्षिक औषत वर्षा ९०३ मीलिमीटर देखि ९३८ मीलिमीटर सम्म रहेको पाईन्छ भने उत्तरी पूर्व भागमा ४७४ मीलिमीटर सम्म वर्षा भएको पाईन्छ । सवै भन्दा वढी वर्षा श्रावण र भदौं महिना भएको पाईन्छ भने कम वर्षा कार्तिक र मंसिर महिनामा हुन्छ ।

.२.३ मुगु जिल्लाका नदीनाला, प्रमुख ताल र झरनाहरुः :

मुगु जिल्लाको मुख्य नदिहरुमा जिल्लाको सिमाना छुट्याएर वग्ने कर्णाली नदिका सहायक नदीहरु मुगु कर्णाली र यसका सहायक नदिहरु, हुम्ला कर्णली र यसका सहायक नदिहरु, डोल्फु कर्णाली र यसका सहायक नदिहरु त्यस्तै गरी खत्याड खोला र यसका सहायक खोलाहरु पर्दछन् । यी मुख्य नदिहरु मध्ये मुगु कर्णाली, हुम्ला कर्णली र डोल्फु कर्णालीहरुको उत्पत्ति स्थल चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्वतमा रहेको छ । प्राय सवै नदि तथा खोलाहरु मुगु जिल्लाको उत्तरबाट पुर्व तथा पश्चिम तिर वगेका छन् । मुगु जिल्लाको करीब ०.४ प्रतिशत क्षेत्रफल ताल तलैयाले ढाकेको छ । यस जिल्लामा नेपालको सवभन्दा ठुलो तथा मनोरम दृश्य तथा प्राकृतिक छटाले भरिपूर्ण रारा ताल पर्दछ जुन समुन्द्री सतह देखि २,९०० मीटर उचाईमा अवस्थित छ यस तालको अधिकतम लम्वाई ५ कि.मी., अधिकतम चौडाई ३.२ कि.मी., र अधिकतम गहिराई १६७ मीटर छ । यस वाहेक यस जिल्लामा अवस्थित छायाँनाथ दह, गरुड ताल, वैकुण्ठ ताल, पापकुण्ड, अन्नपुर्ण खाडी, गौ कुण्ड र धर्म कुण्ड ऋणमोक्ष ताल पनि प्रसिद्ध छन् । जसले यस जिल्लालाई पानीको पुन परिचरण तथा आद्रतामा समेत सहयोग पुरयाएका छन् ।

तालिका १: मुगु जिल्लाका नदीनाला, प्रमुख ताल र झरनाहरु

क्र.स.	मुख्य नदी	उद्‌गम स्थल	शाखाहरु
१	मुगु कर्णाली	तिव्वत चीन	गमगाँड खोला, डोल्फु कर्णाली, सालिम गाड, च्याम्ने गाड
२	हुम्ला कर्णाली	तिव्वत चीन	हुम्ला तथा मुगुबाट बग्ने खोला हरु
३	डोल्फु कर्णाली	तिव्वत चीन	छाँयानाथ खोला, दिदी खोला
४	खत्याड खोला	रारा ताल	हिमालयबाट बग्ने बिभिन्न खोलाहरु

२.४ भू-उपयोग

भू-उपयोग भू-उपयोगको दृष्टिकोणबाट मुगु जिल्लाको कुल भूभागको करीव ५.२ प्रतिशत भाग मात्र कृषिको लागि उपयुक्त रहेकोछ भने मात्रै ०.५ प्रतिशत भूभाग मात्र साधारण सिचाईको सुविधा पुगेको देखिन्छ । जिल्लाका करीव ३० प्रतिशत भूभाग नाङ्गो डाँडा काडाँले ढाकेको छ जुन खेति तथा पशुपालनको लागि अनुपयुक्त छ । भौतिक पूर्वाधारको विकास ज्यादै न्यून भएको कारणबाट यस जिल्लामा करीव ३३ प्रतिशत जति क्षेत्रफल बनजंगल तथा झाडीले ढाकेको पाईन्छ । गाविस अनुसारको बिस्तृत विवरणको लागि अनुसूची ७० मा राखिएको छ

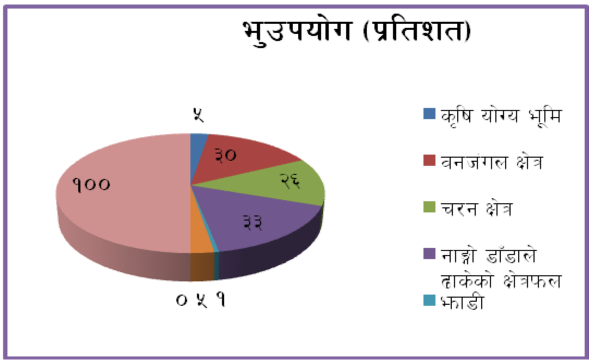

तालिका २ : मुगु जिल्लाको भू-उपयोग

क.स.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)
१	कृषि योग्य भूमि	१६,१३५.५
२	वनजंगल क्षेत्र	९४,६४१.५
३	चरन क्षेत्र	७९,७५७.१
४	नाङ्गो डाँडाले ढाकेको क्षेत्रफल	१,०२,०८८.०
५	झाडी	१,५५२.५
६	हिउले ढाकेको क्षेत्र	१४,८९४.४
७	नदी ताल तलैया पोखरी र अन्य	१,२४१.०

२.५ धरातलिय स्वरुप

धरातलिय स्वरुप मुगु जिल्ला मुख्य हिमालको पश्चिम दक्षिण भागमा पर्दछ । यसको धरातलिय स्वरुपलाई यहा अवस्थित हिमाल, लेक, पहाड चुचुरा र भीरहरुबाट उत्पत्ति भई वग्ने खोला नाला र हिमनदीहरुले प्रत्यक्षरुपमा प्रभाव पारेको देखिन्छ । यस जिल्लामा अवस्थित ४,००० मीटर भन्दा माथिका पहाड, चुचुराहरु वर्षको ६ महिना (असोज देखि फागुन) सम्म हिउले ढाकिएको हन्छ । उचाईको हिसावले मुगु जिल्ला समुन्द्री सतहबाट १,२०० मीटर देखि ६,८१७ मीटर सम्म फैलिएको छ । यस जिल्लाको पश्चिम देखि पूर्व मुगु कर्णाली नदीको शिर तर्फ उचाई बढदै गएको छ । जिल्लाको करीव बीच भाग हुदै उत्तरपूर्वबाट दक्षिण पश्चिम तर्फ बगेको मुगु कणालीले जिल्लाको भू-वनोटलाई नै असर पारेको छ ।

२.६ जनसख्याको वनोवट

जनसख्याको वनावट मुगु जिल्लाको विभिन्न तीन समयको जनगणना (२०४८, २०५८, २०६८ र २०७८) तथा जिल्ला समन्वय समिति, मुगुको आधार सर्भेक्षण, २०६५ लाई आधार मानेर जनसख्याको विश्लेषण गर्दा जनसंख्याको बृद्धि नै भएको देखिन्छ तर जनगणना २०४८ बाट २०६८ को जनसंख्या बार्षिक १.७ प्रतिशतले बढेको पाईन्छ । चारवटै सर्वेक्षण समयमा कुल जनसंख्यामा महिला पुरुषको अनुपातमा भने खासै भिन्नता देखिदैन । यस जिल्लाको जनसंख्या बृद्धिदरलाई विश्लेषण गर्दा राष्ट्रिय बृद्धिदर भन्दा कमै रहेको पाईन्छ । २०७८ सालको जनगणना अनुसार मुगु जिल्लाको कुल जनसंख्या ६४ हजार ५ सय ४९ रहेको छ । जस मध्ये महिला ३२ हजार ३ सय ८१ पुरुष (५०.२ प्रतिशत) ३२ हजार १ सय ६८ महिला (४९.८प्रतिशत) रहेको छ । लैङ्गक अनुपात १००.६६ प्रति पूरुष १०० महिला बिधमान रहेकोछ । यस जिल्लाको जनघनत्व २०७८ को जनसंख्याको आधारमा जनघनत्व प्रतिबर्ग किमी १८.जना रहेको छ । बार्षिक जनसंख्या बृद्धिदर १.४९ प्रतिशत कायम रहेकोछ । अपाङ्गगत भएका महिलाको प्रतिशत २.४ प्रतिशत र पुरुष ३.१ प्रतिशत कायम रहेको छ। यस जिल्लाका कुल घरधुरी ११७९१ रहेको छ । जस अनुसार प्रति परिवार ५.६५ देखिन्छ भने जनसंख्या वृदिदर १.५ प्रतिशत कायम रहेको छ । उमेर समुह तथा लैङ्गिक आधारमा जिल्लाको जनसंख्या बिवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको ।

तालिका ३: जनसंख्या तालिका

उमेर समुह	पुरुष	महिला	जम्मा
९५ं	४	८	१२
९०-९४	१०	१८	२८
८५-८९	३३	२७	६०
८०-८४	७७	८५	१६२
७५-७९	२५०	२४९	४९९
७०-७४	५४१	६५७	११९८
६५-६९	५६९	५२४	१०९३
६०-६४	८६०	९१८	१७७८
५५-५९	११६४	९१३	२०७७
५०-५४	११८९	११०२	२२९१
४५-४९	१३५४	१३१२	२६६६
४०-४४	१४७५	१५१०	२९८५
३५-३९	१८०७	१८११	३६१८
३०-३४	२०६५	२१०६	४१७१
२५-२९	२४७४	२४५२	४९२६
२०-२४	३०१६	३२९४	६३१०
१५-१९	३२३८	३५४७	६७८५
१०-१४	४४५२	४२२८	८६८०
५-९	४२७४	३९९६	८२७०
००-०४	३५२९	३४११	६९४०
जम्मा	३२३८१	३२१६८	६४५४९

यस जिल्ला लाई ४ बटा राजनितिक तथा भौगोलिक बिभाजन गरिएको छ। १४ बटा वडा सहितको छायाँनाथ रारा नगरपालिका, ११ वटा वडा सहितको सोरु गाउँपालिका, ११ वटा वडा सहितको खत्याड गाउँपालिका तथा ९ वटा वडा सहितको कार्मारोङ्ग गाउँपालिका कायम रहेका छन् । समग्र जिल्ला लाई ४ स्थानिय तहमा बिभाजन गरिएका ले ४ वटा स्थानिय निकायको जनखख्या नै जिल्लाको कुल जनसंख्या हो। तसर्थ स्थानिय निकाय अनुसारको जनसंख्या तलको ग्राफ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

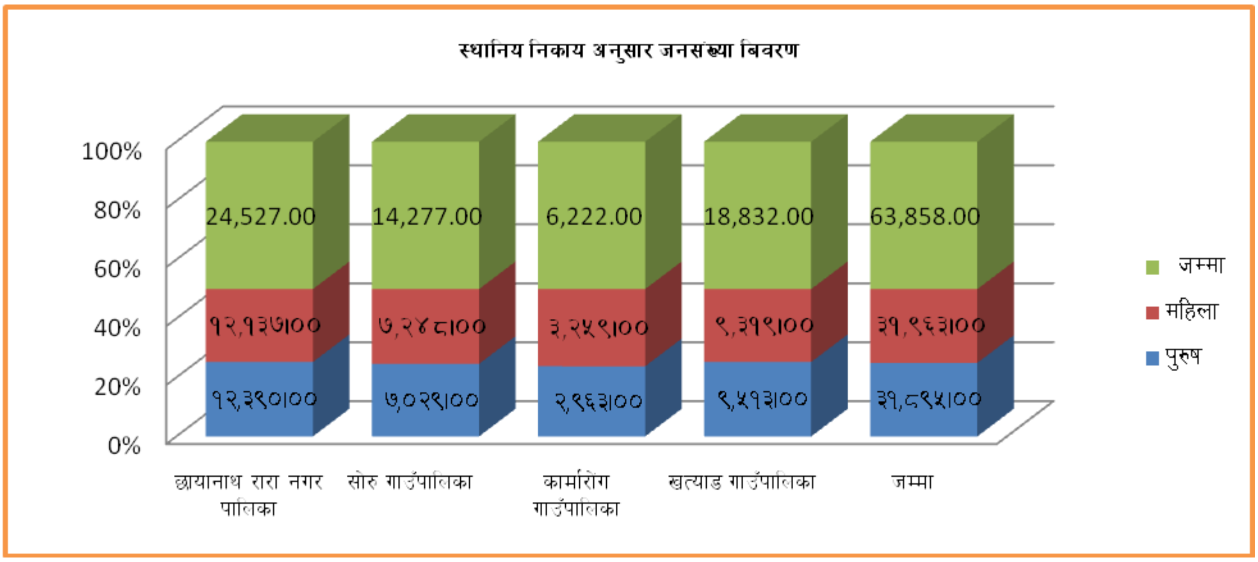

स्थानिय निकाय अनुसार जनसंख्या प्रतिशतमा

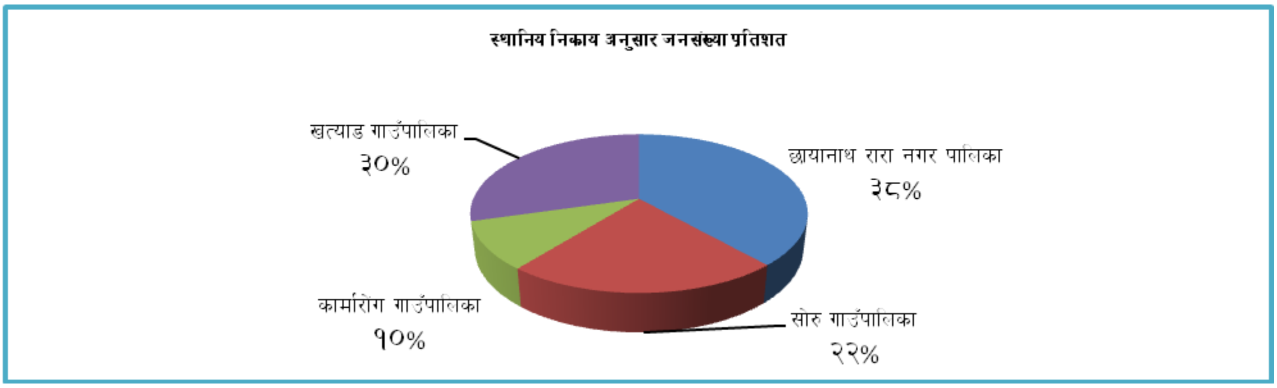

२.७. जनसंख्याको आकार, बृद्धिदर, घनत्व :

२०७८ सालको जनगणना अनुसार मुगु जिल्लाको कुल जनसंख्या ६६ हजार ६ सय ५८ रहेको छ। जस मध्ये महिला ३३ हजार २ सय १० तथा पुरुष ३३ हजार ४ सय ४८ रहेको छ। यस जिल्लाको जनघनत्व २०७८ को जनसंख्याको आधारमा जनघनत्व प्रतिबर्ग किमी १८.२६ जना रहेको छ । यस जिल्लाका कुल घरधुरी ११७९१ रहेको छ । जस अनुसार प्रति परिवार ५.६५ देखिन्छ भने जनसंख्या वृदिदर १.५ प्रतिशत रहेको छ।

२.८ जिल्लामा विद्यमान स्वास्थ्य सेवाको अवस्था:

जिल्लामा १५ शैयाको १ अस्पताल (१० बेडको कोभिड उपचार कक्ष र ३ बेडको भेन्टीलेटर), प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, रातापानी (५ शैया र ७ कोभिड बेड) १ वटा, सामुदायिक अस्पताल १ वटा, स्वास्थ्य चौकी २४ वटा, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ १२ वटा र आयुर्वेद औषधालय २ वटा रहेका छन् । चारवटा स्थानीय तहका निम्न स्थानहरुमा प्रसुति गृह रहेका छन् ।

तालिका ४: स्वास्थ्य सेवाको अवस्था

सिं. नं.	प्रसुति गृह रहेको स्थान	पालिकाको नाम	कैफियत
१	सेरी तोली	खत्याड गा.पा. २	संचालित
२	श्रीकोट खर्क	खत्याड गा.पा. ३	संचालित
३	चिमाडुग्री	खत्याड गा.पा. ४	संचालित
४	जिउका	खत्याड गा.पा. ४	संचालित
५	खमाले	खत्याड गा.पा. ५	संचालित
६	गम्था	खत्याड गा.पा. ७	संचालित
७	नखर्जी	खत्याड गा.पा. ९	संचालित
८	ठामलेख	खत्याड गा.पा. ८	संचालित
९	रातापानी	खत्याड गा.पा. ११	संचालित
१०	नाथर्पू	सोरु गा.पा. २	संचालित
११	भिई	सोरु गा.पा. ३	संचालित
१२	धैनकोट	सोरु गा.पा. १०	संचालित
१३	हितवाडा	सोरु गा.पा. ११	संचालित
१४	सिप	सोरु गा.पा. ७	संचालित
१५	कालै	सोरु गा.पा. ९	संचालित
१६	कच्चे	सोरु गा.पा. ८	संचालित
१७	पिना	छायाँनाथ रारा न.पा. ७	संचालित
१८	ढुम	छायाँनाथ रारा न.पा. ५	संचालित
१९	गुम	छायाँनाथ रारा न.पा. १	संचालित
२०	थार्प	छायाँनाथ रारा न.पा. १३	संचालित
२१	ढुंगेधारा	छायाँनाथ रारा न.पा. १२	संचालित
२२	झाकोट	छायाँनाथ रारा न.पा. १०	संचालित
२३	ठिनी	छायाँनाथ रारा न.पा. १	संचालित
२४	बाम	छायाँनाथ रारा न.पा. १४	निर्माणधिन
२५	रोवा	छायाँनाथ रारा न.पा. ११	निर्माणधिन
२६	कोटिला	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	निर्माणधिन
२७	किम्री	मुगुम् कार्मारोङ गा.पा. ४	संचालित
२८	पुलु	मुगुम् कार्मारोङ गा.पा. ५	संचालित
२९	रिउसबगर	मुगुम् कार्मारोङ गा.पा. ६	संचालित
३०	मह	मुगुम् कार्मारोङ गा.पा. ७	संचालित
३१	माग्री	मुगुम् कार्मारोङ गा.पा. ८	संचालित
३२	छायल	मुगुम् कार्मारोङ गा.पा. ९	संचालित

२.९. जिल्लाको सडक सञ्जाल तथा हवाइ यातायातको अवस्था

२.९.१ सडक यातायात

मुगु जिल्लाको छाँयानाथ रारा नगरपालिका सडक संजालसगँ जोडिएर नेपालगंज र सुर्खेतबाट नियमित बस तथा साना ठुला गाडीहरु संचालनमा छन् । जिल्लाका अन्य तीनवटा पालिकाहरुमा पनि कच्ची बाटोले छोएको छ। गमगढी देखि सोरुकोटसम्म ३६ कि.मी सडक संचालनमा छ। मुगु कर्णाली इमालमोहरमा बेली ब्रिज संचालन भई छायाँनाथ रारा नगरपालिका वडा नं. १३ र १४ हुदै हुम्ला जिल्लाको चंखेली गाउँपालिका समेत सडक संजालमा जोडिएको छ। भने अन्य गाउँहरुमा ग्रामिण सडक जोड्ने कार्यहरु भई राखेका छन् । यसै गरी खत्याड गाउँपालिकाको गम्था, श्रीकोट, सेरी, नखर्जी बस्ती हुँदै झुगलासम्म सडक बाटो जोडिएको छ र केही सवारी साधनहरुले सेवा प्रदान गरी राखेका छन् । सुकाढिक झुगला बेलिब्रिजको निर्माण कार्य सम्पन्न भएकाले खत्याड गाउपालिका बाजुरा जिल्लासँग समेत जोडिन पुगेकोछ। मुगुम कार्मारोङ गाउँपालिकाको छायला सम्म सडक जोडिनुका साथै सवारीसाधन संचालनमा आएको छ। यी बाटोहरू कुनै मौसमी छन् त कुनै बाह्रै महिना सञ्चालनमा आउने खालका छन् । आ.व.२०७९/०८० सम्ममा मुगुम कार्मारोङ गाउँपालिका बाहेकका अन्य पालिकाका अधिकांश वडाहरु मोटरबाटोसँग जोडिएका छन् ।

.२.९.२ हवाइ यातायात

मुगु जिल्लामा रहेको एक मात्र एयरपोर्ट छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको ताल्चामा अवस्थित रहेको छ। जहाँ दैनिक रुपमा उडान भइरहेको छ। त्यसै गरी हेलीप्याडहरुको विस्तृत विवरण तपशिल बमोजिम राखिएको छ। विपद् भएको अवस्थामा आपतकालिन उद्धार तथा राहत वितरणका लागि मुगु जिल्लाका ४ वटै स्थानीय तहहरुका तपशिलका वडाहरुमा हेलिप्याड रहेका छन् ।

तालिका ५ : एयरपोर्ट तथा हेलिप्याड को अवस्था

सि.नं.	हेलिप्याड रहेका स्थान	गा.पा/न.पा.	वडा नं.	कैफियत
१	ताल्चा एयरपोर्ट	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	४	
२	श्री महाकाली मा.वि.	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	१	
३	जि.प्र.का. (पानी ट्यांकी)	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	३	
४	रारा हुटु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९	
५	वामको नाफा	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	१४	
६	सोभा	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	१२	
७	सल्लेरी मिलिचौर	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	८	
८	माग्री	मुगुम् कार्माराङ गाउँपालिका	८	
९	पुलु बजार	मुगुम् कार्माराङ गाउँपालिका	५	
१०	किम्री	मुगुम् कार्माराङ गाउँपालिका	४	
११	मुगु	मुगुम् कार्माराङ गाउँपालिका	२	
१२	डोल्फु	मुगुम् कार्माराङ गाउँपालिका	१	
१३	सोरुकोट	सोरुगाउँपालिका	६	
१४	धैन	सोरु गाउँपालिका	१०	
१५	भिई	सोरु गाउँपालिका	३	
१६	नेर	सोरु गाउँपालिका	५	
१७	जमलधारा	सोरु गाउँपालिका	१	
१८	नाथर्पू	सोरु गाउँपालिका	२	
१९	लिब्रु	सोरु गाउँपालिका	४	
२०	फोतु	सोरु गाउँपालिका	४	
२१	खनाया, कालै	सोरु गाउँपालिका	९	
२२	सिप स्यालाचौर	सोरु गाउँपालिका	७	
२३	कच्या	सोरु गाउँपालिका	८	
२४	हयाङ्गलु	खत्याड गाउँपालिका	१०	
२५	सुकाढीक	खत्याड गाउँपालिका	८	
२६	रातापानी	खत्याड गाउँपालिका	११	
२७	रुतु नखर्जी	खत्याड गाउँपालिका	९	
२८	सैन गम्था	खत्याड गाउँपालिका	७	
२९	बुगा रोल	खत्याड गाउँपालिका	३	
३०	खमाले	खत्याड गाउँपालिका	५	

२.१०. खानेपानी तथा सरसफाइ

यस जिल्लामा खानेपानीको लागि विभिन्न स्रोतहरूको प्रयोगबाट पूर्ति गरिएका छन् । विभिन्न स्रोत मध्ये पाईपबाट ७५.३२ प्रतिशत घरधुरीहरूले सुविधा लिएका छन् भने मूलको पानी प्रयोग गर्ने १७.२१ प्रतिशत रहेका छन् । खोलाको पानी प्रयोग गर्ने ५.०२ प्रतिशत रहेका छन् । नढाकिएको कुवाको पानी प्रयोग गर्ने १.८ प्रतिशत घरधुरी रहेका छन् भने ढाकिएको कुवा प्रयोग गर्ने ०.१६ प्रतिशत रहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तालिका ७.४६ मा दिइएको छ । जिल्लालाई खुल्ला दिशामुक्त घोषणा गरी सकेको छ । तर करीब ८० प्रतिशत मानिसहरु मात्र शौचालय प्रयोग गर्दछन् । केही घरधुरीहरुमा हाल सम्म शौचालयहरु नभएको पाईन्छ । (श्रोत: जिल्ला खानेपानी कार्यालय, २०७१)

२.११. विद्युतीकरण तथा सञ्चारको अवस्था

२.११.१ विद्युतीकरणको अवस्था :

जिल्लाको कुल विद्युत क्षमता १६१९ किलोवाट रहेको छ । तर हाल ९१६ किलोवाट मात्र सञ्चालनमा रहेको छ । जिल्लाको खत्याड गाउँपालिकामा ५०० किलोवाटको विद्युत निर्माणाधिन अवस्थामा छ । अन्य क्षेत्रहरुमा पनि प्रयासहरु भई राखेका छन् । मुगुम कार्मारोङ गाउँपालिकाको रिउस बगर र लादेघाटमा १९० किलोवाटको विद्युत केन्द्र निर्माण कार्य सम्पन्न भई संचालनमा आएको छ । जसले गाउँपालिकाको वडा नं. ५ सेरोग र पुलु बजार, वडा नं. ६ पुव, रिउस गाँउ र रिउस बगर, वडा ७ महका जनताहरु प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन् । जिल्लाको विद्युतको अवस्था निम्न प्रकार रहेको छ ।

तालिका ७ बिधुतिकरणको अवस्था

क.स	आयोजनाको नाम	क्षमता (किलोवाट)	गा.पा / न.पा	कैफियत
१	गमगाड साना जलविद्युत योजना	४५०	छायाँनाथ रारा न.पा	सञ्चालित
२	मुगु जलविद्युत योजना	५	मुगुम कार्मारोङ - २	सञ्चालित
३	लादेगाड जलविद्युत योजना	९०	मुगुम कार्मारोङ - ५	सञ्चालित
४	रिउस बगर जलविद्युत योजना	१००	मुगुम कार्मारोङ - ६	सञ्चालित
५	छायल साना जलविद्युत योजना	१०	मुगुम कार्मारोङ - ९	सञ्चालित
६	चिमाथ साना जलविद्युत योजना	२४	मुगुम कार्मारोङ - ९	सञ्चालित
७	पापु साना जलविद्युत योजना	७	मुगुम कार्मारोङ - ९	सञ्चालित
८	च्याप्नेगाड जलविद्युत योजना	१००	मुगुम कार्मारोङ -७	निर्माणाधिन
९	विरा बगर जलविद्युत योजना	५००	खत्याड - ११	निर्माणाधिन
१०	रिगा साना जलविद्युत योजना	३	खत्याड - ८	बिग्रेको अवस्था
११	नवाकोटी खोला साना जलविद्युत योजना	१०	खत्याड - ९	बिग्रेको अवस्था
१२	कवा साना जलविद्युत योजना	३२	खत्याड - ५	बिग्रेको अवस्था
१३	चिमाडुम्री साना जलविद्युत योजना	३	खत्याड - ४	सञ्चालित
१४	खत्यड खोला (खर्क) साना जलविद्युत	१६	खत्याड - ३	सञ्चालित
१५	सेरी साना जलविद्युत योजना	३२	खत्याड - २	सञ्चालित
१६	रिखिया साना जलविद्युत योजना	३२	खत्याड - ११	बिग्रेको अवस्था
१७	रातापानी साना जलविद्युत योजना	१६	खत्याड - ११	बिग्रेको अवस्था
१८	नेर जलविद्युत योजना	८०	सोरु - ५	सञ्चालित
१९	लिब्रु साना जलविद्युत योजना	५	सोरु - ४	बिग्रेको अवस्था
२०	रुमखोला (तारापानी) साना जलविद्युत योजना	३२	सोरु - ८	सञ्चालित
२१	सिप साना जलविद्युत योजना	१६	सोरु - ७	बिग्रेको अवस्था
२२	ख्याल्च साना जलविद्युत योजना	१६	सोरु - ७	बिग्रेको अवस्था
२३	दई खोला साना जलविद्युत योजना	२४	सोरु - १०	बिग्रेको अवस्था
२४	माझघट्ट साना जलबिद्युत योजना	१६	छाँयानाथ रारा न.पा - ९	सञ्चालित

.२.११.२ सञ्चार टावरको अवस्था :

जिल्लामा नेपाल टेलिकमले बजारमा टेलिफोनको लाइन विस्तार गरी इन्टरनेटको सुविधा प्रदान गरेको छ । जिल्लामा NTC, Ncell, worldlinkआदिले सेवा प्रदान गरी राखेका छन् । खत्याड, सोरु र मुगुम कार्मारोङ गाउँपालिकामा worldlink ले इन्टरनेट सेवा प्रदान गरी राखेको छ । हाल नेपाल टेलिकमले तपशिलका स्थानीय तहका निम्न स्थानहरुमा फोर जी (4G) टावर निर्माणाधिन तथा संचालनमा ल्याएको अबस्था छ ।

तालिका ८ सञ्चार टावरको अवस्था

सि.नं.	फोर जी (4G) टावर रहेको स्थान	पालिका/वडा	कैफियत
१	रारा निजारको डाँडामा	छायाँनाथ रारा न.पा. ९	सञ्चालित
२	मुर्माटप	छायाँनाथ रारा न.पा. ९	निर्माणाधिन
३	गमगढी	छायाँनाथ रारा न.पा. २	सञ्चालित
४	थार्प मालिका	छायाँनाथ रारा न.पा. १३	निर्माणाधिन
५	पिना	छायाँनाथ रारा न.पा. ७	सञ्चालित
६	कच्चेकोट	सोरु ग. पा. ८	निर्माणाधिन
७	नार्थपू	सोरु ग. पा. १	निर्माणाधिन
८	खमाले	खत्याड गा.पा ५	सञ्चालित
९	श्रीकोट	खत्याड गा.पा ३	निर्माणाधिन
१०	किम्री	मुगुम् कार्मारोङ गा.पा. ४	निर्माणाधिन
११	नखर्जी	खत्याड गा.पा ९	निर्माणाधिन

३ योजनाको पृष्ठभूमि (संक्षिप्त विपद्को स्थिति, योजनाको आवश्यकता, औचित्य)

नेपालको विपद्् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार "विपद् भन्नाले कुनै स्थानमा आपतकालिन अवस्था सृजना भई जनधनको क्षतिको साथै जीवनयापन र वातावरणमा प्रतिकुल असर पार्ने प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक विपद् सम्झनुपर्छ" यस परिभाषाका अनुसार मुगु जिल्लामा प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक प्रकारका बिपदहरु रहेका छन् । जसलाई निम्न प्रकारले उल्लेख गरिएको छ ।

३.१. प्राकृतिक प्रकोप

प्राकृतिक प्रक्रिया वा घटना जसले जनजीवनमा क्षति पुग्ने वा चोटपटक लाग्ने र अन्य स्वास्थ्यमा प्रभाव पार्ने, सम्पत्ति नष्ट हुने, जीवनवृत्ति गुम्ने र सार्वजनिक सेवा, सामाजिक र आर्थिक एवं वातावरणीय विनाश गर्दछ । मुगु जिल्लालाई २०२८ सालदेखि २०७९ सालसम्मको अवधीमा बिश्लेषण गर्दा अधिकतम् मात्रामा बाढी पहिरोले क्षति पुऱ्याएको छ। २००७ सालमा गएको बाढीले सोरु गाउँपालिका वडा नं. ५ मा खेतबारि लागाएत बालीनाली नष्ट भएको, ४ वटा बाखा, २ वटा भैंसी र बोटविरुवामा क्षति भएको थियो । २०२० देखि २०४० सम्मको बाढी पहिरोले सोरु गाउँपालिका वडा न ४ लिब्रुमा गएको बाढीले खेतीयोग्य जमिन क्षति भएको, गाईगोरु क्षतिभएको, वडा नं. ८ कुडकेखोलामा आएको बाढीले २ वटा गोरु, ६० वटा बाखा, ४३ रोपनी जग्गामा लगाएको वाली नष्ट गरेको, नुवाकोट देखि गिला सम्मको खानेपानीको पाईप तथा खानेपानी टंकिमा क्षति गरेका, खौलादेखि गोठेनीखोला सम्म आएको बाढीले ३० हल खेतियोग्य जग्गामा क्षति गरेको, २ वटा काठे पुल वगाएको, खानेपानीको मुहान वगाएको । वडा नं. १ मा २० हेक्टर खेतीयोग्य जमिन क्षति गरेको साथै उक्त खेतमा भएको धान, कोदो र कागुनी गरि ६० क्विन्टर वगाएको वडा नं. ४ मा भाँडगाउँमा आएको बाढीले बालीनालामा क्षेती भएको थियो । वडा नं. ९ मा तितेलीकुना देखि पुलसम्म कर्णाली नदिले क्षति गरी ५० हल जग्गा बगाइ त्यसममा लगाएको १०० क्विन्टल धान बगाएको, कालिकोट खोलाले ६० हल जमिन र त्यसमा लगाएको १५० क्वीन्टल धान बगाएको थियो । वडा नं. ८ सिंजाखोलामा वाढी आई २ वटा खानेपानीको टंकि तथा पाईपमा क्षति गरेको । सिंजाखोलामा वाढी आई २ वटा खानेपानीको टंकि तथा पाईपमा क्षति गरेको, २०२८ सालमा खत्याड गाउँपालिका वडा नं ८ खत्याड खोलाले खेती योग्य जमिन र लगाएको भान बाली पुर्ण रुपमा नष्ट गरेको साथै १० वटा पानी घटट, १६ वटा गाई भैसी, ५० वटा भेडा बाखा बगाएको समेत बगाएकोले जातोमा पिठो पिसी

खाएका, स्यालखोलामा आएको बाढीले करीव ४ बिगा जमिनमा लगाएको धान बाली तथा जग्गा जमिनमा ठुलो क्षेती पूरयाउनुका साथै ४ वटा पानी घटट समेत बगाएको, ह्याचुडी देखि रिगा दोभान सम्म गएको बाढिले १५ घटट तथा २० रोपनी जग्गामा लगाईएको धान बाली नष्ट हुनुका साथै जमिन बगरमा परिणत भएको, खत्याड वडा नं. ९ मा रिगामा खत्याड खोलाले घर अगाडी भएको १०० हल जग्गा र उक्त जग्गामा रहेको अन्न बाली १००० क्विन्टल जति बगाएको र १२ वटा घट्ट वगाएको र ४ वटा काठका पुल वगाएको, खत्याड वडा नं. ११ राता पानीमा ५०० बिगा खेति योग्य जमिन बगाएको र उक्त जमिनमा लगाएको सबै हन्न बाली क्षति गरेको, ६ महिना भोकमरी लागेको, ४ वटा घर बगाएको, १५ वटा घट्ट वगाएको र ४ वटा काठका पुल वगाएको, डाडियामा खत्याड खोलामा बाढी आएर ४०० बिगा धान खेत क्षतिगरेको र १५ वटा घट्ट वगाएको, साथ साथै चुलीभिटा सिचाँई कुलो, माजबगर सिचाँई कुलो, काना ढुङ्गा सिचभँई कुलो, खिरा बगर सिचाँई कुलो, घिने माजबगर सिचाँई कुलो बगाएको । लवासैनमा २ सय बिगा जमिन बगाएको र उक्त जमिनमा लगाएको सबै हन्न बाली क्षति गरेको, ६ महिना भोकमरी लागेको , २०७० सालमा खत्याड वडा नं. ११ रातापानीमा २ विगा खेति योग्य जमिन बगाएको र उक्त जमिनमा लगाएको सबै अन्न बाली क्षति भएको र खेत धनिहरुमा भोकमरीको अवस्था सिर्जना भएको, बिजुलिको पावर हाउस र सिचाँई कुलो बगाएको । २०७८ सालमा आएको बाढीले ८४ घरहरुपुर्ण १८१ घरहरु ऋांशिक क्षतिभएका थिए । १२२४ रोपनी जग्गामा बगरमा रुपान्तरण भएको थियो भने २३११ घरधुरीहरु बाढीको प्रत्यक्ष प्रभावमा परको थिए । करिव २,४३,२५,००० रुपैया बराबरको वालीनाली तथा भौतिक संरचनाहरु क्षेती पुगेको थियो । एवम् रितले २०७९ साल असोज १९ गते दखि २४ गते सम्म परेका अविरल बर्षाका कारणले गएको बाढी तथा पहिरोले ८० घर पुर्ण तथा ६७ घरहरु आंशिक क्षतिभएको थियो । करिव १२८ रोपनी जग्गामा लगाएको बर्षे बाली नष्ट भएको थियो । यसको परिणाम स्वरुप ८६४ घरघुरीको करिव ४००० जनसंख्या प्रत्यक्ष प्रभावित भएका थिए । यस बर्षाले छायाँनाथ रारा नगरपालिका तथा कार्मारांङ्ग गाउँपालिकामा यसै प्रकृतिको क्षेती पुरयाएको थियो गाउँ तथा नगरपालिकाले प्रकासन गरेको क्षतिबिवरण हेर्दा छायाँनाथ रारा नगरपालिकामा १२७ घर पुर्ण र २६९ घरहरु आंशिकरुपमा क्षतिभएका थिए । जोखिमको संकटाभिमुखताको अवस्थमा ९५ घरधुरीहरु रहेका छन् भने जम्माजम्मी ५०१ घरधुरी प्रत्यक्ष रुपमा प्रभावित रहेका छ । १८,४८,०३,००० बराबरको जमिनमा लगाएको बाली नष्ट भएको थियो । ११७९ रोपनी जग्गाको हैसियत बिग्री खेती लगाएको नभएको अवस्था रहेको छ । नगरपालिकाको तथ्याङ्क अनुसार १३१४ घरधुरीहरु प्रत्य तथा परोक्षरुपमा पिडित भएका छन् । बिपदबाट ८ जनाको मृत्यु भएका यो नगरपालिकामा तयारी तथा तलि सालिमका मान्छेहरु अझै पिन त्रिपालमा आश्रयमा बसिरहेका छन् । झोलुङ्गे टर्स पुल तथा बिद्युत ईन्टेक बगाउँदा नगरवासिहरुले यतायत तथा उज्यालो केही समय समस्या भोग्नु परेको थियो । अवरुद्ध सडक खण्ड को अवरोध हटाउन, पुन निर्माण गर्न, खानेपानी आपुर्ति तथा बिस्थापित घरधुरीहरु तत्काल राहातको ब्यवस्था मिलाउन स्थानीय पालिका सोरु ,छायानाथ ,खत्याड तथा मुगुम कार्मारोङ्गले बिकास मा बिनियोजनको बजेट लाई कटौति गरि पुर्न निर्माण तथा राहत प्याकेजमा बजेट खर्च गर्नु परेको थियो । स्थानिय सरकारहरु स्थानिय बजेट श्रोत नभएका कारण उनिहरुमा बिपदलाई सामाना गर्न उत्थानशिल क्षमताको अभाव देख्निछ । बर्षैनि देखि बाढी, पहिरो, खडेरी तथा हिमपातका कारणले जिल्लाले अनिकाल को समाना गरि रहनु पर्छ । सन २००९ ,२०१२ तथा २०१५ मा जिल्लाले खडरीको परिणाम स्वरुप भोकमारीको समाना गर्नु पर्‍यो । अन्तः असहाय महिला, बालबालिका, गरिव तथा बिपन्नहरुको पोषणस्तरमा पर्‍यो ।

३.२ जैविक प्रकोप

जैविक रूपमा उत्पत्ति हुने घटना वा जैविक वाहकबाट प्रसार हुने जीवाणु किटाणयुक्त सुक्ष्म जीव त्यसबाट निस्कने विष र सक्रिय हुने वस्तुहरूले पार्ने मानवीय क्षति, घाउ, रोग र अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रभाव, सम्पत्तिको क्षति र सार्वजनिक सेवा, जीवनवृत्तिमा आउने ह्रास आर्थिक र सामाजिक नोक्सानी र वातावरणीय विनाश गर्दछ । वर्डफ्लु, स्वाइनफ्लु, एन्थ्रेक्स, महामारी (Epidemic), डेगु/मलेरिया जैविक प्रकोपभित्र पर्दछन् । यस जिल्लामा बिगत ५ बर्षमा खत्याड गाउँपालिकाको ह्याङ्गलु मा ७ जनालाई मलेरिया तथा सोरु गाउँपालिकाको वडा नं ४ लिर्बुका ४ जनालाई मलेरिया देखिनुले हिमाली जिल्ला मुगुमा समेत जैविकजन्य पकोपहरु फैलिने सम्भावनाहरुलाई नकार्न मिल्दैन । मौसम अनुसारका फ्लुबाट बालबालिकाहरु पिडित हुने गरेको समेत स्थास्थ्यका तथ्याङ्कहरुले गाम्भिर्यता चित्रण गर्दछन् । बेलाबेलमा हुने सडक दुर्घटनाले समेत समुदायको संकटासन्नतालाई समेत जाहेर गर्दछ । यस प्रकारले जिल्लामा बिपद

जोखिमको अवस्था कायम रहने आगामि बर्षहरुमा समेत सोही प्रकृतिको बिपद जोखिम यथावत रहेका अनुमान (forecast) सहजै गर्न सकिन्छ

. ३.३ प्राविधिक

प्राविधिक एवं औधोगिक कारणबाट उत्पत्ति हुने प्रकोप, खतरनाक प्रक्रिया र संरचनाहरू भत्किने वा कुनै प्रकार विशेष मानवीय गतिविधिहरूबाट मानवीय जीवनमा क्षति हुने चोटपटक लाग्ने, रोग लाग्ने वा अन्य स्वास्थ्यलाई प्रभावित गर्ने, सम्पत्ति नष्ट हुने, जीवनवृत्ति गुमाउने, सार्वजनिक सेवा, सामाजिक एवं आर्थिक गतिविधिमा अवरोध आउने वा वातावरणीय विनाश गर्दछ । यस जिल्लामा निर्माण हुने निजी तथा सार्बजनिक भवनहरुमा भवन सहीता (Building code)को पुर्ण पालना नहुँदा बिपद जोखिमको अवस्था सृजना हुने गरेको छ । भवनको भार बहन संरचना, माटो परिक्षण तथा भौगोलिक अध्यायन नगरि निर्माण कार्य हुदा त्यसले थप बिपद निम्त्याएको छ । योजना बिना नै निर्माण भएका ग्रामिण सडकले धारातालिय पानी बहावलाई छेक्न, गल्छी बनाउने भुक्षय एवम पहिरो सृजना गरिरहेको र बिपद निम्तयाएको छ । वाताबरणीय प्रभाव मुल्याङ्कनबिना नै गरिएका विकासले बिनास निम्त्याएको छ । जंगलको प्राकृतिक भण्डारण क्षमताको बिचार नगरि दोहन हुने गरेकाले बाढी तथा पहिरोको समस्या भोग्नु परेको छ । नदिजन्य पदार्थको अव्यवस्थित उत्खन्नले खोला तथा नदिहरुको बहाव एवम प्राकृतिक बाटो समेतलाइ अवरुद्ध बनाउने भएकाले बिपद जोखिमको स्तरलाई बढावा दिएको छ । बिजुली तथा उर्जाजन्य उपकरणको सहि प्रयोग गर्न ज्ञान तथा क्षमताको अभावले समेत आगलागी घटना घटने गरेका छन् ।

३.४.प्राकतिक तथा जैविक विपद् हुनुको मुख्य कारणहरु :

३.४.१ वर्षा र तापक्रम

३. ४.१.१ मुगु जिल्लाको भविश्यमा वर्षा तथा तापक्रममा हुन सक्ने परिवर्तनको परिदृष्य (Climate Scenarios)'

नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालयले २०७५ सालमा तयार गरेको जलवायुको परिवर्तित अवस्था वा परिदृष्यको प्रतिवेदन अनुसार मुगु जिल्लामा आगामी वर्ष तथा दशकमा वर्षाको मात्रामा बढोत्तरी आउने अर्थात बि. सं. २०७३ देखि २१०२ सम्म च्ऋए द्धाछपद्धती अनुसार ०.०९ प्रतिशत र च्ऋए डाछ अनुसार ७.०३ प्रतिशतले बढ्ने देखाएको छ । साथै बि सं. २०७३ देखि २१०२ सम्ममा मुगु जिल्लामा करीब १ डिग्री सेन्टिग्रेडसम्म तापक्रम बढ्ने आँकलन गरेको छ भने यदि विश्वले निकै कम हरित गृह ग्याँस उत्सर्जन कम गर्ने बाटो अवलम्बन गरेमा मुगु जिल्लामा तापक्रम वृद्धि १.७८ डिग्री सेँन्टिग्रेडसम्म बढ्ने प्रक्षेपण गरेको छ । त्यसैगरि, वर्षाको मात्रा बढेता पनि वर्षाका दिनहरु घट्ने, गर्मीका दिनहरु बढ्ने र चिसोको दिन र रात घट्ने आँकलन गरिएको छ । मुगु जिल्लाको भविश्यमा वर्षा तथा तापक्रममा हुनसक्ने परिवर्तनको परिदृष्य ९ऋष्किबतभ क्अभलबचष्यक०हरुलाई तलका तालिकाहरुमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९: वर्षा र तापक्रम तथा बर्षाको बिगतको अवस्था

समय अवधि	प्रक्षेपित औषत वार्षिक तापक्रमा हुने परिवर्तन	प्रक्षेपित कूल वर्षामा हुने परिवर्तन
सन् २०२० देखि २०३९ RCP 2.6 Low)	१.२१oC	३०८.९0mm
सन् २०४० देखि २०५९ (RCP 8.5 High)	१.२२oC	५१३mm

तालिका १० मुगु जिल्लाको भबिक्ष्यको बर्षाको परिदृश्य

		२०७३-२१०२	२०९३-२१२२	२०७३-२१०२	२०९३-२१२२
	Change in Precipitation (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) वर्षामा हुने परिवर्तन	०.०९	७.७	७.०३	१३.२६

	Change in Temperature (°C) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) तापक्रममा परिवर्तन	०.९९	१.४२	१.७८	१.१४

३.४.१.२ वर्षामा हुन सक्ने परिवर्तन (Change in Precipitation Indices)

तालिका ११ मुगु जिल्लामा वर्षामा हुन सक्ने परिवर्तनको परिदृष्य

	जलवायु परिवर्तनका सूचकहरु (Climate Indices)	RCP 4.5		RCP 8.5	
		२०७३-२१०२	२०९३-२१२२	२०७३-२१०२	२०९३(२१२२
	Change in Very Wet Days (P95) (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) धेरै ओसिलो दिनहरुमा परिवर्तन	–१.६२	११.५१	१२.८६	१८.९७
	Change in Extreme Wet Days (P99) (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) विषम ओसिलो दिनहरुमा परिवर्तन	१७.२६	३७.५९	२५.२६	५१.४९
	Change in No. of Rainy Days (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067)वर्षाका दिनहरुमा परिवर्तन	–२.३५	–१.५८	–०.९१	–०.७१
	Change in Consecutive Dry Days (CDD) (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067)निरन्तर सुख्खा हुने दिनहरुमा परिवर्तन	५.८४	–०.२७	–६.६१	–६.३१
	Change in Consecutive Wet Days (CWD) (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067)निरन्तर ओसिलो हुने दिनहरुमा परिवर्तन	–१.६४	१.१५	३.१६	४.२६

३.४.१.३ तापक्रममा हुनसक्ने परिवर्तन (Change in Temperature Indices)

तालिका १२ :मुगु जिल्लामा तापक्रममा हुन सक्ने परिवर्तनको परिर्दष्य

	जलवायु परिवर्तनका सूचकहरु (Climate Indices) Reference period (2038-2067)	RCP 4.5		RCP 8.5	
		२०७३-२१०२	२०९३-२१२२	२०७३-२१०२	२०९३-२१२२
	Change in Warm Days (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) गर्मी दिनहरुमा परिवर्तन	५.९२	७.८३	४.७५	८.३४
२	Change in Warm Nights (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) गर्मी रातहरुमा परिवर्तन (%)	६.६९	९.६६	८.०५	११.४०
	Change in Cold Days (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) चिसो दिनहरुमा परिवर्तन	–४.७६	–६.२३	–५.२३	–६.९५
४	Change in Cold nights (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067) चिसो रातहरुमा परिवर्तन	–४.५९	–५.७६	–५.५६	–७.२८
	Change in Warm Spell Duration Index (WSDI) (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067)	९४.८५	१२२.४३	९०.२८	१५१.५५
६	Change in Cold Spell Duration Index (CSDI) (%) for Mugu of Nepal from the reference period (2038-2067)	–५७.८७	–६७.४२	–७२.५३	–९१.२९

४. विपद्‌ जोखिमको अवस्था विश्लेषण

४.१. विगतका विपद्‌हरूको विश्लेषण :

बिगतका बर्षहरुमा पनि बिभिन्न प्रकृतिका प्रकोपहरु देखा परेको अवगत समुदायको सहभागितामुलक छलफलबाट जानकारीमा आउछ । यस जिल्लामा प्रयाजसो खडेरी । बाढी पहिरो तथा असिनापात र आग लागी का घटनाहरु दाहोरीने गरेको पाईन्छ । खडेरीका कारणले भोकमारी हुने र यसको प्रभावका कारणले हैजा जस्ता प्रकोपहरुले बिगत बर्षहरुमा सताएको अनुभव समुदायका जेष्ठ नागरिकहरुले बताउने गरेका छन् । २०४५ र ,२०६८ साल को खडेरी तथा भोकमारीले समुदायको आर्थिक समाजिक तथा भौतिक सम्पतिहरुमा क्षतिपुरयाएको र त्यसको जोखिबाट उम्किन बिपन्न समुदायलाई धेरै बर्ष लागेको पिडित हरुको अनुभव रहेको छ । समग्र बिपदको ऐतिहासिक समय रेखा तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १३: प्रकोप घटना तथा क्षतिबिवरण

बर्ष	स्थान	भएको क्षतिबिवरण
२००७	सोरु वडा नं. ५	खेतबारि लागाएत बालीनाली नष्ट भएको, ४ वटा बाखा, २ वटा भैंसी र बोटविरुवामा क्षति भएको ।
२०२०	वडा नं. ४	लिब्रुमा गएको बाढीले खेतीयोग्य जमिन क्षति भएको, गाईगोरु क्षतिभएको
२०२०	सोरुवडा नं. ८	कच्चेखोला, कागेछडा वन्सुरेवाट वाढी आई ७० रोपनी खेतियोग्य जमिनमा क्षति भएको, सिंचाई कुलोमा क्षति भएको, ३ वटा पानी घट्ट वगाएको, ४ वठा काठेपुल वगाएको, वाटोमा क्षति गरेको
२०२२	सोरुवडा नं. ११	धैनाकोट प्याखलाको बाढिले २ वटा काठे पुल, ४ हल खेतियोग्यमा लगाएको धान १५ कटा , ८ कट्टा बगाएको

२०२७	सोरु वडा नं. २	जोगीवाडामा ३० हल जग्गा जमिन वगाएको तथा क्षति गरेको साथै उक्त जग्गामा भएको धान, कागुनी, कोदो वगाएको
२०३१	सोरु वडा नं. ८	कुडकेखोलामा आएको वाढीले २ वटा गोरु, ६० वटा वाखा, ४३ रोपनी जग्गामा लगाएको वाली नष्ट गरेको, नुवाकोट देखि गिला सम्मको खानेपानीको पाईप तथा खानेपानी टंकिमा क्षति गरेका, खौलादेखि गोठेनीखोला सम्म आएको वाढीले ३० हल खेतियोग्य जग्गामा क्षति गरेको, २ वटा काठे पुल वगाएको, खानेपानीको मुहान वगाएको
२०३२	सोरु वडा नं. १	२० हेक्टर खेतीयोग्य जमिन क्षति गरेको साथै उक्त खेतमा भएको धान, कोदो र कागुनी गरि ६० क्विन्टर वगाएको
२०४०	सोरु वडा नं. ४	भाडगाउँमा आएको बाढीले बालीनालामा क्षेती
२०४०	सोरु वडा नं. ९	तितेलीकुना देखि पुलसम्म कर्णाली नदिले क्षति गरी ५० हल जग्गा बगाइ, त्यसममा लगाएको १०० क्विन्टल धान बगाएको,कालिकोट खोलाले ६० हल जमिन र त्यसमा लगाएको १५० क्वीन्टल धान बगाएको
२०४२	सोरु वडा नं. ८	सिंजाखोलामा वाढी आई २ वटा खानेपानीको टंकि तथा पाईपमा क्षति गरेको
२०४४	सोरु वडा नं. १०	पउखोला बाढी आएर खानेपानीका २ वटा टंकीमा क्षाति पुराएको
२०४५	सोरु वडा नं. ४	गिलिविलि वस्तीमा गएको बाढीले खेती बगाएको
२०४५	सोरु वडा नं. ७	ख्यालचको यारी खोलाको बाढीले २५ हल जग्गा बगाएको,३ वटा गाग्री बगाएको
२०५०	सोरु वडा नं. ४	गिलिविलि वस्तीमा गएको बाढीले ३ गाई, २ भैंसी सहित खेतीमा क्षेती गरेको
२०५०	सोरु वडा नं. ६	जिमाको रुसा खोला कौशीला खोला वटा वाढी आएर २५ हल जग्गामा लगाएको १०० क्वीन्टल कोदो र ३०० क्वीन्टल कागुनो बगायो
२०५२	सोरु वडा नं. ८	सिलीखोलाको वाढीले ४० हल पाखो जमिन र १० रोपनी खेत पुर्ण रुपमा वगरमा परिणत गरेको, ४ वटा काठेपुल, ३ वटा पानी घट्ट वगाएको
२०५२ साल यता प्रत्यक वर्ष	सोरु वडा नं. ९	सिड्डी गाढ सल्लीरचौर कर्णाली नदीममा आएको बाढिले २५ हल जमिन बगाएको, ५० क्विन्टल धान, ५० क्विन्टल गहुँ, २ वटा गोठ बगाएको
२०५२ साल यता प्रत्यक वर्ष	सोरु वडा नं. ९	सिड्डी गाढको खोला र कर्णाली नदीममा आएको बाढिले ३५ हल जमिन बगाएको, १०० क्विन्टल धान, २ वटा पानीघट्ट बगाएको, सिड्डीगाढ देखि कुनासम्मको सिँचाइ कुलो ५० मिटर कुलो भत्काएको
२०५३	सोरु वडा नं. ४	रावलवाडामा गएको बाढीले ७ वटा गाईगोरु र जग्गा जमिनमा क्षति भएको
२०५३	सोरुवडा नं. ८	रुमखोलाको वाढीले १५ वटा काठका पुल वगाएको, ३ वटा पानी घट्ट वगाएको, २५ वटा गाई गोरु सहित ४ वटा गोठ वगाएको, ३० हल खेतियोग्य जमिनमा क्षति गरेको
२०५४	सोरु वडा नं. ११	गडम खोलाबाट आएको पहिरोले ३ वटा काठको पुल बगायो, सिँचाइ कुलो बगाएको
२०५५	सोरु वडा नं. ८	लुम्ला खोलाको वाढीले ५०० वटा स्याउका वोटहरु वगाएको, १२ हल पाखो जग्गा वगाएको, खानेपानीको टंकि वगाएर क्षति गरेको, गाठेनीखोलामा वाढी आई १ वटा घरमा क्षति गरेको साथै ५० रोपनी खेतियोग्य जमिनमा क्षति तथा वगाएको
२०५६	सोरु वडा नं. ८	रारा तालको पानी भित्र छिरेर सिली खोलामा वाढी आउदा २० हल पाखो जग्गामा क्षति गरेको

२०५७	सोरु वडा नं. १	जवलधार ढालिसंग ढुम्केका १०० हल खेतियोग्य जमिन वाढीले वगाएको साथै उक्त खेतमा भएको धान, कोदो, सिमी, मकै, कागुनी, चिनु पनि नष्ट गरेको
२०५७	सोरु वडा नं. २	खेतीयोग्य जमिन कटान तथा वाली नाली वगाएको, १ वटा भैसि तथा २ वटा गाई वगाएको
२०५८	सोरुवडा नं. ५	नेरमा गएको बाढीले बालीनाली र जग्गा जमिनमा क्षति भएको र सिँचाई कुलो बगाएको
२०५९	वडा नं. १०	दैँखोलाको बाढीले ३० हल जग्गा बगाएको
२०६०	सोरु वडा नं. ४	रावलवाडामा गएको बाढीले ७ वटा गाईगारु मरेका, जग्गा जमिन बगाएको
२०६१	सोरु वडा नं. ४	गिलिविलि वस्तीमा गएको बाढीले खेतीवाली देखि सबै बगाएको
२०६३	सोरु वडा नं. २	जोगीवाडाको जडेनी, नाउला वस्तिको ५० हल जग्गामा क्षति
२०६३	सोरु वडा नं. ६	पुरुमुरु गाउँमा सैनाखोलामा आएको बाढीले १५ जानाको घरको भित्ता बगाएको, ५० हलको जमिनमा लगाएको १५० क्वीन्टल कोदो, २०० क्वीन्टल धान , ३ क्वीन्टल आलु बगाएको
२०६३	सोरु वडा नं. ७	सिरुपाटा, गयलपानी, पागरपानीबाट आएको बाढीले ४० हल जग्गा बगायो र त्यसमा लगाएको वाली धान, कोदो, खुर्सानी, केरा २० /२५ ठाना वेसार, २ गाई, ३ भैसी बगाएको
२०६३	सोरु वडा नं. ८	लुम्लाखोलाको बाढीले २५ हल जग्गामा लगाएको आलु, मकै, सिमी, गहु क्षति गरेको
२०६३	सोरु वडा नं. ११	धैनैमा बाढीले ४० हल खेती योग्य जमिनमा लगाएको २५ कट्टा गहुँ , ३० कट्टा धान क्षतिगरेको
२०६४	सोरु वडा नं. १	८० क्विन्टल धानवालीमा क्षति गरेको, गाउमा पानी पसेर घरहरु डुवानमा परेको
२०६४	सोरु वडा नं. ८	सिलीखोलाको वाढीले १ वटा पानी घट्ट वगाएको, २ वटा काठेपुल वगाएको, १ वटा सिंचाई कुलो वगाएको र खानेपानीको मुहानमा क्षति गरेको, तितापानीवाट खोला आएर रुमखोलाको वाढीले खेतियोग्य जमिन तथा जमिनमा भएको वालीनालीमा क्षति गरेको
२०६४	सोरु वडा नं. १०	हाँडि खोलाको बाढीले तिनवटा घट्ट बगाएको
२०६६	सोरु वडा नं. ३	बैनाखोलाको वाढीले २०० हल जमिनमा लगाएको कोदो २०० क्वी. गहु क्वी १५० र ५ वटा बाखा, १ वटा गोठ वगाएको
२०६७	सोरु वडा नं. १	८० हल जग्गा जमिन वगाएर लिएको साथै उक्त खेतमा भएको धान, कोदो वगाएको
२०६८	सोरु वडा नं. ५	खेतबारि लागाएत बालीनाली र बोटविरुवाको क्षति पुगेको
२०६७	सोरु वडा नं. ४	गिलिविलि वस्तीमा गएको बाढीले खेतीपाती बगाएको
२०६७	सोरु वडा नं. ५	खेतबारि लागाएत बालीनाली र बोटविरुवाको क्षति पुगेको
२०७०	सोरुवडा नं. ३	बैनाखोलाको वाढीले ५० हल जमिनमा लगाएको कोदो १०० क्वी. कादो १२० क्वी र १ वटा घर वगाएको
२०७०	सोरुवडा नं. ७	पुन ख्याल्चाको ५० हल जग्गा वगायो वालीनाली, २ वटा गोरु व्गायो, ७ वटा वाख्रा वगायो, १ व्टा घर वगायो, दाक्चाको खेत ६ हल बगायो
२०७१	सोरुवडा नं. ३	बैनाखोलाको वाढीले १५० हल जमिनमा लगाएको कोदो १३० क्वी. कागुनो १२० क्वी र सिमी र मास गरी जम्मा ५० क्वी.बगायो ।

२०७१	सोरु वडा नं. ७	सिरुपाटाबाट सिपसम्म भएको सिपखोलाको बाढीले ५० हेक्टर जमिन ३ वटा घँट्ट, १ भैंसी, ३ गाई १३ भेडा, २१ बखा, ५५ क्विन्टल धान, २० क्विन्टल सिमी, कोदो, ७० क्वीन्टल कोदो, ५० क्वींन्टल कागुनो बगाएको
२०७२	सोरु वडा नं. ६	जिमा मुलखोलामा आएको बाढील १५ हल जग्गा वगायो, २ गारु , २ भैंसी बगाएको, ३ वटा बाख्रा धान ३०० कट्टा आलु,१२ क्वीन्टल, कोदो ३०० कट्टा, २ वटा घट्ट मा क्षति, जिमा मुलखोलामा आएको बाढीले पाडा गाउँ तिमिल्यो जिउलाको २५ हल जग्गा बगाएको र त्यसमा लगाएको ४०० कट्टा धान, १ भैंसी, ४ वटा घट्ट बगायो, सोरुकोट वौचकोट देखि नाउँल हुदै गैरीमुलसम्म आएको बाढीले ३० हल जग्गामा लगाएको ३०० क्वीन्टल बगाएको, पोखरी पुवाले चैर हुदै च्यानदार खोसीखोला सम्म४५ हलमा लगाएको कोदो, काउनो, चिनो, मास २०० क्वीन्टल , ३०० क्वीन्टल कागुनो, १०० क्वँन्टल गहुँ, खोल्सा हुदै छापेखोला आएको बाढीले २५ हलमा लगाएको जौं, गहुँ, कोदो, धान गरेर २० क्वीन्टल, ५० क्वीन्टल गुहु बगायो, खैसामा आएको बाढीले मेलपानी खानेपानीको मुहान छोपियो, ३० हल धानका खेत बगाया र त्यसमा लगाएको ५०० क्वीन्टल धान बगाएको
२०७२	सोरु वडा नं. ८	लुम्लाखोलाको वाढीले २०० वटा स्याउका वोटहरु वगाएको, ४ हल खेतियोग्य जमिनमा क्षति गरेको, खानेपानीको टंकि वगाएको, १ वटा मन्दिर वगाएको तथा क्षति गरेको
२०७२	सोरु वडा नं. १०	बुम्रु खोलाको बाढीले २० हल पाखो जमिन बगायो
२०७३	सोरु वडा नं. १	गहताडी वस्तिमा २५ हेक्टर खेतीयोग्य जमिन वगाएको साथै खेतमा भएका धान, कोदो, चिनु, कागुनी वगाएर लिएको, १ वटा खानेपानीको ईन्टेक, टंकि तथा १ कि.मी. पाईपलाईनमा क्षति गरेको, धुपिटोलको जग्गा जमिनमा क्षति, घर डुवानमा परेको
२०७३	सोरु वडा नं. २	नचारा र गाउ वस्तिमा ६० हल जग्गा जमिन वगाएको साथै ५५ क्विन्टल अन्नवाली पनि वगाएको, ५० वटा जति पशु चौपायाहरु वगाएको तथा मरेका, जोगीवाडामा जग्गा जमिन वगाएको तथा गहुवाली वगाएको
२०७३	सोरु वडा नं. ५	नेरमा गएको बाढीले सिँचाई कुलो बगाएको
२०७३	सोरु वडा नं. ८	ग्याडमामा वाढीले ४० हल खेतियोग्य जमिनमा क्षति गरेको, खारीखोलामा वाढी आउदा २ वटा घरमा क्षति गरेको, ५० रोपनी खेतियोग्य जमिनमा क्षति तथा २० चट्टा ढुंगा वगाएको
२०७४	सोरु वडा नं. ६	खलावरे हुदे पैंची खोला(वन्जा खोला) मा आएको बाढीले ३० हल जग्गाको कोदो, कागुनो, आलु, ५० वटा स्याउको विरुवा, ५० क्विन्टल कोदो, ५० क्वीन्टल कागुनो, ६० क्वीन्टल धान, ३० क्वीन्टल आलु बगाएको
२०७५	सोरु वडा नं. २	खेतीयोग्य जमिन कटान तथा २० क्विन्टल जति वाली वगाएको
२०७५	सोरु वडा नं. ३	बलाडी कर्णाली किनारा नजिक धान लगाएको ३ हेक्टर जग्गा पुर्नुका साथै केराका बिरुवाहरु बगायो उक्त ठाँउमा लगाएको ५०० क्वी. धान बगायो ।
२०७५	सोरुवडा नं. ४	रावलवाडामा गएको बाढीले १२ वटा गाईगोरु, १० वटा बाखा, २ वटा भैंसी, ४ वटा घोडा मरेको र जग्गा जमिनमा क्षति भएको, गिलिविलि वस्तीमा गएको बाढीले गोठ र गोठमा रहेकका ४ वटा खसि बगाएका, खेती पनि बगाएको, लिब्रुमा गएको बाढीले खेती, गाईगोरु, घट्ट , सिर्चाइ कुलो क्षतिभएको, फोतुमा बाढीले जगगा जमिन र बालीमा क्षेति, लिब्रुमा बाढीले खेती, घट्ट र गाईगोरु क्षतिभएको
२०७६	सोरु वडा नं. ३	कोसेडी,भितगाउ,भामगाउ बाटआएको बाढीले कागुनो ५० क्वी.मकै १४० क्वी अन्य तरकारी बाली आलु सागहरु छोप्यो भने २ वटा घर पनि छाप्यो ।

२०७६	सोरु वडा नं. ४	रावलवाडामा गएको बाढीले गाईगोरु र जग्गा जमिनमा, सिंचाई कुलो क्षति भएको, तलि लिब्रु र माथि लिब्रुमा बाढीले खेतीयोग्य जमिन, १२ वटा पानीघट्ट, ३ वटा काठेपुल र गाईगोरु वगाएको, तलि लिब्रमा बाढीले खेती, घट्ट र गाईगोरु , काठेपुल क्षतिभएको
२०७७	सोरु वडा नं. २	नचारा वस्तिमा कादो लगाएको ३५ हल जग्गा र ३० क्विन्टल गहु वगाएको, गहु लगाएको २५ हल जग्गा क्षति गरेको साथै ४० क्विन्टल गहु क्षति गरेका, गाउ वस्तिमा, ३०० हल जग्गा वगाएको साथै २०० क्विन्टल अन्नवाली धान, कोदो, काउनी वगाएको र ४० वटा गाई गोरु वगाएर लिएको तथा १४ वटा घरहरु डुवानमा परेको, जोगिवाडा वस्तिमा खेतीयोग्य जमिनमा भएको कोदो, कागुनी तथा ६५ हल जग्गा वगाएको, भेडा वाखाहरु १२० वगाएको तथा २५ वटा वेपत्ता भएका तथा ८ वटा घर भत्काएको
२०७७	सोरु वडा नं. ८	सिलीखोलाको वाढीले १ वटा भैसि वगाएको, २ वटा खानेपानीको टंकिमा क्षति गरेको, सिंचाईको मुहानमा क्षति, १० रोपनी खेत तथा खेतमा भएको धान वगाएको, २ वटा पानी घट्ट वगाएको
२०२८	खत्याड गा पा वडा नं. १	खत्याड खोलामा वाढी आएर २२ हल जग्गा वगाएको, ५ वटा घट्ट वगाएको, ८ वटा काठका साना पुल वगाएको
२०२८	खत्याड वडा नं. २	खत्याड खोलामा आएको बाढीले जामको ५०० रोपनी जमिनमा रहेको धान खेति नष्ट बनाएको, ७ वटा घट्ट वगाएको, १ वटा काठका पुल वगाएका र २ धार्मिक स्थल बगाएको, जोगीलेखमा ५ वटा घट्ट वगाएको, ४ वटा काठका पुल वगाएको, ३० रोपनी खेत बगायो, सेरीमा ८ घट्ट वगाएको, ३ वटा काठका पुल वगाएको, गाडे खोला बस्तीमा २५ रोपनी जमिनमा लगाउको अन्न नष्ट भएको, डाडुपातामा ५०० हे जमिन, ४ वटा घट्ट वगाएको र ३ वटा काठका पुल वगाएको
	खत्याड वडा नं. ३	३ घर बगाएको, ४ वटा घट्ट वगाएको, ४ वटा काठका पुल वगाएको
२०२८	खत्याड वडा नं. ४	३ घर बगाएको, ४ वटा घट्ट वगाएको, ४ वटा काठका पुल वगाएको, ३० रोपनी खेतीयोग्य जमिनमा क्षतिगरी, उक्त खेतमा रहेको सबै अन्न बाली नष्ट भएको, पानीका मुहानहरु ढाकेको
२०२८	खत्याड वडा नं. ५	बाडीले २०० रोपनी जग्गा लगाएको धान, कोदो, मकै, भटमास, आलु आदीमा पुर्ण क्षतिगरेको, १० वटा घट्ट वगाएको, ५ वटा काठका पुल वगाएको, २ वटा सिचाँई कुलो बगाएको, हिँड्ने बाटोमा क्षतिभएको
२०२८	खत्याड वडा नं. ६	खत्याड खोलामा वाढी आएर १० बिगा खेत वगाएको, ३ वटा घट्ट वगाएको, ३ वटा काठका साना पुल वगाएको, उक्त खेतमा लगाएकृ सबै अन्न बाली नष्ट भएको
२०२८	खत्याड वडा नं. ७	२५ वटा घट्ट बगाएको, ५ हेक्टर खेतियोग्य जमिन र २ हेक्टर पाखो बारी बगाएको, १५० बोट विरुवा ढालेको, ४ ऋठे पुल बगाएको, ३० वटा गाई भैंसी, ७० भेडा बाखा र ७ वटा घर बगाएको
२०२८	खत्याड वडा नं. ८	खत्याड खोलाले खेती योग्य जमिन र लगाएको भान बाली पुर्ण रुपमा नष्ट गरेको साथै १० वटा पानी घटट,१६ वटा गाई भैसी,५० वटा भेडा बाखा बगाएको समेत बगाएकोले जातोमा पिठो पिसी खाएका
		स्यालखोलामा आएको बाढीले करीव ४ बिगा जमिनमा लगाएको धान बाली तथा जग्गा जमिनमा ठुलो क्षेती पूरयाउनुका साथै ४ वटा पानी घटट समेत बगाएको
		ह्याचुडी देखि रिगा दोभान सम्म गएको बाढिले १५ घटट तथा २० रोपनी जग्गामा लगाईएको धान बाली नष्ट हुनुका साथै जमिन बगरमा परिणत भएको

२०२८	खत्याड वडा नं. ९	१२ वटा काठको साँगु बगाएको,१५० हेक्टर खोतीयोग्य जमिनमा धान मकै कोदो आलु लगाएको जमिनमा क्षेती, १५ वटा घर १२० वटा गाई भैसी, ४२० भेडा बाखा बगाएको, करीब १०० रोपनीमा लगाईएको केरा स्याउ लगाएतका अन्ने फलफुलमा क्षेती,७ हेक्टर जंगलमा क्षेती भएको।
२०२८	खत्याड वडा नं. १०	रिगामा खत्याड खोलाले घर अगाडी भएको १०० हल जग्गा र उक्त जग्गामा रहेको अन्न बाली १००० कुईन्टल जति बगाएको र १२ वटा घट्ट वगाएको र ४ वटा काठका पुल वगाएको ।
२०२८	खत्याड वडा नं. ११	राता पानीमा ५०० बिगा खेति योग्य जमिन बगाएको र उक्त जमिनमा लगाएको सबै हन्न बाली क्षति गरेको, ६ महिना भोकमरी लागेको, ४ वटा घर बगाएको, १५ वटा घट्ट वगाएको र ४ वटा काठका पुल वगाएको, डाडियामा खत्याड खोलामा बाढी आएर ४०० बिगा धान खेत क्षतिगरेको र १५ वटा घट्ट वगाएको, साथ साथै चुलीभिटा सिचाँई कुलो, माजबगर सिचाँई कुलो, काना ढुङ्गा सिचभँई कुलो, खिरा बगर सिचाँई कुलो, घिने माजबगर सिचाँई कुलो बगाएको । लवासैनमा २ सय बिगा जमिन बगाएको र उक्त जमिनमा लगाएको सबै हन्न बाली क्षति गरेको, ६ महिना भोकमरी लागेको ।
२०७०	खत्याड वडा नं. ११	रातापानीमा २ विगा खेति योग्य जमिन बगाएको र उक्त जमिनमा लगाएको सबै अन्न बाली क्षति भएको र खेत धनिहरुमा भोकमरीको अवस्था सिर्जना भएको, बिजुलिको पावर हाउस र सिचाँई कुलो बगाएको।
२०६४ तथा २०६८ भदौ	छायानाथ रारा वडा नं. १	२०६४ भदौ मा जुकेनामा पहिरो जादा ६ रोपनी खेतवारी, तथा२ वटा भैसी तथा १ गाई बगाएको मृत्यु भएको भदौमा हलुमखोलामा आाएको ७० वटा घरहरु आंशिक क्षति, २ वटा काठे पुल, ५०० मिटर सिचाई कुलो ३ वटा खानेपानी धारा, क्रिया गर्ने पाटो तथा धर्मशाला पुर्ण क्षति, ७०० रोपनी जग्गा कटान तथा २०० फलफुल विरुवा, २०७३ भदौ
२०७३ भदौ	छायानाथ रारा वडा नं. १	घाट गाउँमा७ वटा काठे पुल, २ वटा सिचाई कुलोमा क्षेत्ती, झुगालामा काठे पुल २ वटा, १ भर पुर्ण क्षति, ५० रोपनी जग्गा कटान,
२०६८	छायानाथ रारा वडा नं. १ ठिनीमा	१० वटा घर आंशिक क्षति, १ कि.मि सडक भत्केको र २५० रोपनी जग्गा कटान
२०६८ तथा २०७२	छायानाथ रारा वडा नं. १	हुरीबतासले, छत्यालवाडामा भारेकोट विद्यालयको छन् ा उढाएका, घाट तथा गमगढी बजारमा बिधालयको छाना उडाउदा करिव ८० हजारको नोक्सान पुरयाएको । सरकारी तथा निजि गरि १० वटा घरको छाना उढाई क्षेत्ती पुरयाएको ।
२०५८ देखि २०७५ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं. १	आगलागीबाट ६ वटा घर पुर्ण क्षति भएको , २ जना जलेर मृत्यु तथा जिन्सी सहित ५ कारोड, २०६२ असोज मा लागेको आग लागीले गर्दा, छत्यालवाडा १ मा १ घर तथा वडा नं४ को कालापाल्तमा १ घरकोमा भएको आगलागीले करौडौको धनमाल मा क्षेत्तती पुगेको
२०५८ देखि २०७८ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं. २	न्युनदरमा भुक्षय एवम बाढी पहिरो जादा जग्गामा लागएको अन्नबाली तथा फलफुलको क्षेत्ती भएको ।
२०५८ देखि २०७८ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.३	भुक्षय बाढी एवम पहिरो जादा तुम हर्नेकाध, फुली, निगाले , सायाखोला तथा ईमाको जग्गामा लागएको अन्नबाली तथा फलफुलको क्षेत्ती पुरयाउदा करिव ४करोड बराबरको जग्गा, भौतिक संरचना तथा अन्नबाली र फलफुलका बिरुवमा नोक्सान भएको ।
२०५८ देखि २०७५ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.४	बुकाखोला, लेतेखोला तथा भियालाभिरमा भएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरो जादा कालापाल्त , कोष, खत्याडकोट, भामवाड दोबाट टाधारा बालै, खोली मुसेचौर ढुमाललेखमा लगाएको बाली बिरुवा तथा निर्माण भएको सामुदायका संरचनाहरु मा करोडौ रुपैया

		बराबरको क्षेती पुगेको ।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं ५	लेतेखोलामा भएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरो जादा ढुम लुहारवाडा तथा रोकायावाडा लगाएतका समुदायको अन्नवाली, बोट बिरुवा तथा ब्यक्ति भौतिक संचनामा क्षेत्ती पुगेको । जसबाट समुदायले करोडौको नौक्सान बहोर्नू परेको थियो।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.६	भदौ महिनामा वडा नं ६ को घटेखोलामा १९ वटा घट्ट तथा २०० रोपनी जग्गा कटान, ७ वटा काठे पुल, २ वटा सिचाई कुलो मा क्षेती ,। र २०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरोले काठेपुल टर्सपुल, बिधुतको ईन्टिेक ७ काठेपुल ।६ बटा घटट् बालै कोटिला ,मन्दु ज्वार्ना एवम झारी घुइमा खोला तटिए क्षेत्रमा रहेका जग्गा ,भौतिक संरचना एवम बालीनाली नोक्सान पुएको बालै तथा झयारीका समुदायहरु घरहरुमा पुर्ण तथा आंशिक क्षेती हुदा स्थाई घरबासमा बस्नु परेको ।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं ७	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरोले काठेपुल ९, टर्सपुल १,, खानेपानी संरचना ३ वटा, घटट् ४ ७ काठेपुल तटिए क्षेत्रमा रहेका जग्गा ,भौतिक संरचना एवम बालीनाली नोक्सान पुएको पिना, तलि घुईर माथि धुईरटोप्ला समुदायले लगाएको बाली फलफुल तथा जग्गामा क्षेत्ती पुरयाउदा करौडोको नोक्सान भएको।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.८	खोलामा भएका काठेपुल २ बटा घटट् ५ वटा र पैदल मार्ग, जग्गा ,खानेपानी संरचना र जग्गामा लगाएका बाली तथा फलफुल बिरुवाहरुमा क्षतिपुग्दा झाकोट जिउला, लुहारपुल्ना, तथा गाडापानी, लगाएतका क्षेत्रमा जोखिम सृजना गरेको । जिविकोपार्जनका क्षेत्रमा ठुलो प्रभाव पारेका थियो ।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.९	खोलामा भएका काठेपुल २ बटा घटट् ५ वटा र पैदल मार्ग, जग्गा,खानेपानी संरचना र जग्गामा लगाएका बाली तथा फलफुल बिरुवाहरुमा क्षतिपुग्दा झाकोट जिउला, लुहारपुल्ना, तथा गाडापानी, लगाएतका क्षेत्रमा जोखिम सृजना गरेको । जिविकोपार्जनका क्षेत्रमा ठुलो प्रभाव पारेका थियो ।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.१०	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरोले सालिम खोलामा भएका काठेपुल २ बटा घटट् ५ वटा र पैदल मार्ग, जग्गा,खानेपानी संरचना र जग्गामा लगाएका बाली तथा फलफुल बिरुवाहरुमा क्षतिपुग्दा झाकोट जिउला, लुहारपुल्ना, तथा गाडापानी, लगाएतका क्षेत्रमा जोखिम सृजना गरेको । जिविकोपार्जनका क्षेत्रमा ठुलो प्रभाव पारेका थियो
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.११	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरोले तलिसालिम,रोवा तथा रयांच्याकाटीमा क्षेत्रमा रहेका जग्गा ,भौतिक संरचना एवम बालीनाली, बालीनाली, फलफुल तथा जग्गामा क्षेत्ती पुरयाउदा करौडोको नोक्सान भएको।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	छायानाथ रारा वडा नं.१२	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरोले बालचौर, भिताडाडा, भटडाडी , भियलवाडा का बासन्दिाहरु बिस्थापित भएका थिए ।बस्ती स्थान्तरणका लागी सरकारबाट जमिन खोजी कार्य भई हाल भियलवाडाका ३४ घरधुरीहरु पुनस्थापना गरिएको भटडाडीका समुदायलाई प्रतिघर नियम अनुसार क्षेत्तीपुर्ति प्रदान गरिएको । भटडाडीका समुदायहरु ऋझै पनि संकाटाभिमुख अवस्थामा रहेका छन् ।
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. १	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी एवम पहिरोले मुगु समुदायमा केही प्रभाव देखिएको छ ।बिशेषतः वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ।,
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. २	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले डोल्फु तथा वांग्री समुदायमा प्रभाव देखिएको छ ।बिशेषतः वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ।,

२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. ३	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले किम्म्री तथा कार्तिक समुदायमा प्रभाब देखिएको छ ।बिशेषत: वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ।,
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. ४	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले ताखा तथा खारी समुदायमा प्रभाब देखिएको छ ।बिशेषत: वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ।,
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. ५	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले दाउरा समुदायमा प्रभाब देखिएको छ ।बिशेषत: वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ।,
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. ६	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले सेरो समुदायमा प्रभाब देखिएको छ ।बिशेषत: वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ।,
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. ७	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले पुअ तथा रिउस समुदायमा प्रभाब देखिएको छ ।बिशेषत: वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. ८	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले मह तथा पापु समुदायमा प्रभाब देखिएको छ ।बिशेषत: वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ
२०५८ देखि २०७९ असोज कार्तिक	कार्मारोङ्ग वडा नं. ९	२०५८ देखि २०७९ भदौ, असोज, कार्तिक आएको भुक्षय, भेलबाढी आगलागी हिम्पात एवम पहिरोले छायल तथा चिमाथ समुदायमा प्रभाब देखिएको छ ।बिशेषत: वालीबिरुवा लगाएतका क्षेत्रमा प्रभाव परेको देखिन्छ

४.२. प्रमुख प्रकोपहरू र प्राथमिकतामा रहेका प्रकोपहरू

यस जिल्लामा रहेका ४ वटा स्थानीय पालिकाहरुको जोखिमको अवस्था अध्ययन गरि समष्टिगत विश्लेषण गर्दा जिल्लाको अधिकांश भागहरुमा पहिरोको प्रकोप देखा परेका छन् । तसर्थ, प्रकोप स्तरीकरणको पहिलो स्थानमा पहिरो देखा परेको छ। अर्को तर्फ जिल्लाामा अनियमित बर्षा वा कम बर्षाका कारणले खडेरी दोश्रो प्रकोपका रुपमा देखा परेका छ। यिनै दुबै प्रकोपबाटअधिकतम समुदायका मानिसहरु संकाटासन्न अवस्थमा पुगेका छन् भने केही समुदायहरु संकाटाभिमुखताको अवस्थमा रहेका छन् । मानव तथा प्राकृतिक सृर्जित कारणले गर्दा थोरै समयका लागी भएको बर्षा होस या लामो अवधीका लागी भएको बर्षा होस सदैव बाढीको प्रकोप सृजना गरिरहेका छन् । यसको क्षति सामनाका लागी समुदायहरुले यसका प्रभावहरु झेल्ने र थेग्ने प्रकृतिको व्यवहार अपेक्षाभिमुखि भईरहेका छन् । जिल्लाको विपद् जोखिमको समग्र स्तर तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएका छ।

प्रकोप	पहिरो तथा भुक्षय	खडेरी	भेलबाढी	महामारी	आगलागी	हिमपात	जङ्गली जनावर	हुरीबतास	भूकम्प	अङ्कभार
पहिरो तथा भुक्षय		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	८
खडेरी			खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	७
बाढी				बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	६
महामारी					महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	५
आगलागी						आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	४
हिमपात							हिमपात	हिमपात	हिमपात	३
जङ्गली जनावर								जङ्गली जनावर	जङ्गली जनावर	२
हुरीबतास									हुरीबतास	१
भूकम्प										०
स्तर	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	चौथो	पाँचौं	छैठौं	सातौं	आठौं	नवौं	

४.३.स्थानिय स्तरमा सम्भाव्य प्रकोपको आँकलन तथा सम्भावित प्रभाव क्षेत्रको नक्शाङ्कन

४.३.१ नगरपालिका तथा गाउँपालिका स्तरीय प्रकोप र जोखिमको स्तर

४.३.१.१ छायाँनाथ रारा नगरपालिका, मुगु

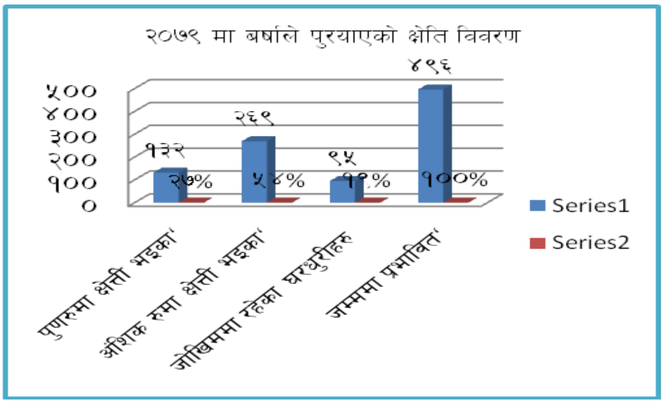

छायाँनाथ रारा नगरपालिका कर्णाली प्रदेश अन्तरगत मुगु जिल्लामा अवस्थित हिमाली तथा उच्च पहाडी विशेषता बोकेको नगरपालिका हो । स्थानीय तह पुनर्संरचनाका क्रममा साविक श्रीनगर, कार्किबाडा, पिना, रारा, रोवा र रुगा गा.वि.स मिलेर बनेको छ । नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल ४८०.६७ वर्ग कि.मी. रहेको छ । छायाँनाथ नगरपालिका सामुन्द्रिक सतहबाट करिव ३५०० मिटर उचाइमा अवस्थित प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता बोकेको क्षेत्र हो । यो नगरपालिका मुगु जिल्लाको जिल्ला सदरमुकाम गमगढीमा अवस्थित छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा मुगुम कार्मारोङ गाउँपालिका, पश्चिममा सोरु गाउँपालिका र खत्याड गाउँपालिका, दक्षिणमा जुम्ला जिल्ला र उत्तरमा हुम्ला जिल्लासँग सिमाना जोडिएको छ । जिल्लासँग जोडिने मुख्य कर्णाली राजमार्ग स्तरोन्नती हुन नसक्दा समय समयमा दुर्घटना हुने गरेको छ । २०७८ असोज २६ गते छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको वडा नं.७ को तपने खोलामा ३३ जनाको ज्यान जाने गरि बस दुर्घटना भई ठुलो धनजनको क्षति भएको थियो । त्यसैगरी छाँयानाथ रारा नगरपालिका भित्रका बस्तीहरुमा निर्मित घरहरु काठैकाठबाट निर्माण गरीएक आपसमा जोडिएका हुनाले आगलागीको उच्च जोखिम रहेको छ । आगलागीबाट २०७८ कार्तिक २९ गते राती मुगु गमगढी स्थित तल्लो बजारमा २२ वटा घर पुर्ण रुपमा नष्ट भई करोडौ धनको क्षति भएको थियो । २०७९ मा असोज १९ देखि २४ गते सम्मको अविरल बर्षका कारण अपेक्षा भन्दा बाहिरको मात्रा तथा परिणाममा क्षति पुऱ्याएको छ ।

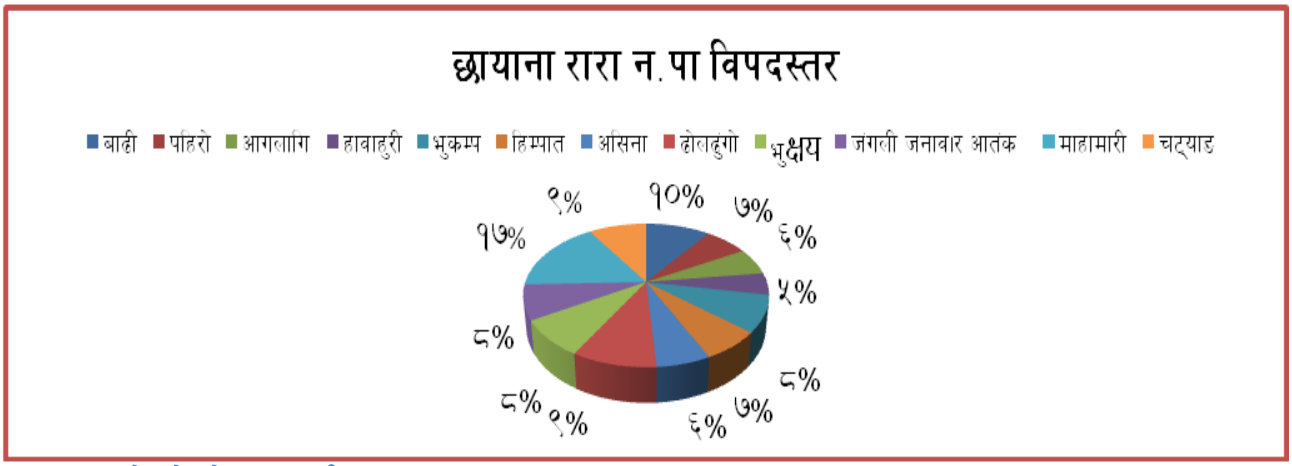

४.३.१.२ प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

यस बर्षमा विपद् प्रभावको जोखिम बिश्लेषण गर्दा माहामारी प्रमुख विपद् का रुपमा देखा परेको छ। कुल बिपदको १७ प्रतिशत अनुपात ओगटेको छ । त्यसै गरि दोश्रो स्थानमा भेलबाडी रहेको छ ।यसले कुल बिपद अनुपातमा १० प्रतिशत मान हासिल गर्दछ भने क्रमश ढोलढुंगा, चटयांग, भुक्षय, भुकम्प लगाएत का प्राकतिक तथा जैबिक बिपदहरु देखा परेका छन् । प्राप्त तथ्याङ्गलाई बिश्लेषण गर्दा यिनि बिपदहरुले यस बर्ष पनि जोखिम पुरयाउने पुर्व अनुमान गरिएको छ। किन की अधिकांश समुदायहरुले बिगतको बिपदबाट तंग्रीन पाईसकेका छैन। भौतिक संरचानाको पुन निर्माण, कृषि क्षेत्रका् हैसियत सुधार एवम घरआवसको प्रवलिकारण भईसकेको छैन। जिविकोपार्जनका साधन श्रोतको पुर्नस्थापना तथा पुनलाभ पुर्णतय भईसकेको छन् । तसर्थ यस बर्ष पनि प्राकृतिक प्रकोप भेलवाडीले थप संकाटाभिमुखता थप्ने आकलन गरिएको छ। यसबाट नगरपालिकाको करिब ४०% घरधुरीहरु जो खोला किनार, भिरालो पाखामा तथा तटीए क्षेत्रमा बसोबास गर्दछन् त्यस्ता घरधुरीहरुलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पार्नेछ। नगरपालिकाको प्रकोपको समग्र अवस्था देहाएको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

प्रकोपहरु	महामारी	बाढी	ढोल ढुंगो	चट्याङ	भुक्षय	भुकम्प	जंगली जनावर आतंक	पहिरो	हिमपात	आगलागी	असिना	हावाहुरी
महामारी		महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी
बाढी			बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
क्ढोल ढुंगो				ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो
चट्याङ					चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ
भुक्षय						भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय
भुकम्प							भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प
जंगली जनावर आतंक								जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक
पहिरो									पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
हिमपात										हिमपात	हिमपात	हिमपात
आगलागी											आगलागी	आगलागी
असिना												असिना
हावाहुरी												
जम्मा अंक	१२	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२

४.३.१.३ प्रकोपको वडागत जोडागत स्तरीकरण

यस नगरपालिकामा बिधमान वडाहरु मध्ये वडा नंम्बर ६ अति जोखिममा देखिएको छ । भेलवाडी तथा पहिरा जस्ता बिपदको समना गर्दै आईरहेको देखिन्छ । वडा नम्बर १३ खडेरी ,भुक्षय तथा पहिरो जस्ता प्राकृति प्रकोपको उच्च जोखिमको अवस्थामा रहेकोछ। पर्यावरणी संरचनामा भएको बिविधताले प्रकोपको संबेदनशिलतामा समेत बिविधता देखा पारेकोछ । त्यसै गरि वडा नम्बर ३ माध्यम स्तरको जोखिममा रहेको छ । समग्र नगरपालिकाको बिपदस्तर तथा जोखिमको अवस्थालाई तलको जोडागत स्तरीकरणमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा	वडा														स्तर
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	
१		१	३	१	१	६	१	८	१	१०	१	१२	१३	१४	सातौ
२			२	४	५	६	७	८	९	१०	११	११	१३	१४	चौधौ
३				३	३	६	३	३	३	३	३	३	१३	३	तेश्रो
४					५	६	४	८	४	१०	११	१२	१३	१४	एघारौ
५						६	५	८	५	१०	११	१२	१३	१४	नवौ
६							६	६	६	६	६	६	६	६	पहिलो
७								८	७	१०	११	१२	१३	१४	बाह्रौ
८									९	१०	८	१२	१३	१४	आठौ
९										१०	९	१२	१३	९	तेह्रौ
१०											१०	१२	१३	१४	छैटौ
११												१२	१३	१४	दशौ
१२													१३	१४	पाचौ
१३														१३	दोश्रो
१४															चौधौ
प्राप्तांक	६	१	१०	२	४	१३	१	५	२	७	३	८	११	९	६
स्तर	७	४	३	११	९	१	१२	८	१३	६	१०	५	२	१४	

४.३.१.४.प्रकोपको प्रकृति, स्तर तथा संकाटाभिमुख समुदायहरु

सथनिय निकायले प्रस्तुत गरेका तथ्याङकलाई मध्यनजर गरी सहभागितात्मक बिधीबाट प्रकोप जोखिमको तुलनात्मक बिश्लेषण गर्दा प्रकोपबाट प्रभावित हुने क्षेत्र तथा समुदायको संख्यामा बृद्धि भएको छ र प्रकोप जोखिम पनि बुहक्षेत्रिय आयममुलक भएको देखिन्छ। नगरपालिकाको पकोप जोखिम तथा सकाटाभिमुख्ताको श्रेणीमा रहेको समुदायको अवस्था तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

बस्ती /समुदाय	बाढी	पहिरो	आगलागि	हावाहुरी	भुकम्प	हिम्पात	असिना	ढोलढुंगो	भुक्षय	जंगली जनावार आतंक	माहामारी	चट्याङ
जुकेना	४	४	२	३	२	१	३	१	३	१	१	१
खत्याडिकोट	४	४	२	३	२	१	३	१	३	१	१	१
छत्यालवाडा	१	१	४	३	२	१	३	१	२	१	१	१
घाट	३	३	१	४	२	१	३	१	२	२	१	१
गमगढी तल्लो बजार	१	१	४	४	२	१	३	१	२	१	१	१
ठिनी	३	१	३	४	२	१	३	१	२	१	१	१
माथिल्लो गमगढी बजार	१	१	३	४	२	१	३	१	१	१	१	१
चैन	१	१	१	२	२	१	२	१	१	१	१	२
तलितुम	३	२	२	३	२	३	३	१	२	१	१	१
फुली	४	५	२	३	२	३	३	३	२	३	१	२
निगाले	४	५	२	३	२	३	३	३	३	३	१	२
ईमा	३	४	४	४	२	१	३	३	३	१	१	१
हेर्निकाध	२	४	१	४	२	४	३	३	३	२	१	१
सायखोला	२	४	४	३	२	४	३	२	३	२	१	२
तलिलतुम रावलवाडा	१	३	४	४	२	३	३	१	२	१	१	१
देउवाडा	१	३	१	२	२	४	३	१	२	१	१	१
माथि तुम	१	२	४	४	२	४	३	१	१	४	१	२
भामवाडा	३	२	४	३	२	१	३	१	१	१	१	१
सेतिवाडा	२	२	४	३	२	१	३	१	१	१	१	१
कालापाल्त	१	३	४	२	२	२	३	२	२	२	१	३
खाम्बोटे	४	३	१	२	२	३	३	४	१	१	१	१
मथि ताल्चा	१	२	२	४	२	४	३	१	१	३	१	१
ढुम	१	३	४	४	२	२	३	१	२	१	१	१
कार्कीवाडा	१	२	४	३	२	२	३	१	१	१	१	१
नाउर	१	२	२	३	२	२	३	१	१	१	१	१
ढुमाललेख	१	३	१	४	२	३	३	२	२	१	१	१
तल्लो ताल्च	१	१	२	४	२	४	३	१	१	१	१	१
सुपाकोट	१	२	२	३	२	२	२	१	१	१	१	१
तलबालै	५	३	१	५	२	१	३	५	२	१	१	१
मथि बालै	३	१	२	२	२	१	३	१	१	१	१	१
रन्जन बालै	१	१	१	५	२	४	१	१	१	१	१	३
लिउडी	१	५	४	५	२	५	४	१	३	३	१	५
भियालवाडा	४	४	१	१	२	१	२	१	३	१	१	१
छत्यालवाडा	५	५	१	१	२	१	२	१	४	१	१	१

क्वेटिला	५	५	४	१	२	१	४	१	४	१	१	५
मन्दु	१	४	४	५	२	५	४	१	४	४	१	१
ज्वान्ना	५	५	१	१	२	५	१	५	४	२	१	३
तलघुईर	१	३	१	२	२	२	२	२	२	१	१	१
माथि घुईरु	१	४	४	२	२	२	२	१	३	१	१	१
टोप्ला	१	१	१	१	२	२	२	१	१	२	१	१
पिना	१	१	१	१	२	२	२	१	१	२	१	१
सानीवाडा	१	१	१	१	२	२	२	१	१	२	१	१
ठिन्क्या	१	१	१	२	२	३	३	१	१	३	१	१
चुगा	१	१	१	२	२	३	३	१	१	३	१	१
ढोटु	१	१	१	२	२	३	३	१	१	३	१	१
टोप्ला बिष्टवाडा	१	२	३	४	२	३	३	१	१	१	१	३
झयारी	१	४	१	३	२	४	३	१	३	३	१	२
मुर्मा	१	१	१	४	२	५	३	१	१	४	१	२
कोट	१	१	१	४	२	५	३	१	१	४	१	२
माझघट	१	२	१	४	२	४	३	१	१	४	१	२
घटटलेख	१	१	३	४	२	३	३	१	१	३	१	३
डाँडाखेत	१	१	२	३	२	३	३	१	१	२	१	३
तल्ललेख	१	१	२	३	२	३	३	१	१	२	१	३
ल्वार पोल्ना	१	१	२	३	२	३	३	१	१	२	१	३
चराप	१	२	४	४	२	३	३	१	२	१	१	१
गडापानी	१	३	३	३	२	३	३	२	३	१	१	२
जिएला	२	३	३	३	२	३	३	२	२	१	१	२
झाकोट	१	२	३	३	२	२	२	१	१	१	१	१
रयाङच्याकाटी	१	३	४	४	२	३	३	२	३	२	१	२
रोवा	१	२	४	४	२	२	२	२	३	२	१	२
तलि सालिम	१	४	२	४	२	२	२	३	३	१	१	२
माथि सालिम	१	४	२	४	२	२	२	३	३	१	१	२
लुवाबान्ना	१	२	२	२	२	२	२	२	१	१	१	१
शोभा	१	१	४	४	२	५	३	१	१	४	१	३
झालथान	१	२	२	४	२	३	३	३	१	४	१	३
कम्फा	१	३	३	४	२	२	३	४	२	३	१	२
लुम्स	३	३	३	४	२	२	२	४	२	२	१	१
भटडाँडी	१	४	४	४	२	१	२	२	३	१	१	२
वाल्चौर	१	२	४	४	२	१	२	२	२	२	१	२
भिताडा	१	२	४	४	२	१	२	२	२	२	१	२
तिर्प	१	३	४	४	२	१	२	३	३	४	१	३

ल्ह	१	३	४	४	२	१	२	३	३	४	१	३
लापु	१	३	४	४	२	१	२	३	३	४	१	३
थार्प	१	३	४	४	२	१	२	३	३	४	१	३
रुगा	१	३	४	४	२	१	३	३	३	२	१	३
नेटा	१	३	४	४	२	१	३	३	३	२	१	३
लुमा	३	३	४	४	२	१	३	३	३	२	१	३
डुम्कोट	१	१	२	४	२	४	३	२	१	४	१	३
फलात	१	२	४	४	२	२	३	३	२	४	१	२
ठुलावाम	१	२	४	४	२	४	३	१	२	४	१	२
थुम्वाडा	१	२	४	४	२	२	४	३	२	४	१	२
फैपाटा	१	२	४	४	२	४	३	१	२	४	१	२
द्रक्या	१	२	४	४	२	४	३	१	२	४	१	२
खोत्का	१	२	४	४	२	४	३	१	२	३	१	२
सुम्ली	१	२	४	४	२	१	३	३	२	३	१	२

स्पष्किरण : प्रयोगकर्ताका जानकारीका लागी अति जोखिम लाई रातो रंगले, उच्च जोखिमलाई पहैंलो , मध्यम जोखिमलाई खैरो तथा न्युन मध्यम जोखिमलाई हरियो रंगले जोखिमस्तर संकेत गरिएको छ।

४३.१.५.छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण

४.३.१.५.१ **छायाँनाथ रारा नगरपालिकाका विपद्_ सङ्कटासन्नता पर्ने उमेर समुह तथा लिंग**

नगरपालिकामा जैबिक तथा प्राकृतिक बिपदहरुले बेलाबेलामा संङ्गटासन्ताको स्तर लाई बृद्धि गरीरहेको देखिन्छ । प्राप्त तथ्याङ्कलाई जोखिम (Risk),सङ्कटासन्नता (Vulnerability), संकट् (Hazard) तथा संकङ्टाभिमुख्ता (Exposure) को ढाँचा (Frame) मा बिश्लेषण गर्दा नगरपालिकामा प्राकतिक प्रकोप नभएको समुदाय नै देखिदैन । निर्माण भएका भौतिक संरचनाहरु मुल सडक तथा ग्रामणि सडक संनिकट रहेका समुदायहरु संकाटाभिमुखताको अवस्थामा रहेको देखिन्छन् । बर्षायममा हुने बर्षादले निर्माण भएका सकडमा पानीले गल्वी बनाउने र सो मुनिरहेका बस्तीाहरुमा भेलबाडीको रुपमा निकास हुदा क्षेति पुरयाउने गरिको देखिन्छ । यिनि संडकहरुले अवसर तथा चुनौति दुबै निम्त्याएका छन् । जमनिको प्राकतिक ढलोलाई बिचार नपुरयाई गरिएको सडक तथा बाटोको अस्तरकार्य (Lining) ले खोलाको मुख साघुरिने, बाहाव बाटो छेकीन र फेरी एवम द्रुत निकासले अप्राकतिक गति हासिल गर्दा भेलाबाडीको रुप लिने अकल्पनिय क्षेत्ती हुने गरेको अवस्था देख्निछ । अन्त: खोला किनार तथा नदि तटिए क्षेत्रमा बसोबास गर्ने समुदायहरु भेलवाडी, भुक्षय तथा जमिनकटानले जोखिममा परेको देख्निछ । प्राकृतिक प्रकोपको मुल कारणहरुलाई बिचार गर्दा यस नगरपालिकमा मानव सृजित कारणले नै प्राकृतिक प्रकोपहरु निम्तयाउने गरेको संकटासन्न अवस्थामा रहेका समुदायहरुको अनुभव तथा सिकाई रहेको छ । समग्र संकाटासन्ता तथा त्यसको प्रभाव तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

उमेर समुह	पुरष	महिला	संकटासन्नताको स्तर
९५	०	०	अति उच्च
९०–९४	१	१	अति उच्च
८५–८९	७	८	अति उच्च
८०–८४	१६	१८	अति उच्च
७५–७९	७६	७६	उच्च
७०–७४	१७१	२२५	उच्च
६५–६९	१८६	१५१	उच्च
६०–६४	२८८	३०२	उच्च
५५–५९	४१०	३१८	मध्यम उच्च
५०–५४	४१९	४०२	मध्यम उच्च
४५–४९	५१९	४८१	न्यून उच्च
४०–४४	६१३	५९२	न्यून उच्च
३५–३९	७२६	७१३	न्यून उच्च
३०–३४	८०८	८३२	न्यून उच्च
२५–२९	९८२	९८४	न्यून उच्च
२०–२४	१२०१	१३८५	न्यून उच्च
१५–१९	१२८१	१३७५	उच्च
१०–१४	१६९९	१४८५	उच्च
५–९	१५७९	१४५१	अति उच्च
००–०४	१४०८	१३३८	अति उच्च

४.३.१.६.छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण :

विपद् प्रकोपले जोखिमलाई निम्त्याउछ । जोखिमले संकटासन्नताको अवस्था सृजना गर्दछ । जसको सामना गर्नका लागी सामुदायिक सम्पतीहरुको महत्वपुर्ण भुमिका रहेको हुन्छ। जसको सेवा सन्जालीकरणबाट समुदायको क्षमता वृद्धि तथा उथानशिलता निर्माण हुने गर्दछ । नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक सम्पतीहरुको विश्लेषण गर्दा यो नगरपालिका मध्यमस्तरमा देखिएको छ । समग्र सामुदायिक सम्पतीहरु विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

क.स	विधमान सामुदायिक सम्पतिहरु	संख्या	भुमिका वा सेवा
सामाजिक सम्पतीहरु(Social Capital)			
१	**शैक्षिक संस्थाको संख्या**	५२	• **आपतकालिन आवासको रुपमा प्रयोग गर्न दिन सक्ने** • **पुर्व सुचना प्रवाह गर्न सक्ने** • **धर्यता एवम उत्प्रेरणा जोगाउन सक्ने** • **तथ्यांक लेखनमा सहयोग पुरयाउन सक्ने** • **समुदाय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन लघु योजनाहरु निर्माणमा परामर्शदाताको रुपमा सेवा दिन सक्ने**
२	**स्वास्थ्य संस्थाहरु**	९	• **खोज तथा उदार सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउन सक्ने** • **प्राथमिक उपचार सेवा दिन सक्ने** • **आपतकालिन उपचार केन्द्र तथा घुम्ती शिविर संचालन गर्न सक्ने** • **मनोचिकित्सक पराबिमर्श सेवा प्रदान गर्न सक्ने**

			• **गैर खाद्य सामाग्रीहरु जस्तै औषधी, बेड तथा अन्य रेफरल सेवाहरु प्रदान गर्न सक्ने**
३	सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति	१०	• **सम्भावित विपद् हुन सक्ने क्षेत्रको पहिचान गर्ने** • **समुदायको विपद् जोखिम नक्शांकन गर्ने** • **समुदायको विपद् सम्बन्धि पार्श्वबर्ति चित्र बनाउने** • **सेवा प्रदायक संघ संस्थाहरुको पहिचान गर्ने** • **पुर्व सुचना प्रणालीको निर्माण गर्ने** • **खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार आपतकालिन आवास तथा आहारको व्यवस्थापन योजना निर्माण गर्ने** • **समन्वय तथा सहकार्यका निकाय तथा क्षेत्रको पहिचान गर्ने** • **श्रोत मापन तथा संयोजनका लागी पहल योजना निर्माण गर्ने** • **पारीवारिक पुर्व तयारी कार्य योजना निर्माण गर्न सहजीकरण गर्ने**
४	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	१	• **नगरपालिका स्तर जोखिम विश्लेषण गर्ने** • **विपद् जोखिम क्षेत्रको बस्तुगत विवरण तयार पार्ने** • **पुर्वतयारी योजना निर्माण गर्ने** • **समन्वय तथा सहकार्यका क्षेत्र तथा सरोकारवाला निकायको पहिचान तथा संयुक्त कार्ययोजना निर्माण गर्ने** • **संचार तथा समन्वय सम्यंन्त्रको सुदृढीकरण गर्ने** • **भुमिकामा प्रस्टता ल्याउने तथा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने** • **तथ्यांक संकलन, प्रशोधन तथा विश्लेषण सम्बन्धि क्षमता अभिबृद्धि गर्ने** • **सबै प्रकारका श्रोतको आवश्यकता एवम प्रबन्ध मिलाउन वातावरण सृजना गर्ने** • **स्थानीय विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम निर्माण गर्न स्थानीय सरकारलाई सहजीकरण गर्ने** • **ऐन तथा नियममा उल्लेखित अन्य कार्य गर्ने**
	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती	१	• **विपद् जोखिम व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा १६(२) का कार्य गर्ने** • **विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि नियमावली नीति रणनीतिहरु कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने**

			• **विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि क्रियाशिल रहेका संघ तथा प्रदेश स्तरीय परिषद तथा समितिहरुबाट प्राप्त निती निर्देशनहरुको कार्यान्वयन गर्ने ।**
४	सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	५	• **जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने** • **क्षमता अभिवृद्धि गर्ने** • **उत्थानशिलताका लागी आवश्यक पर्ने जोखिम विश्लेषणबाट प्राप्त आवश्यकता परिपुर्ति गर्न परिपुरकको भुमिका निर्वाह गर्ने** • **समन्वय तथा सहकार्य** • **खोज उद्धार, प्राथामिक उपचार, सुरक्षित अल्पकालिन आवास तथा पोषणयुक्त आहार व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।** • **सहभागिता,सहकार्य, प्रारम्भिक लेखाजोखा लक्ष्यीकरण मुल्यांकन जस्ता कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने**
५	सक्रिय समुह	३००	• **सरसफाई कार्यहरु गर्न सक्ने** • **खोज तथा उदार, आवास तथा आहार व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउन सक्ने** • **जोखिम विश्लेषण, योजना निर्माण एवम कार्यान्वयन तहमा महिला सहभागिता प्रर्बधन गर्ने** • **पोषण तथा सरसफाई शिक्षा प्रदान गर्ने**
६	सुरक्षा निकाय	५	• **खोज तथा उद्धार, मुचुल्का तथा उपचारमा सहयोग पुऱ्याउन सक्ने ।** • **क्षतिको विस्तृत प्रतिबेदन** • **संचार** • **घटनास्थलको सुरक्षा** • **जनधनको सुरक्षा**
आर्थिक सम्पतीहरु			
७	सक्रिय कृषक समुह	२१	• **विपद् पश्चातको अवस्थामा समुदायमा उपलब्ध कृषि सामाग्रीहरु सकंटासन्न समुदायलाई जोहो गर्न सहयोग पुरयाउने** • **विपद् पश्चात पुनर्निर्माण कार्यमा उपलब्ध सामुदायिक ज्ञान सिप तथा धारणाको पारस्पारिक रुपमा आदान प्रदान गर्ने** • **सामाजिक सम्यंन्त्रहरु (जस्तै बस्तु विनिमय तथा पर्मा प्रणालीलाई) कृषि प्रणालीलाई पुर्नकायम गर्ने**
८	सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरु	८०	• **आय आर्जनका लागी समुह स्तरमा घुम्ती कोष परिचालन गर्ने**

			• सकांटसन्न समुदायहरुलाई समुह जमानीमा ऋण प्रवाह गर्ने • सरोकारवालाको अनुमति लिई कृषि बिमा कार्यक्रम संचालन गर्ने • सकंटासन्न समुदायहरुलाई वित्तीय संस्थाहरुमा पहुच अभिबृद्धि गर्ने • वित्तीय समाबेशिताका लागी सहयोगात्मक वातावरण तय गर्ने • वितिय उत्थानशिलताका लागी आवश्यक अन्य नियम अनुसारका कार्य गर्ने
९	व्यवसायिक फर्म तथा पसलहरु	४०५	• खोज तथा उद्धार, प्राथामिक उपचार, सुरक्षित आवास तथा पोषण प्रवलीकरण आहार व्यवस्थापनमा सघाउ पुऱ्याउने
	कृषि तथा पशुपालन (घरधुरी)	८१७७	• तत्कालको अवस्थमा आहार प्रदान गर्न
	नोकरी (घरधुरी)	११३६	• आवास, आहार पुनर्निर्माणमा सहयोर्ग गर्न
	उद्योग तथा व्यापार (घरधुरी)	९६३	• राहत, खोज तथा उद्धार एवम निर्माण तथा पुनर्निर्माण सामाग्री आपुर्ति गर्न
	ज्याला/मजदुरी (घरधुरी)	६०९	• तत्काल गर्नु पर्ने निर्माण कार्यमा सहयोग गर्न
	व्यवसायिक कार्य (घरधुरी)	१८२	• राहत, खोज तथा उद्धार एवम निर्माण तथा पुनर्निर्माण सामाग्री आपुर्ति गर्न
	वैदेशिक रोजगारी (घरधुरी)	१४९	• राहत तथा उद्धारमा सहयोग गर्न
	प्राकृतिक श्रोत तथा सम्पतीहरु		
१०	खोला	१५	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	तल	१०	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	घासे मैदान	११५.२३ वर्ग किमि	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	घाँसे भूमि	२५५.८४ वर्ग किमि	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	वन क्षेत्र	३६.१६वर्ग किमि	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	झाडी बुट्यान	०.८३ वर्ग किमि	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	जल क्षेत्र	३.३३ वर्ग किमि	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	बलौटे जमिन	१५.०७ वर्ग किमि	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	ताल पोखरी	११५.२३ वर्ग किमि	• विपद् नियन्त्रण तथा सामना गर्न
	सामुदायिक बन उपभोक्ता समिति	१४	• अग्नी रेखा निर्माण गर्ने • बृक्षारोपण • गरिव तथा बिपन्नलाई आय आर्जन क्रियाकलाप संचालन • विपद् प्रभावितहरुलाई घर निर्माण गर्न गाटगढ्ढी संचालन गर्ने • नियम अनुसार पुन निर्माण लागी काठको पुर्जि दिने

			दिने
११	सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	५	• **चेतना अभिवृद्धि गर्ने** • **क्षमता अभिवृद्धि गर्ने** • **उत्थानशिलताका लागी आवश्यक पर्ने जोखिम विश्लेषणबाट प्राप्त आवश्यकता परिपुर्ति गर्न परिपुरकको भुमिका निर्वाह गर्ने** • **समन्वय तथा सहकार्य** • **खोज उद्धार, प्राथमिक उपचार, सुरक्षित अल्पकालिन आवास तथा पोषणयुक्त आहार व्यवस्थापनमा संघाउने** • **सहभागिता, सहकार्य, प्रारम्भिक लेखाजोखा लक्ष्यीकरण मुल्यांकन जस्ता कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने**
	मानवीय स्रोत तथा सम्पतीहरु		
१२	(जेटीए)	७४	• **कृषि कार्यमा प्राविधिक ज्ञान उपलब्ध गराउन**
	अगुवा कृषक	५४	• **कृषि कार्यमा प्राविधिक ज्ञान उपलब्ध गराउन**
	ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता	५२	• **पशुधनको उत्पादकत्व बृद्धि गर्न**
	डाक्टर	३	• **उपचार**
	बिपद जोखिम लेखाजोखा तालिम प्राप्त जनशक्ति	१० जना	• **विपद्_ पछिको लेखाजोखा गरी वास्तविक क्षतिको आकलन गर्न**
	बिपद प्रतिकार्यका लागि सामुदायिक पहल	२४ जना	•
	भौतिक पुर्वधार तथा सम्पतीहरु		
१३	कच्ची सडक	११	• **विपद् को बेलामा सहज पहुचमा कार्य सम्पादन गर्न**
	झोलुङ्गे तथा काठे पुल पुलेसा	९	• **विपद् को बेलामा सहज पहुचमा कार्य सम्पादन गर्न**
	ट्रस पुल	१	• **विपद् को बेलामा सहज पहुचमा कार्य सम्पादन गर्न**
	संचार क्षेत्रमा मोबाईल	सबै बस्तीमा	• **सुचना तथा सम्पर्क गर्न**
	एफ. एम तथा डिसहोम	३	• **सुचना प्रवाह गर्न**

४.४.१. सोरु गाउँपालिका, मुग

मुगु जिल्लाका ४ वटा स्थानीय तहहरु मध्ये सोरु गाउँपालिका एक हो । यस गाउँपालिकामा ११ वटा वडाहरु छन् । यस सोरु गाउँपालिका साविकका गा.वि.स.हरु नाथर्पु, भिई, फोतु, जिमा, रारा, कालै र धैनकोट मिलाएर यस गाँउपालिका बनेको छ । यस गाउँपालिकाको उत्तरमा हुम्ला जिल्ला, दक्षिणमा खत्याड गाउँपालिका, पूर्वमा छायाँनाथ रारा नगरपालिका र पश्चिममा हुम्ला जिल्ला रहेका छन् । यस

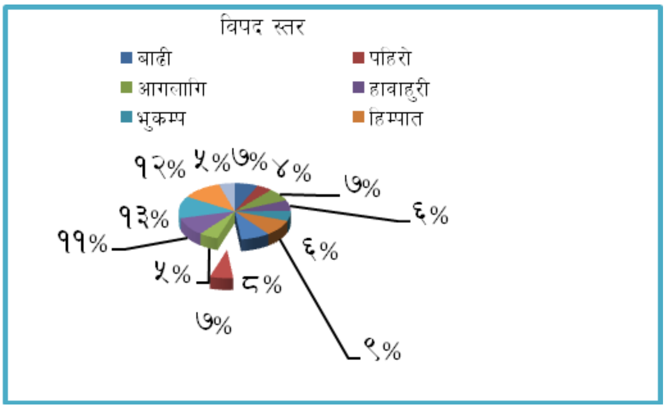

गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ३८५.८ वर्ग कि. मि. रहेको छ । उष्णा देखि शितोषणा हावापानी भएको यो गाउँपालिकामा बिपद संम्बेदनशिलता पनि सोही प्रकृतिको रहेको छ । कच्याखोला, रुमखोला, गडयाङ्गलखोला, लिब्रुखोला नचाराखोला तथा नेरखोलाहरुले बर्षेनी भेलबाडी निम्त्याउने गरेको छ । समग्र बिपदको स्तर माथिको ग्राफमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.४.२. प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

गाउँपालिकाका वडा तहमा जीविकोपार्जनका लागि स्रोत, साधन र प्रणालीहरु के के छन् र ती स्रोतहरुमा जलवायुजन्य प्रकोप र जोखिमहरु के के छन् भनि जान्ने हेतुले सहभागितामूलक स्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन विधिवाट विश्लेषण गरिएको थियो । यस अभ्यासवाट आएका सूचनाहरुको आधारमा गाउँपालिका तहमा संश्लेषण गर्दै मुख्य प्रकोप तथा जोखिमहरु उच्च भएका क्षेत्रहरु र ती जोखिमहरुसंग सामना गर्न उपलव्ध भएको जीविकोपार्जनका स्रोत तथा साधनहरुको पहिचान गर्दै स्रोत तथा प्रकोप नक्सांकन विधिवाट विश्लेषण गरिएको थियो । यसका लागि गाउँपालिकाको स्थानिय बिपद ब्यवस्थापन शाखाबाट प्राप्त तथ्य एवम तथा तथ्याङ्गलाई आधार मानि बिलेषण गरिएकोछ । समग्र बर्तमानमा रहेका बिपदहरुलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रकोपहरुको जोडागत स्तरीकरण

प्रकोपहरु	पहिरो	खडेरी	भुक्षय	भुकम्प	बाढी	भुकम्प	ढोल ढुंगो	आगलागी	असिना	हिमपात	जंगली जनावर आतंक	चटयाङ	माहामारी
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
खडेरी			खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
भुक्षय				भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय
भुकम्प					भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प
बाढी							बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
ढोल ढुंगो								ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो
आगलागी									आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
असिना										असिना	असिना	असिना	असिना
हिमपात											हिमपात	हिमपात	हिमपात
जंगली जनावर आतंक												जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक
चटयाङ													चटयाङ
माहामारी													
जम्मा अंक	१२	११	१०	९	८	७	६	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३

४.४.३ वडा अनुसार प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

वडागत प्रकोप जोखिमको अवस्थालाई तुलजनात्मक बिश्लेषण गर्दा सबै वडामा प्रकोप जोखिम को स्तर एकै प्रकारको छैन । तर जुनसुकै वडामा पनि बाढी तथा पहिरोको जोखिम स्तर नभएको वडा नै छैन । समग्र वडा अनुसारको प्रकोपको तुलना र स्तर तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडाहरुको संकटासन्नताको स्तरीकरण												
वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	स्तर
१		२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	एघारौं
२			३	४	५	६	७	८	९	१०	११	दशौं
३				३	३	३	३	३	३	३	३	पहिलो
४					५	६	७	८	४	१०	११	आठौं
५						६	७	६	६	६	११	पाँचौं
६							७	६	६	६	११	चौथौं
७								७	७	७	७	दोस्रो
८									८	८	११	छैठौं
९										१०	११	नवौं
१०											११	सातौं
११												तेस्रो
जम्मा	१	२	११	४	७	८	१०	६	३	५	९	

४.४.४. समुदायस्तर विपद्् जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन

यो बिपद जोखिम आँकलन तथा नक्साङ्कन कार्य जानिफकार अन्तरवार्ता , समुदाय सम्वाद , प्राप्त तथ्याङ्कलाई अध्यायन गरि सहभागितामुलक पद्धतिबाट तयार पारिएको छ । उपलब्ध तथ्याङ्कहरुलाई विपद् को ऐतिहासिक रेखा तथा प्रबृति समेत ख्याल गरि तयार पारीएको छ । यस प्रकार तयार पारिएको विपद्् जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कनले देहाएको अवस्था चित्र गर्दछ । यसै प्रकार गाउँपालिका तथा सरोकावाला निकायले पुर्व तयारी गर्नु पर्ने तथ्यालाई उजागर गरेको छ ।

बस्ती	बाढी	पहिरो	आगलागि	हावाहुरी	भुकम्प	हिम्पात	असिना	ढोलढुंगो	भुक्षय	जंगली जनावार आतंक	माहामारी	चट्याङ	अन्य खडेरी
जवलधारा	२	४	३	३	३	२	४	३	३	३	१	१	२
धुपी	१	१	१	३	२	२	२	३	२	१	१	१	१
गहताडी	३	४	१	२	२	२	२	३	४	२	१	१	३
सुवापानी	२	३	२	१	२	२	२	२	३	१	१	१	२
जडेपानी	२	२	२	३	२	२	२	१	३	१	१	१	२
नाथर्पू	२	३	२	२	२	१	२	२	२	१	१	१	३
जोगीवाडा	२	३	२	३	२	१	२	२	२	१	१	१	३
नचारा	२	३	२	२	२	१	२	१	३	१	१	१	२
वैनागाँउ	२	२	२	२	३	१	१	१	३	१	१	१	४
ठुलागाँउ	१	२	२	२	३	१	१	१	३	१	१	१	४
भितगाँउ	१	२	२	२	३	१	१	१	३	१	१	१	४
भामगाँउ	१	२	२	२	३	१	१	२	३	१	१	१	४
काटीगाँउ	१	२	२	१	३	१	१	२	३	१	१	१	४

कोशेडी	१	२	२	२	३	१	२	२	३	१	१	१	४
रावलवाडा	२	५	२	१	२	२	२	१	३	१	१	१	४
भाटगाँउ	२	५	२	३	२	१	१	२	३	१	१	१	४
लिब्रू	३	३	२	३	२	१	२	३	३	१	१	१	२
फोतु	१	३	२	२	२	२	२	३	२	२	१	२	२
नेर	३	३	२	१	२	२	२	२	२	२	१	१	२
ताँजा	३	३	२	१	२	२	१	२	१	२	१	१	२
सोरुकाट	१	२	२	२	२	३	२	१	१	२	१	१	२
बन्जायाँ	१	४	२	२	२	२	२	३	२	२	१	१	३
जिमा	२	४	२	२	२	१	१	३	२	१	१	२	३
पुरुमुरु	१	३	२	२	२	१	२	२	२	१	१	१	४
सिप	४	२	२	२	२	१	१	३	२	१	१	१	२
बुम्च	३	३	१	१	२	१	१	३	३	१	१	१	३
ख्याल्च	३	४	२	२	२	१	१	२	३	१	१	१	४
गयलपानी	२	४	२	२	२	१	२	२	३	१	१	१	३
पाँगरपानी	२	४	२	२	२	१	२	२	३	१	१	१	३
सिरुपाटा	२	४	२	२	२	३	२	२	३	२	१	२	३
आँसिधारा	२	४	२	२	३	२	२	२	३	२	१	१	२
कच्चे	४	४	२	३	३	१	१	३	३	१	१	१	३
रुम	३	४	२	३	३	२	२	३	३	३	२	१	४
तारापानी	५	३	२	४	३	१	१	३	२	१	२	१	२
नुवाकोट	२	३	२	४	३	२	२	३	३	२	१	१	४
कालै	३	३	३	४	३	२	२	२	३	२	२	२	४
खनाया	२	४	२	३	३	२	२	३	३	२	१	२	४
सिड्डी	३	४	२	३	३	२	२	३	३	२	२	२	४
दई	३	३	२	३	३	२	२	२	२	१	१	२	३
ठुलाधैन	२	३	२	३	३	२	२	२	२	१	२	२	३
कोट	३	४	२	३	३	२	२	१	३	२	२	१	४
लोली	१	४	२	३	३	२	२	१	३	१	१	२	४
गुरुगाँउ	३	२	२	३	३	१	१	२	२	१	१	१	३
तलिवाडा	१	४	२	२	३	१	१	२	३	१	१	१	४
हितवाडा	२	४	२	३	३	२	२	२	३	१	२	२	४
रोकायावाडा	२	४	२	३	३	२	२	२	३	१	१	२	४

४.४.५. विपद् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण

४.४.५.१ विपद् सङ्कटासन्नता

यस गाउँपालिकामा प्राकृतिक तथा जैविक विपद्हरुले बिगत बर्षदेखि नै जोखिम निम्त्याउदै आईरहेका छन् । आसिधारा खोला, कच्ययाखोला, रुमखोला कालैखोला, सिडीखोला, दईखोला, गडयाङ्गखोला, नचारा खोला, लुम्लाखोला, लिर्बू तथा नेरेखोलामा बर्षायममा आउने बाढी तथा पहिरोले धनजनको क्षतिपुरयाउने गरेको छ । हाल गाउँपालिका निर्माण भएका नया सडकको पानी ले गल्छी निर्माण भई बाढी तथा पहिरोको सृजना गर्ने गरेका छ । सडक निर्माणकै कारणले सडक मुनिरहेका पुरुमुरु, जिमा, जवलधारा, गहताडी लगाएतका क्षेत्रमा जंगलको पानी संकलन भई सडकमा र उक्त सडकको पानी ले बस्तीमा पसि धनजनको क्षति पुरयाउने गरेको पाईन्छ । सो गाउँपालिकाको वडा नं ३ मा सदाबाहार खडेरीको प्रकोप देखिन्छ भने फोतु गाउँमा ढोलढुंगाको खतरा यथावत रहेको छ । समग्र बिपदबाट देहाएको तालिकामा प्रस्तुत गरे अनुसारका संकटासन्नता देखा पर्ने तथ्याहरु पुष्टी गर्दछ ।

तालिका न १६ विपद् सङ्कटासन्नतामा हुने बर्ग

उमेर समुह	पुरुष	महिला	संकटासन्नताको स्तर
९५	१	०	अति उच्च
९०–९४	१	०	अति उच्च
८५–८९	३	१	अति उच्च
८०–८४	७	११	अति उच्च
७५(७९	४३	२७	उच्च
७०–७४	८९	१२८	उच्च
६५–६९	९२	९३	उच्च
६०–६४	१८८	२२७	उच्च
५५–५९	२५५	२०४	मध्यम उच्च
५०–५४	२५३	२२५	मध्यम उच्च
४५–४९	२९१	३०६	न्यून उच्च
४०–४४	२९९	३३२	न्यून उच्च
३५–३९	३७९	३८०	न्यून उच्च
३०–३४	४२७	४७६	न्यून उच्च
२५–२९	५४२	५४२	न्यून उच्च
२०–२४	६३१	६५९	न्यून उच्च
१५–१९	६८६	७९७	उच्च
१०–१४	१०५०	९८७	उच्च
५–९	१०१२	९८१	अति उच्च
००–०४	७८०	८७२	अति उच्च

४.४.५.२ क्षमता विश्लेषण

यस गाउँपालिकाको बिपद सामनाको बिश्लेषण उपलब्ध ४ वटा सम्पतिहरुलाई ध्यानमा राखी गरिएको छ । जलवायुमा बिविधता भएकाले यहाँ सम्पति तथा विपद् को जोखीम स्तर विविध तर सम्बेदनशिल रहेको छ । उपलब्ध सम्पतिहरुको उचित परिचालन तथा योजनागत

उपयोग गर्न सकेमा गाउँपालिका आफैले स्तर २ सम्मको विपद जोखिमलाई समना गर्न सक्ने अवस्था रहेको छ। गाउँपालिकामा बिद्यमान रहेको सम्पतीहरु देहाएको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क.स	विद्यमान सामुदायिक सम्पतिहरु	संख्या	भुमिका वा सेवा
सामाजिक सम्पतीहरु(Social Capital)			
१	सामुदायिक वन	१७	• घाटगद्धी सचालन गर्न। • आय आर्जन क्रिर्याकलाप संचालन • अग्नी रेखा निर्माण • बृक्षारोपण • नियम अनुसार काठ संकलनका लागी पुजी • विपद् प्रतिकार्यमा सहजीकरण
२	कवुलियती वन	९	• आय आर्जन क्रियाकलाप संचालन
३	निजी वन	१	• आय आर्जन क्रियाकलाप संचालन
४	पानीका मुहानहरु	४, ५	• खानेपानी आपुर्ति • आगजनी नियन्त्रण
५	सिमसार क्षेत्र	६	• पर्याबरण संरक्षण
६	झरना	८	• खानेपानी आपुर्ति • सिचाई तथा पानीको बहुउपयोगी • जोखिम आकलन
७	पर्यटकिय स्थल	२०	• आय आर्जन • जीविकोपार्जन सम्बन्धी अवसर बृद्धि
८	गुफाहरु	१४	• पर्यटन बिकास र प्रर्बधन • स्थायी आश्रय स्थल निर्माण
	भौतिक सम्पत्तीहरु		
९	मोटरबाटो (वडा नं ४, ५ र ११ बाहेक सबै ठाउँमा कच्ची मोटर बाटो रहेका)	रहेको	• भौतिक पहुच निर्माण • यातायात सेवा सुविधा • सहज आगमन तथा पहुाच • खोज उद्धार टोली परिचालन गर्न • राहात समाग्रीहरु पुरयाउन
१०	पुल तथा पुलेसाहरु	१५	• खोला नदी पार गर्दा हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न
११	ट्रस पुल	३	• खोला नदी पार गर्दा हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न • खोज उद्धार प्राथामिक उपचार तथा आवासमा सहजता ल्याउन
१२	बेली ब्रिज	१	• यातायात सुविधा सुचारु गर्न • तत्काल खोज तथा उद्धारका लागी जनशक्ति पचािलन गर्न
१३	काठे पुल	२५	• यातयात सुविधा सुचारु गर्न • तत्काल खोज तथा उद्धारका लागी जनशक्ति पचािलन गर्न

१४	झोलुंगे पुल	८	• **यातयात सुविधा सुचारु गर्न** • **तत्काल खोज तथा उद्धारका लागी जनशक्ति पचािलन गर्न**
१५	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायिक ईकाई		• **प्राथमिक उपचार सेवा उपलब्ध गराउन** • **सिफारिस संयन्त्रको कार्य गर्न** • **गैर खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउन**
१६	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	७	• **प्राथामिक उपचार सेवा उपलब्ध गराउन** • **सिफारिस संयन्त्रको कार्य गर्न** • **गैर खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउन**
१७	सामुदायिक तथा सरकारी भवन	७	• **अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न** • **गैर खाद्य समाग्री भण्डारण गर्न** • **प्राथामिक उपचार गर्न**
१८	खानेपानीको उपलब्धता	अप्रयाप्त	• **ब्यक्तिगत सरसफाई तथा घरेलु उपयोगका लागी**
१९	सिंचाई कुलो	४२ वटा	• **ब्यक्तिगत सरसफाई तथा घरेलु उपयोगका लागी** • **सिचाई तथा खडेरी प्रकोप रोकथाम गर्न**
२०	मठ मन्दिरहरु	१२४	• **अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न** • **गैर खाद्य सामाग्री भण्डारण गर्न** • **प्राथामिक उपचार गर्न**
२१	पानी घट्ट तथा मिल (९२ वटा र १४ वटा पानी मिल)	१०६	• **कुटानी पिसानी**
	सामाजिक सम्पत्तीहरु		
२१	बचत समूहहरु	२४	• **प्रकोप पश्चातका आय आर्जनका क्रियाकलाप संचालन गर्न** • **समुह जमानीमा ऋृण प्रावाह गर्न**
२२	युवा क्लव	१०	• **खोज तथा उद्धारमा सहजीकरण गर्न** • **अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न** • **प्रकोपको पुर्व सुचना प्रसार गर्न** • **क्षतिको लेखाजोखा गर्न** • **घाईतेहरुको उद्धार तथा उपचार गर्न** • **स्थानीय स्तरमा खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरु संकलन गर्न**
२३	गैर सरकारी संस्था	९	• **जनचेतना जोगाउन** • **स्थानीय स्तरको विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्न** • **संकाटासन्न समुदायको उत्थानशील क्षमता निर्माण गर्न** • **खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको प्रबन्ध गर्न** • **विपद् पश्चातका अवधिमा पुनर्निर्माणको कार्य गर्न**

			कार्य गर्न
	मानव श्रोत संशाधन		
२४	शिक्षा सेवा	९६	• विपद् प्रभावित बालबालिकाहरुको शैक्षिक अवसर सुनिश्चित गर्न • क्षतिको लेखाजोखा गर्न • विपद् को प्रभाव मुल्यांकन गर्न • स्थानीय विपद् प्रभाव न्यूनीकरणको योजना तयार पार्न परामर्श दिन • राहत संकलन तथा अन्य सहयोग प्रदान गर्न
२५	निजामति सेवा	७४	• निर्माण तथा पुनर्निर्माण कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन • संचार गर्न • समन्वय तथा सहकार्य वाताबरण मिलाउन • राहत कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन
२६	सैनिक	९	• निर्माण तथा पुनर्निर्माण कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन • संचार गर्न • समन्वय तथा सहकार्य वाताबरण मिलाउन • राहत कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन
२७	प्रहरी	२४	• संचार गर्न • समन्वय तथा सहकार्य वाताबरण मिलाउन • राहत कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन
२८	बैदेशीक रोजगार	१२०	• राहत कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन
२९	कृषि जे.टि.ए.	५५	• पुनर्निर्माण तथा पुर्नलाभका कार्यमा प्राविधिक ज्ञान सीप दिन • स्थान, मौसम तथा माटो सुहाउदा वाली बिरुवा छन्ौट गर्न र विपद् पश्चातको रैथाने कृषि प्रणालीलाई पुर्नस्थापित गर्न
३०	जे.टि.ए	४८	• घाईते पशुको उपचार गर्न • उत्पादकत्वका लागी खोप अन्य उपचार गर्न
३१	अ.न.मि	२८	• प्राथमिक उपचार • आपतकालिन आश्रय स्थलमा बसेका महिलाहरुलाई आवश्यकता अनुसार प्रसुती सेवा प्रदान गर्न • बालबालिकाहरु पोषण शिक्षा तथा शिशु स्यहारमा परिचालित हुन
३२	गै.स.स.मा संलग्न	५३	• समन्वय तथा सहकार्य • समुदाय परिचालन तथा क्षमता अभिबृद्धि • सामुदायिक पुनर्निर्माणका प्रस्ताव लेखन
३३	अ.हे.व.	३८	• प्राथमिक उपचार • आश्रय स्थलमा बसेका महिलाहरुलाई आवश्यकता अनुसार प्रसुती

			आवश्यकता अनुसार प्रसुती सेवा प्रदान गर्न • बालबालिकाहरु पोषण शिक्षा तथा शिशु स्यहारमा परिचालित हुन
३४	फार्मेसी	११	• घाईतेको उपचारमा परिचालित हुन
३५	सव ओभरसियर	७४	• भौतिक संरचनाको क्षति आंकलन गर्न • भौतिक संरचनाहरुको प्रवलीकरण गर्न • लागत अनुमान तय गर्न
३६	ओभरसियर	४३	• भौतिक संरचनाको क्षति आंकलन गर्न • भौतिक संरचनाहरुको प्रवलीकरण गर्न • लागत अनुमान तयार गर्न
३७	ईन्जिनियर	१५	• भौतिक संरचनाको क्षति आंकलन गर्न • भौतिक संरचनाहरुको प्रवलीकरण गर्न • लागत अनुमान तय गर्न • वाताबरणीय प्रभाव मुल्यांकन तथा अन्य भौतिक निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रममा परिचालित हुन
३८	डकर्मी तथा सिकर्मी	४१७	• निर्माण तथा पुनर्निर्माण कार्यमा सहभागी हुन
३९	सिलाई कटाई तालिम	१९६	• बिग्रको तथा च्यातिएका लुगा सिलाउन
४०	ग्याबियन तारजाली बुन्ने	६४	• टेवा पर्खाल निर्माण • तटबन्ध निर्माण तथा प्रकोप जोखिमका अन्य निर्माण कार्यमा सहयोग
४१	अगुवा कृषक तथा नर्सरी नाईके	७९	• कृषि ब्यवसाय पर्बधनका लागी ज्ञान सिप तथा अनुभव आदान प्रदान गर्ने
४२	ड्राईभर	३८	• बहान चालका अभावको बेलामा बाहान चलाउन सहयोग गर्ने
४३	स्नातकोत्तर उतिर्ण संख्या	४९	• स्थानीय पुन निर्माण कार्यमा सहयोग गर्ने • विपद् को बेलामा प्रतिकार्य योजना बनाई सहयोग पुरयाउने • विपद् का बेला गठन हुने उप समितिमा नेतृत्व प्रदान गर्ने • क्षती मापन, प्रभाव आंकलन तथा समन्वय सहकार्यमा सहयोग गर्ने
४४	स्नातक उतिर्णा संख्या	११७	• स्थानीय पुनर्निर्माण कार्यमा सहयोग गर्ने • विपद् को बेलामा प्रतिकार्य योजना बनाई सहयोग पुऱ्याउने • विपद् का बेला गठन हुने उप समितिमा नेतृत्व प्रदान गर्ने • क्षति मापन, प्रभाव आंकलन तथा समन्वय सहकार्यमा सहयोग गर्ने

४५	प्रविणता प्रमाण पत्र तह उतिर्ण	६८७	• क्षतीको सुचना संकलन गर्ने • तथ्यांक अभिलेखीकरण गर्ने • समुदायका सामान्य लेखापढीका कार्य गरी दिने
४६	एस.ई.ई.	१५३१	• समुदायमा परिचालित हुने
	आर्थिक सम्पत्तीहरु		
४७	सहकारी	८	• बचत तथा ऋृण कार्य गर्ने • आय आर्जन क्रियाकलाप संचालन गर्ने • समुह जम्मा जमानीमा ऋृण प्रवाह गर्ने • जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने • खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुका सुफत पसल संचालन गर्ने
४७	व्यापार व्यवसायमा संलग्न घरधुरीहरु	३५७	• निर्माण तथा पुनर्निर्माण सम्बन्धी सामाग्रीहरु आपुर्ति श्रृखला कायम राख्ने • खाद्य तथा गैर खाद्य सामागीहरुको भण्डार गर्ने • माग तथा आपुर्तिको सन्तुलन कायम गर्ने

४.५.१. खत्याड गाउँपालिका

यस गाउँपालिकाको उत्तरमा सोरु गाउँपालिका, दक्षिणमा कालिकोट र जुम्ला जिल्ला,पूर्वमा मुगुम कार्मारोङ्ग गाउँपालिका र पश्चिममा बाजुरा जिल्ला रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल २८१.१२ वर्ग कि.मि. रहेको छ। गाउँपालिका समुदी सतह ११०० ए एम एस एल देखि करिब ४५०० ए एम एस एल सम्म फैलिएको। उष्णालेदि शितोषणा प्रकृति रहेको यस गाउँपालिकामा बिपदमा आगमन तथा पार्ने प्रभावमा समेत बिविधता रहेको देखिन्छ बिपदको समग्रस्तर तलको ग्राफमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

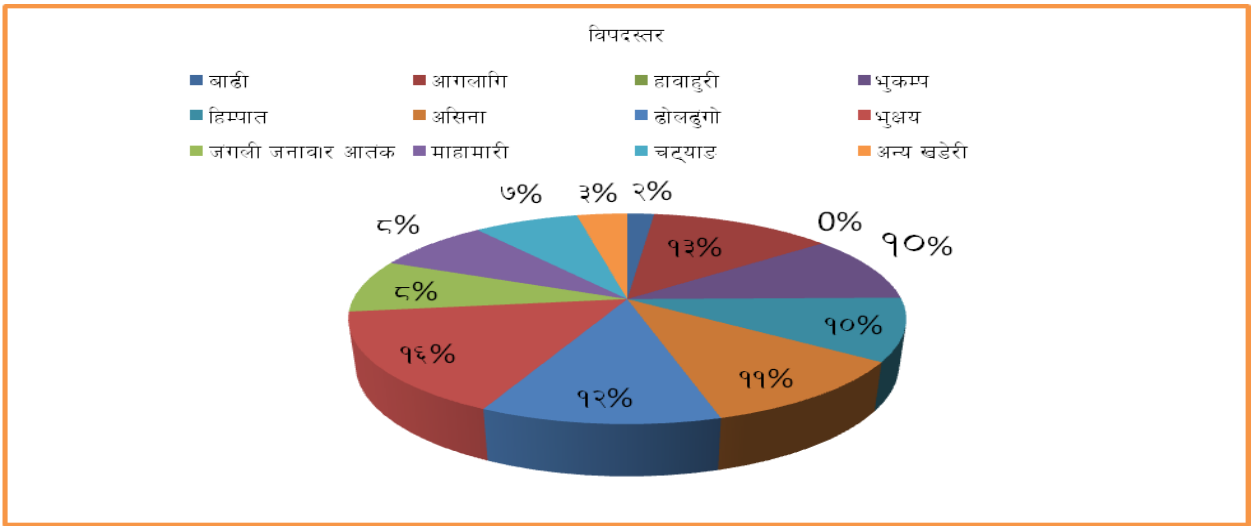

वडा तहमा भएका प्रकोप र जोखिमहरुको पहिचानका लागि सहभागितामूलक स्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन विधिबाट विश्लेषण गरिएको थियो। यस अभ्यासबाट वडागत तहका सूचनाहरुको आधारमा गाउँपालिका तहमा संश्लेषण गर्दै मुख्य मुख्य प्रकोप तथा जोखिमहरु उच्च भएका क्षेत्रहरु र ती जोखिमहरुसँग सामना गर्न उपलव्ध भएको जीविकोपार्जनका स्रोत तथा साधनहरुको पहिचान र ती स्रोतहरुमा प्रकोपहरुले पारेको र पार्न सक्ने असरहरु विश्लेषण गर्दै स्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन विधिबाट विश्लेषण गरिएको थियो।

४.५.२ प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

यस गाउँपालिकाको प्रकोपको तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा बाढी तथा पहिरो प्रमुख प्रकोपका रुपमा देखा परेको छ । अनियमित बर्षाका कारणले भौतिक संरचना, खेतीवाली तथा घरआवसमा क्षतिपुरयाएको देखिन्छ । प्रकोपको दोश्रो स्थानमा पहिरो तथा भुक्षयले देखिन्छ । यसबाट समुदायका जिवीकोपार्जनका श्रोतसाधनहरु समस्यामा परेका छन् । गाउँपालिकामा रहेको प्रकोपहरुको जोडागत स्तरीकरण तलको तालिकामा पस्तुत गरिएको छ ।

प्रकोपहरुको जोडागत स्तरीकरण												
प्रकोपहरु	पहिरो	भुक्षय	बाढी	आगलागी	ढोल ढुंगो	असिना	भुकम्प	हिमपात	खडेरी	जंगली जनावर आतंक	माहामारी	चटयाङ
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
भुक्षय			भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय
बाढी				बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
आगलागी					आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
ढोल ढुंगो						ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो
असिना							असिना	असिना	असिना	असिना	असिना	असिना
भुकम्प								भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प
हिमपात									हिमपात	हिमपात	हिमपात	हिमपात
खडेरी										खडेरी	खडेरी	खडेरी
जंगली जनावर आतंक											जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक
माहामारी												माहामारी
चटयाङ												
जम्मा अंक	१२	११	१०	९	८	६	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२

४.५.३. वडा अनुसार प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

यस गाउँपालिकामा प्रकोप जोखिमको उच्च स्थानमा वडा नम्बर १० रहेको छ । यस वडामा बाढी, पहिरो एवम भुक्षय जस्ता प्रकोपहरु नियमित देखा पर्ने गरेका छन् । विपद् प्रकोपको दोश्रो स्थानमा वडा नम्बर ८, तेश्रो स्थानमा वडा नम्बर ११ तथा चौथो स्थानमा वडा

नम्बर ४ रहेको छ । प्रकोपको समग्र अवस्थाको तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा खडेरी, बाढी पहिरो तथा अन्य प्रकृतिका प्रकोपहरु देखा परिरहन्छन् । प्रकोपका कारण वडाहरुको जोखिम स्तर उच्च देहाए अनुसार रहेको छ ।

वडाहरुको संकटासन्नताको स्तरीकरण												
वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	स्तर
१		२	३	४	१	१	१	८	१	१०	११	सातौं
२			३	४	२	२	२	८	२	१०	११	छैठौं
३				४	३	३	३	८	३	१०	११	पाँचौं
४					४	४	४	८	४	१०	११	चौथौं
५						६	५	८	९	१०	११	दशौं
६							६	८	६	१०	११	आठौं
७								८	९	१०	११	एघारौं
८									८	१०	८	दोस्रो
९										१०	११	नवौं
१०											१०	पहिलो
११												तेस्रो
जम्मा	५	६	७	८	२	४	१	१०	३	११	९	

४.५.४ समुदायस्तर विपद्‌ जोखिम आँकलन तथा नक्शाङ्कन :

स्थानिय तहबाट प्राप्त सुचना तथा जानकारीका आधारमा समुदायस्तरमा विपद् जोखिम आकलन तथा नक्शाङ्कन गर्दा देहाएको समुदाय, प्रकोपको प्रकार तथा स्तर देखा परेका ले सोही अनुसार नक्शाङ्कन गरि तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

बस्ती	बाढी	पहिरो	आगलागि	भुकम्प	हिम्पात	असिना	ढोलढुंगो	भुक्षय	जंगली जनावार आतंक	माहामारी	चट्याङ	अन्य खडेरी
निगालीबोट	१	४	३	२	४	३	३	४	४	१	१	२
जम्फै	१	४	२	२	४	४	३	४	३	१	१	१
कर्मासी	३	४	२	२	३	३	२	४	२	१	१	३
साटवाडा	२	३	२	२	२	२	२	३	१	१	१	२
बमकाँडा	१	३	२	२	२	३	१	३	१	१	१	२
डाटुपाटा	४	२	३	२	१	१	१	२	१	१	१	१
जोगीलेख	२	३	२	२	२	२	१	३	१	१	१	२
सेरी	४	५	३	२	१	२	२	४	१	१	१	१

जम	४	४	२	२	२	२	१	३	१	१	१	१
गाँडेखोला	१	५	३	२	१	१	१	३	१	१	१	१
भियालवाडा	२	४	३	२	१	१	१	३	१	१	१	१
श्रीकोट, बरातु	५	३	२	३	१	२	२	४	१	१	१	१
तलिखर्क	४	२	२	२	१	१	२	३	१	१	१	१
माथि खर्क	४	३	२	२	१	२	२	३	१	१	१	१
रोल,सैन	१	३	१	१	२	२	१	३	१	१	१	१
हिगोटी	३	५	३	२	१	१	२	३	२	१	१	१
ीजउका	१	२	२	१	३	३	१	२	२	१	२	१
पैखु	३	५	३	१	१	१	३	३	२	२	२	२
केरै	४	४	२	१	१	१	२	२	१	१	१	२
चिमाडुग्री	४	४	२	१	२	१	२	१	१	१	१	२
चाकपाँडे	१	३	३	२	४	३	१	१	३	२	१	१
लमेरा	१	४	२	२	२	२	१	३	२	१	१	१
कोटीला	२	४	२	२	२	३	२	३	२	१	२	२
खमाले	२	३	२	३	२	३	२	३	२	१	१	१
भागोटी	२	३	२	२	१	२	२	२	१	१	१	१
कवा	३	४	१	२	२	२	३	३	१	१	१	१
पन्सेरी	२	२	३	२	२	२	१	२	१	१	१	१
लाम्रू	३	४	३	३	१	३	१	३	१	१	१	१
रास्कोटीवाडा	४	४	२	३	३	२	२	३	२	२	२	१
थारा	३	४	३	३	१	२	२	३	२	२	२	१
गम्था	२	३	२	३	२	३	१	३	१	२	२	१
सुकाढीक	३	३	२	३	१	१	३	२	१	२	१	२
ऋाम	५	४	२	३	१	१	३	३	१	२	१	२
रिगा	५	५	२	२	१	१	४	३	१	३	१	३
ठामलेख	५	५	२	२	२	३	३	३	१	१	१	२
नखर्जी	३	५	३	४	२	२	२	३	२	३	२	१
कर्खा जामिर	४	५	२	३	३	३	३	४	३	२	३	१
बमडीका	२	५	२	३	१	२	३	३	१	२	२	२
ीवन	३	३	३	घ	१	१	४	२	१	२	२	३
डुमाना	२	५	३	द्द	२	२	३	४	२	२	२	३
सेही	३	३	२	द्द	२	२	३	३	२	२	१	२

ह्यालु	४	४	३	द्ध	१	२	४	३	१	३	२	२
रिखिया	५	५	३	घ	२	३	३	३	२	२	२	२
लूइ रातापानी	५	५	३	घ	१	२	४	४	१	३	२	२

४.५.५ विपद्‌ सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण

४.५.५.१ विपद्‌ सङ्कटासन्नता

प्रकोप अपेक्षाकृत हुदैन । यो जहिले पनि सोच जस्तो समय तथा परिबेश पारेर आउदैन । प्रकोपको घटना घटित भएमा धनजनको क्षति पुरयाई समाजिक आर्थिक तथा पर्यावरणीय असुन्तुलनको सृजना गर्दछ । जेष्ठ नागरिक, महिला, बृद्ध तथा बालबालिकहरु जोखिम समुहमा पर्दछन् । प्रकोपले बढी मात्रमा यिनी समुहलाई नै असर गर्दछ । यस हेतुले प्रभावित हुने सङ्कटासन्नता समुहहरु तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका: १७ विपद्‌ सङ्कटासन्नतामा हुने बर्ग

उमेर समुह	पुरुष	महिला	संकाटासन्नताको स्तर
९५	२	६	अति उच्च
९०–९४	६	१४	अति उच्च
८५–८९	१६	११	अति उच्च
८०–८४	३९	२८	अति उच्च
७५–७९	७२	८२	उच्च
७०–७४	२०६	२२२	उच्च
६५–६९	२११	१८५	उच्च
६०–६४	२८३	२८७	उच्च
५५–५९	३६४	२६९	मध्यम उच्च
५०–५४	३७७	३३४	मध्यम उच्च
४५–४९	३९९	३९६	न्यून उच्च
४०–४४	४००	४३५	न्यून उच्च
३५–३९	४६०	५०८	न्यून उच्च
३०–३४	५८५	५६९	न्यून उच्च
२५–२९	६३९	६५२	न्यून उच्च
२०(२४	७९५	९२४	न्यून उच्च
१५–१९	१०२६	१०२७	उच्च
१०–१४	१३४७	१२५२	उच्च
५–९	१२२४	११८७	अति उच्च
००–०४	१०६२	९३१	अति उच्च

४.५.५.२ क्षमता विश्लेषण

खत्याड गाउँपालिकामा विपद्‌ सामना तथा प्रतिकार्यका लागी प्राकृतिक तथा मानव सृर्जित सामुदायिक सम्पतीहरु रहेका छन् । यिनै सम्पतीहरुको सहि प्रयोग गरि विपद्‌ मा प्रकोपको समाना गर्न सकिने अवस्था रहेको छ । यसको प्रभावकारी संयोजनबाट विपद्‌ को प्रकोपलाई अल्पीकरण तथा अनुकुलन गर्न सकिने अवस्था कायम रहेको छ । विपद्‌ प्रकोप स्तर उच्च देखिए पनि गाउपालिकामा विपद्‌ प्रकोपको समाना गर्न सक्ने सामुदायिक उत्थानशिलता पनि रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	विद्यमान सामुदायिक सम्पतिहरु	संख्या	भुमिका वा सेवा
सामाजिक सम्पतीहरु(Social Capital)			
	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	३५	• घाटगद्धी सचालन गर्न । • आय आर्जन क्रियाकलाप संचालन • अग्नी रेखा निर्माण • बृक्षारोपण • नियम अनुसार काठ संकलनका लागी पुर्जी • विपद् प्रतिकार्यमा सहजीकरण
	कबुलियती वन समुह	५	• आय आर्जन क्रियाकलाप संचालन
	धार्मिक वन	२	• आय आर्जन क्रिर्याकलाप संचालन
	आमा समुह	२१	• महिला तथा बालबालिकाहरुको संरक्षण कार्य गर्ने • सामुदायिक सरसफाईका कार्य गर्ने • प्रकोप जोखिम सम्बन्धि जागरण फैलाउने • समन्वय तथा सहकार्य गर्ने • खोज उद्धार तथा राहात संकलनमा सहयोग पुऱ्याउने
	युवा क्लव	२२	• प्रकोप जोखिम सम्बन्धि जागरण फैलाउने • समन्वय तथा सहकार्य गर्ने • खोज उद्धार तथा राहत संकलनमा सहयोग पुऱ्याउने • पुर्वसुचना प्रणालीमा सहभागी हुने • सुचना तथा संचारका लागी पहल गर्ने • नव निर्माण तथा पुर्ननिर्माण कार्यमा सहयोग गर्ने
	वाल क्लव	३०	• बाल संरक्षण सम्बन्धित कार्य गर्ने
	विद्यालय व्यवस्थापन समिति	३९	• अल्पकालिन आवासको ब्यवस्था मिलाउने • राहत संकलन कार्यमा सहयोग पुरुयाउने
	परियोजनाहरु :		• हिन्डरेक, आर.आर.डि.सि., आर.सि.डि.सि., रेडक्रस, किड्राक, पेस नेपाल, यु.यस.एड, विश्व खाद्य, साहस नेपाल जस्ता संस्थाहरु कार्य गदै आईरहेको यिनी संघ सस्थाहरुले देहाएका सरकारी कार्यालय एंव स्थानीय सरकारको समन्वयमा देहाएका कार्य गर्ने • प्रकोप जोखिम सम्बन्धि जागरण फैलाउने

			• समन्वय तथा सहकार्य गर्ने • खोज उद्धार तथा राहत संकलनमा सहयोग पुऱ्याउने • पुर्व सुचना प्रणालीमा सहभागी हुने • सुचना तथा संचारका लागी पहल गर्ने • नव निर्माण तथा पुर्न निर्माण कार्यमा सहयोग गर्ने
	मानव श्रोत तथा संशाधन		
	ईन्जिनियरीङ्ग	७६	• भौतिक संरचनाको सवलीकरण गर्न • भौतिक संरचनाको क्षती एकिन गर्न • भौतिक संरचनाको लागत मुल्य अनुमान गर्न • भौतिक संरचना निर्माण कार्यमा प्राविधिक सेवा टेवा दिन
	कृषि प्राविधि (कृषि तथा पशु)	२०५	• प्रकोप जोखिम नियन्त्रण गर्न • प्रकोप जोखिमबाट बच्ने उपायहरु दिने • बाली बिरुवाको क्षति एकिन गर्न • बाली बिरुवाको लागत मुल्य अनुमान गर्न • कृषि प्रणालीलाई पुनस्थापना गर्न प्राविधिक सेवा टेवा दिन
	वन प्राविधिक	८	• विपद् पश्चातको पर्यावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्न • बन सेवाको उत्पादनलाई प्रबर्धन गरि संरक्षण कायम गरि विपद् न्यूनीकरण गर्न
	मेडिकल	१३७	• प्राथमिक उपचार • पोषण • खोप तथा अन्य सेवा दिन कार्यमा सहभागी हुने
	शिक्षा सेवामा संलग्न	१६७ जना	• प्रकोप प्रतिकार्यका लागी सामुदायिक कार्ययोजना निर्माण गर्न • प्रकोप जोखिम सम्बन्धि चेतना फैलाउन • विपद् प्रतिकार्यका लागी समन्वय तथा सहकार्य गर्न • बिद्यालयमा प्रकोप जोखमबाट बच्ने तरीकाहरुको कृतिम घटना अभ्यासहरु गर्न
	निजामति सेवामा संलग्न	१११ जना	• योजना तर्जुमा

			• समन्वय तथा सहकार्य • राहत प्रदान
	गै.स.स.मा संलग्न	१२१ जना	• विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धि योजना निर्माण गर्न • जनचेतना फैलाउन • समन्वय तथा सहकार्य
	डकर्मि तथा सिकर्मी	८१४ जना,	• भौतिक संरचनाको प्रवलीकरण गर्न • पुनर्निर्माण कार्यमा सहयोग गर्न
	सहकारी	१८	• सस्तो ब्याजदरमा ऋण प्रदान • समुह धितोमा ऋण प्रदान • आय आर्जनका क्रियाकलाप सञ्चालन • समुह माध्यमबाट पुर्वसुचना दिने
	व्यापार व्यवसायमा संलग्न घरधुरीहरु	३१२	• विपद् प्रतिकार्यका लागी खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको भण्डारण • विपद् प्रतिकार्यका लागी खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको सहयोग • राहत संकलन तथा वितरणमा सहयोग
	कृषक समुह	१३३	• बाली संरक्षण सम्बन्धित सहयोग • बाली प्रसारमा सहयोग • समुह सदस्यहरुलाई कृषि प्रणाली पुनर्स्थापनाका लागी सहयोग • बिउ, मल, बस्तु विनिमय • पर्मा गर्न • सिचाई प्रणाली सुधार
	पशुपालन समुह	२६	• पशु संरक्षण सम्बन्धित सहयोग • पशु रोग नियन्त्रणमा सहयोग • समुह सदस्यहरुलाई कृषि प्रणाली पुनउत्थानका लागी सहयोग
	खनिज तथा खानी	१९	• उत्थानशिलता निर्माण गर्न स्थानीय श्रोत परिचालन
	होटेल तथा रिसोर्ट	४५	• आर्थिक उत्थानशिलता निर्माण गर्न स्थानीय अवसर बिस्तार
	कृषि सहकारी	७	• आर्थिक उत्थानशिलता निर्माण गर्न स्थानीय अवसर बिस्तार
	व्यवायिक सिपमुलक तालिम प्राप्त	४३३	• संकाटासन्न अवस्थामा परेका समुदायलाई व्यवसायिक पुनजागृति गर्न

			ब्यवसायिक पुनजागृति गर्न सहयोग
	प्राकृतिक सम्पत्तीहरु		
	पानीका मुहान	५५	• **खानेपानी आपुर्ति** • **आगजनी नियन्त्रण**
	सिमसार क्षेत्र	६	• **पर्याबरण संरक्षण**
	पर्यटकीय स्थल	४	• **आय आर्जन** • **जिविकोपार्जन सम्बन्धि अवसर बृद्धि**
	गुफाहरु	१०	• **पर्यटन बिकास र प्रर्बधन** • **स्थायी आश्रय स्थल निर्माण**
	भौतिक सम्पत्तीहरु		
	मोटरबाटो	११ वडामा	• **भौतिक पहुच निर्माण** • **यातायत सेवा सुविधा** • **सहज आगमन तथा पहुाच**
	पुल तथा पुलेसाहरु	१८	• **खोला नदी पार गर्दा हुने जोखिम न्युनिकरण गर्न** • **विपद् को बेला वारपार गर्न**
	काठे पुल	९	• **यातायात सुविधा सुचारु गर्न** • **तत्काल खोज तथा उद्धारका लागी जनशक्ति परिचालन गर्न**
	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायिक ईकाई	१५	• **प्राथमिक उपचार सेवा उपलब्ध गराउन** • **सिफारिस संयन्त्रको कार्य गर्न** • **गैर खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउन**
	खानेपानीको उपलब्धता	१०० प्रतिशत	• **व्यक्तिगत सरसफाई तथा घरेलु उपयोगका लागी**
	सिंचाई कुलो	६८ वटा	• **ब्यक्तिगत सरसफाई तथा घरेलु उपयोगका लागी** • **सिचाई तथा खडेरी प्रकोप रोकथाम गर्न** • **उत्थानशिलता तर्फ उन्मुख हुन**
	आधारभुत विद्यालय भवन (कच्ची पक्की)	८६	• **अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न** • **गैर खाद्य सामाग्री भण्डारण गर्न** • **प्राथमिक उपचार गर्न**
	माध्यामिक विद्यालय भवन (कच्ची पक्की)	७१	• **अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न** • **गैर खाद्य सामाग्री भण्डारण गर्न** • **प्राथमिक उपचार गर्न**
	बाल बिकास केन्द्र भवन (कच्ची पक्की)	८	• **अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न** • **गैर खाद्य सामाग्री भण्डारण गर्न** • **प्राथमिक उपचार गर्न**

४.६.१. मुगुम् कार्मारोङ गाउँपालिका, मुगु

मुगुम् कार्मारोङ गाउँपालिका कर्णाली प्रदेश अर्न्तगत मुगु जिल्लामा अवस्थित ४ वटा स्थानीय तहहरु मध्येको एउटा गाउँपालिका हो । स्थानीय तहको पुर्नसंरचनाको क्रममा जिल्लाका २४ वटा गा.वि.सहरु मध्ये उत्तर पुर्वी क्षेत्रमा अवस्थित मुगु,डोल्फु, किम्री, पुलुर माँग्री

गा.वि.स.हरुलाई मिलाएर गाउँपालिका भित्रको माथिल्लो क्षेत्रमा पर्ने एक गाउँ एक गा.वि.स कोरुपमा रहको मुगुगाउँलाई मुगुम् तथा तल्लो क्षेत्रहरुका १२ वटा करानलाई कार्मारोङ भनेर दुवै क्षेत्रको संयोजनका रुपमा दुबै क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदायहरुको पहिचानलाई मध्यनजर गर्दै मुगुम कार्मारोङ गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो । भौगोलिक अवस्थितिका हिसावले यो गाउँपालिका मुगु जिल्लाको सदरमुकाम देखी पुर्वी क्षेत्रमा अवस्थित छ। पुर्वमा सेफोक्सुण्डो गाउँपालिका डोल्पा, पश्चिममा छायाँनाथ रारा नगरपालिका मुगु र चँखेली गाउँपालिका हुम्ला, उत्तरमा चिनको स्वशासित क्षेत्र तिव्वत र दक्षिणमा जगदुल्ला गाउँपालिका डोल्पा र पातारासी गाउँपालिका जुम्ला पर्दछ। यसको कुल क्षेत्रफल २१०६ वर्ग किलोमिटर रहको छ। यस स्थानिय तहमा ९ वटा बडाहरु रहेका छन् । भुगोलका हिसाबमा यो देशकै दोस्रो ठुलो गाउँपालिका हो । मुगुम कार्मारोङ गाउँपालिका सामुन्द्रिक सतहवाट करिब २१०० देखी ६००० मिटरको उचाईमा अवस्थित छ। भौगोलिक हिसाबले विकट रहेको गाँउपालिका प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाले धनी रहेको छ।

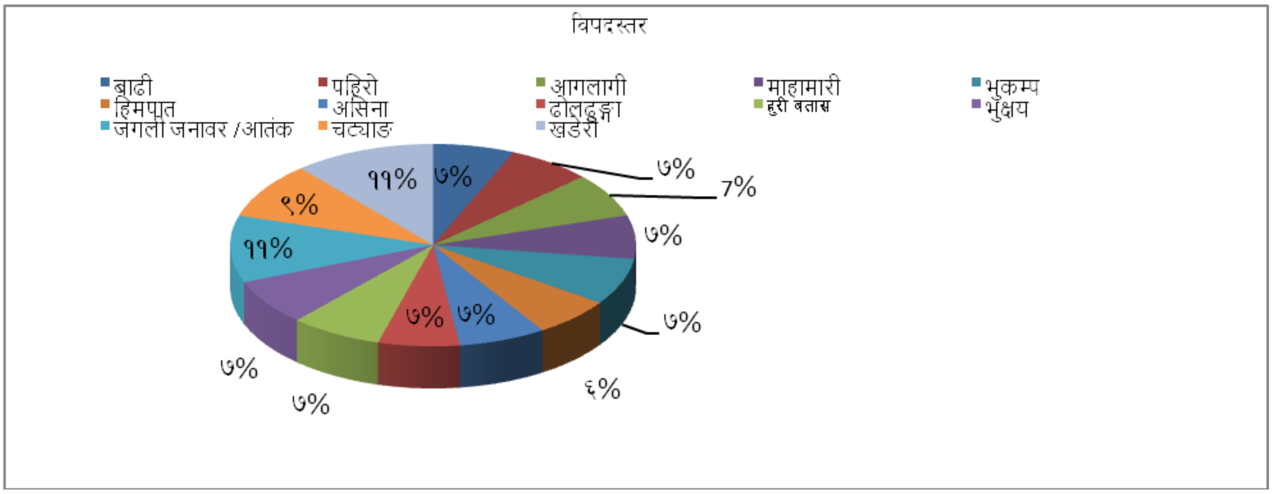

४.६.२. प्रकोपको जोडागत स्तरीकरण

वडा तहमा जीविकोपार्जनका लागि स्रोत, साधन र प्रणालीहरु र ती स्रोतहरुमा जलवायु जन्य प्रकोप र जोखिमहरुको पहिचानका लागि सहभागितामूलक स्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन विधिबाट विश्लेषण गरिएको थियो। यस अभ्यासबाट वडागत तहका सूचनाहरुको आधारमा गाउँपालिका तहमा संश्लेषण गर्दै मुख्य मुख्य प्रकोप तथा जोखिमहरु उच्च भएका क्षेत्रहरु र ती जोखिमहरुसँग सामाना गर्न उपलव्ध भएको जीविकोपार्जनका स्रोत तथा साधनहरुको पहिचान र ती स्रोतहरुमा प्रकोपहरुले पारेको र पार्न सक्ने असरहरु विश्लेषण गर्दै स्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन विधिबाट विश्लेषण गरिएको थियो। प्रस्तुत श्रोत तथा प्रकोप नक्सामा वडामा खेतीयोग्य जमिनको तुलनामा सुख्खा भिर क्षेत्र नै बढी रहेको देखिन्छ। नदि किनारमा रहेको पहाडी वडा भएकोले पहिरो, बाढी तथा भुक्षयको जखिममा रहेको देखिन्छ।

प्रकोपहरुको जोडागत स्तरीकरण												
प्रकोपहरु	पहिरो	भुक्षय	बाढी	आगलागी	ढोल ढुंगो	असिना	भुकम्प	हिमपात	खडेरी	जंगली जनावर आतंक	माहामारी	चटयाङ
पहिरो		पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
भुक्षय			भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय	भुक्षय
बाढी				बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
आगलागी					आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
ढोल ढुंगो						ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो	ढोल ढुंगो
असिना							असिना	असिना	असिना	असिना	असिना	असिना
भुकम्प								भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प	भुकम्प
हिमपात									हिमपात	हिमपात	हिमपात	हिमपात
खडेरी										खडेरी	खडेरी	खडेरी
जंगली जनावर आतंक											जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावर आतंक

माहामारी												माहामारी
चट्टयाङ												
जम्मा अंक	१२	११	१०	९	८	६	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२

४..६.३. वडाहरुको संकटासन्नताको अवस्था स्तरीकरण

यस गाउँपालिकामा प्रकोप जोखिमको उच्च स्थानमा वडा नम्बर १ रहेको छ । यस वडामा खडेरी तथा पहिरो एवम भुक्षय जस्ता प्रकोपहरु नियमित देखा पर्ने गरेका छन् । विपद् प्रकोपको दोश्रो स्थानमा वडा नम्बर ३, तेश्रो स्थानमा वडा नम्बर ५ तथा चौथो स्थानमा वडा नम्बर ४ रहेको छ। प्रकोपको समग्र अवस्थाको तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा पहिरा, हिमपात, खडेरी, बाढी उच्च देखा परेको छ। प्रकोपका कारण समुदायहरुको जोखिम स्तर उच्च रहेको छ। वडाका तल्लो बस्तिहरुमा यथेष्ट मात्रामा पानीका मुहानहरु रहे पनि माथिल्लो भेकहरुमा मुहानहरुमा क्रमिक रुपमा पानीको मात्रामा कमी हुँदै गएको पाईयो ।

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	स्तर
१		१	१	१	१	१	१	१	१	पहिलो
२			३	४	५	६	७	८	९	नवौं
३				३	३	३	३	३	३	दोस्रो
४					५	४	४	४	४	चौथो
५						५	५	५	५	तेस्रो
६							६	६	६	पाचौं
७								७	७	छैटौं
८									९	सातौं
९										आठौं
प्राप्ताङ्क	८	०	७	५	६	४	३	१	१	
स्तर	१	९	२	४	३	४	५	७	८	

४.६.४ प्रकोपको प्रकृति,संकाटाभिमुख्ता रहेका समुदायहरु

यस गाउँपालिकाको प्राप्त प्रकोपको ऐतिहासिक समय रेशा एवम सुचनाका आधारमा प्रकोपको समुदायस्तरमा विश्लेषण गर्दा अधिकाश समुदायमा बाढी , पहिरो असिनापात र आगलागी जस्ता प्रकोपहरु देखा पर्ने गरेको देखिन्छ र समुदायस्तरको संकाटाभिमुख्ता अवस्था देहाए अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

समुदाय/ बस्तीको नाम	बाढी	पहिरो	आग लागि	भुकम्प	हिम्पात	असिना	ढोलढुंगो	भुक्षय	जंगली जनावार आतंक	माहामारी	चट्याङ	अन्य खडेरी
डोल्फु	२	३	३	३	३	४	३	४	९	३	३	३
चितै	४	४	३	४	३	४	३	४	९	३	३	३
वांग्री	४	३	२	२	३	४	३	४	९	३	४	३
मुगु	४	३	३	३	३	४	३	४	९	३	३	२
ताखा	३	३	३	३	३	४	३	३	९	३	२	२
खारी	३	३	३	३	३	४	३	३	९	२	३	९
कार्ति	३	३	३	३	३	३	३	२	९	२	२	२

किम्री	२	२	४	३	३	३	३	२	१	२	२	२
दाउरा	४	४	३	४	३	३	३	४	१	३	१	२
सेरोग	४	४	३	४	३	३	३	४	१	२	१	२
पुलु	४	४	३	२	३	३	३	४	१	२	१	१
पुव	३	३	३	२	३	३	३	३	१	३	२	२
रिउस	२	२	३	३	३	३	३	२	१	३	२	२
मह	३	४	४	४	३	३	४	४	३	३	२	३
माँग्री	४	५	४	४	३	३	४	४	३	५	२	३
पाँपु	४	३	३	४	३	४	३	३	१	४	१	४
छायल	४	३	३	३	२	४	४	४	१	४	१	३
चिमाथ	४	३	३	३	३	४	३	३	१	४	२	४

४.६.५ .विपद्् सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण

४.६.५.१ विपद्् सङ्कटासन्नता

यस गाउँपालिका मा प्रकोप जोखिमबाट ८० देखि ८५ बर्ष सम्मका ४३ जना मानिसहरु अति उच्च जोखिममा रहेका छन् भने ४ देखि ९ बर्ष सम्मका १३०७ बालबालिकाहरु उच्च जोखिममा रहने छन् । अन्य उमेर समुहका मानिसहरु बिपदको प्रकृति अनुसार उच्च ,मध्यम उच्च तथा न्युन उच्च अवस्थामा रहने अवस्था देखिन्छ । समग्र प्रकोप संकाटाभिमुखता तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १८ : विपद्् सङ्कटासन्नतामा रहेका बर्ग

उमेर समुह	पुरुष	महिला	संकाटासन्नताको स्तर
९५	०	१	अति उच्च
९०–९४	२	३	अति उच्च
८५–८९	७	७	अति उच्च
८०–८४	१५	२८	अति उच्च
७५–७९	५९	६४	उच्च
७०–७४	७५	८२	उच्च
६५–६९	८०	९५	उच्च
६०–६४	१०१	१०२	उच्च
५५–५९	१३४	१२२	मध्यम उच्च
५०–५४	१३७	१४०	मध्यम उच्च
४५–४९	१३७	१२८	न्यून उच्च
४०–४४	१४५	१५१	न्यून उच्च
३५–३९	१७४	२०८	न्यून उच्च
३०–३४	२०७	२२६	न्यून उच्च
२५–२९	२१२	२७२	न्यून उच्च
२०(२४	२७९	३१५	न्यून उच्च

१५–१९	२४४	३४८	उच्च
१०–१४	२६५	३५०	उच्च
५–९	४१२	३४८	अति उच्च
००–०४	२७८	२६९	अति उच्च

४.६.५.२ क्षमता विश्लेषण

प्रकोपको समना गर्नका लागी समुदायमा के कस्ता समाजिक, आर्थिक भौतिक तथा प्राकृतिक सम्पतिहरु रहेका छन् सो बिस्तृत बिश्लेषण गरिएको छन् । यिनै उपलब्ध हुने आर्थिक समाजिक भौकित तथा प्राकृतिक सम्पतिहरुले समुदायहरुको प्रकोप प्रभाव लाई सोस्ने क्षमता,(absortive capacity),अल्पीकरण क्षमता (Mitigation capacity), अनुकुलन क्षमता (Adaptation capacity), रुपान्तरण क्षमता (Transformative capacity) ले उत्थानशिलता लाई टेवा दिन` भएकाले बिधमान अव्सथा के छ सो बिश्लेषण गरि तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.स	विद्यमान सामुदायिक सम्पतिहरु	संख्या	भुमिका वा सेवा
	सामाजिक सम्पतीहरु (Social Capitals)		
	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिती	१२	• घाटगढ्ढी सचालन गर्न । • आय आर्जन क्रियाकलाप संचालन • अग्नी रेखा निर्माण • बृक्षारोपण • नियम अनुसार काठ संकलनका लागी पुर्जी • विपद् प्रतिकार्यमा सहजीकरण
	आमा समुह	२५	• महिला तथा बालबालिकाहरुको संरक्षण कार्य गर्ने • सामुदायिक सरसफाईका कार्य गर्ने • प्रकोप जोखिम सम्बन्धि जागरण फैलाउने • समन्वय तथा सहकार्य गर्ने • खोज उद्धार तथा राहात संकलनमा सहयोग पुऱ्याउने
	युवा क्लव	२२	• प्रकोप जोखिम सम्बन्धि जागरण फैलाउने • समन्वय तथा सहकार्य गर्ने • खोज उद्धार तथा राहत संकलनमा सहयोग पुऱ्याउने • पुर्वसुचना प्रणालीमा सहभागी हुने • सुचना तथा संचारका लागी पहल गर्ने • नव निर्माण तथा पुर्ननिर्माण कार्यमा सहयोग गर्ने
	बाल क्लव	३०	• बाल संरक्षण सम्बन्धित कार्य गर्ने
	विद्यालय व्यवस्थापन समिति	१८	• अल्पकालिन आवासको ब्यवस्था मिलाउने • राहत संकलन कार्यमा सहयोग पुरुयाउने
	सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु (हेरेन्डेक, आर.सि.डि.सि., रेडक्रस, किर्डाक, यू.एम.एन.,साहस के.सि.डि.सी., सप्रोस नेपाल)		• सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरुले स्थानीय तहसंगको समन्वयमा देहाएका कार्य गर्ने • प्रकोप जोखिम सम्बन्धि जागरण फैलाउने • समन्वय तथा सहकार्य गर्ने • खोज उद्धार तथा राहत संकलनमा सहयोग पुऱ्याउने • पुर्व सुचना प्रणालीमा सहभागी हुने • सुचना तथा संचारका लागी पहल गर्ने • नव निर्माण तथा पुर्न निर्माण कार्यमा सहयोग गर्ने

मानवीय स्रोत संशाधन			
	ईन्जिनियरीङ्ग	५	• भौतिक संरचनाको सवलीकरण गर्न • भौतिक संरचनाको क्षति एकिन गर्न • भौतिक संरचनाको लागत मुल्य अनुमान गर्न • भौतिक संरचना निर्माण कार्यमा प्राविधिक सेवा टेवा दिन
	कृषि प्राविधी (कृषि तथा पशु)	१५	• प्रकोप जोखिम नियन्त्रण गर्न • प्रकोप जोखिमबाट बच्ने उपायहरु दिने • बाली बिरुवाको क्षती एकिन गर्न • बाली बिरुवाको लागत मुल्य अनुमान गर्न • कृषि प्रणालीलाई पुनर्स्थापना गर्न प्राविधिक सेवा टेवा दिन
	वन प्राविधीक	१८	• विपद् पश्चातको पर्यावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्न • बन सेवाको उत्पादनलाई प्रबर्धन गरि संरक्षण कायम गरि विपद् न्यूनीकरण गर्न
	मेडिकल	४	• प्राथमिक उपचार • पोषण • खोप तथा अन्य सेवा दिन कार्यमा सहभागी हुने
	शिक्षा सेवामा संलग्न	६० जना	• प्रकोप प्रतिकार्यका लागी सामुदायिक कार्ययोजना निर्माण गर्न • प्रकोप जोखिम सम्बन्धि चेतना फैलाउन • विपद् प्रतिकार्यका लागी समन्वय तथा सहकार्य गर्न • बिद्यालयमा प्रकोप जोखमबाट बच्ने तरीकाहरुको कृतिम घटना अभ्यासहरु गर्न
	निजामति सेवामा संलग्न	११ जना	• योजना तर्जुमा • समन्वय तथा सहकार्य • राहत प्रदान
	गै.स.स.मा संलग्न	२५ जना	• विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धि योजना निर्माण गर्न • जनचेतना फैलाउन • समन्वय तथा सहकार्य
	डकर्मि तथा सिकर्मी	२३५ जना,	• भौतिक संरचनाको प्रवलीकरण गर्न • पुनर्निर्माण कार्यमा सहयोग गर्न
आर्थिक सम्पती			
	कृर्षि/सहकारी	१३	• आर्थिक उत्थानशिलता निर्माण गर्न स्थानीय अवसर बिस्तार • सस्तो ब्याजदरमा ऋण प्रदान • समुह धितोमा ऋण प्रदान • आय आर्जनका क्रियाकलाप सञ्चालन • समुह माध्यमबाट पुर्वसुचना दिने
	व्यापार व्यवसायमा संलग्न घरधुरीहरु	२१२	• विपद् प्रतिकार्यका लागी खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको भण्डारण • विपद् प्रतिकायका लागी खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको सहयोग • राहत संकलन तथा वितरणमा सहयोग
	कृषक समुह	१२	• बाली संरक्षण सम्बन्धित सहयोग • बाली प्रसारमा सहयोग • समुह सदस्यहरुलाई कृषि प्रणाली पुनस्थापनाका लागी सहयोग • बिउ, मल, बस्तु विनिमय

			• पर्मा गर्न • सिचाई प्रणाली सुधार
	पशुपालन समुह	१२	• पशु संरक्षण सम्बन्धित सहयोग • पशु रोग नियन्त्रणमा सहयोग • समुह सदस्यहरुलाई कृषि प्रणाली पुनउत्थानका लागी सहयोग
	खनिज तथा खानी	१	• उत्थानशिलता निर्माण गर्न स्थानीय श्रोत परिचालन
	होटेल तथा रिसोर्ट	२५	• आर्थिक उत्थानशिलता निर्माण गर्न स्थानीय अवसर बिस्तार
प्राकृतिक स्रोत तथा सम्पत्ती			
	पानीका मुहान	५५	• खानेपानी आपुर्ति • आगजनी नियन्त्रण
	सिमसार क्षेत्र	६	• पर्याबरण संरक्षण
	पर्यटकीय स्थल	४	• आय आर्जन • जिविकोपार्जन सम्बन्धी अवसर बृद्धि
	गुफाहरु	१०	• पर्यटन बिकास र प्रर्बधन • स्थायी आश्रय स्थल निर्माण
भौतिक सम्पत्ती			
	मोटरवाटो	१ वडामा	• भौतिक पहुँच निर्माण • यातायात सेवा सुविधा • सहज आगमन तथा पहुँच
	पुल तथा पुलेसाहरु	८	• खोला नदी पार गर्दा हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न • विपद् को बेला वारपार गर्न
	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायिक ईकाई	१०	• प्राथमिक उपचार सेवा उपलब्ध गराउन • सिफारिस संयन्त्रको कार्य गर्न • गैर खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउन
	खानेपानीको उपलब्धता	१०० प्रतिशत	• ब्यक्तिगत सरसफाई तथा घरेलु उपयोगका लागी
	सिंचाई कुलो	५ वटा	• ब्यक्तिगत सरसफाई तथा घरेलु उपयोगका लागी • सिचाई तथा खडेरी प्रकोप रोकथाम गर्न • उत्थानशिलता तर्फ उन्मुख हुन
	आधारभुत विद्यालय भवन (कच्ची पक्की)	५१	• अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न • गैर खाद्य सामाग्री भण्डारण गर्न • प्राथामिक उपचार गर्न
	माध्यामिक विद्यालय भवन (कच्ची पक्की)	१५	• अल्पकालिन आश्रय स्थल निर्माण गर्न • गैर खाद्य सामाग्री भण्डारण गर्न • प्राथमिक उपचार गर्न

४.७..१ मुगु जिल्लाको समग्र सकाटासन्नतामा पर्ने बर्ग

प्रकोप	प्रकोपका असर तथा प्रभावहरु	प्रकोपबबाट प्रभावित संकटासन्नता वर्ग				
		उमेर समूह	लिंग	आर्थिक स्तर	सामाजिक स्तर	जातजाति

		बलबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम वर्ग	सम्पन्न वर्ग	अपांगता भएका व्यक्ति	एकल महिला	दलित	ब्राह्मण क्षेत्री	अन्य
पहिरो	खेती योग्य जमिनमा क्षति, घरगोठ तथा चौपायामा क्षति, मानवीय क्षति, बालीनाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानीको मुहानमा क्षति, बाटोघाटोमा क्षति, बस्ती जोखिममा ।	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
खडेरी	पानीका मुहान सुक्ने, बालीमा फुल तथा फल नलाग्ने, घास नहदा पशु र अन्न नफल्दा मानबिय क्षेत्रमा जोखिम हुने	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
बाढी	खेती योग्य जमिन कटान, वाली नाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानी घट्टमा क्षति, पानीका मुहानमा क्षति, पशुचौपायाको क्षति, मानवीय क्षति, काठेपुलमा क्षति ।	4	1	2	3	4	3	4	3	3	1	4	3	4	3	2
खडेरी	पानीका मुहान सुकेको तथा पानीको मात्रा घटेको, कृषि उत्पादनमा कमी, वन तथा जैविक विविधतामा क्षति तथा असर, मानव रोगमा वृद्धि ।	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
भुक्षय	सिंचाई कुलोमा क्षति, पानीको मुहानमा क्षति, बाटोघाटोमा क्षति, बस्ती जोखिममा ।	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
आगलागी	घरगोठ, तथा बन जंगल मा आग लागी भई धनजनको क्षतिभई जोखिम सृजना हुने ।	4	1	2	3	4	3	4	3	3	1	4	3	4	3	2
ढोल ढुंगा	बाटो बनपाखा तथा बिगतमा पहिरो गएको ठाउँमा ढोलढुगाा खसी धनजनमा जोखिम	4	1	2	3	4	3	4	3	3	1	4	3	4	3	2
हिमपात	बाटा अवरुद्ध, प्रवलीकरण नगरिएका घर तथा जग्गामा क्षेती पुगी जोखिम सृजना हुने हिम पहिरो समेतको धनजनको क्षतिपुरयाउने ।	4	1	2	3	4	3	4	3	3	1	4	3	4	3	2
रोग महामारी	झाडापखलाबाट मानवीय क्षति भएको, झाडा पखाला, औलो, टाईफाईड, भाईरल ज्वरो, जन्डिस जस्ता रोगहरुमा वृद्धि, आर्थिक खर्चमा वृद्धि भएको ।	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
आगलागी	वन विनाश तथा क्षयीकरण, घाँस दाउरा र काठहरु क्षति हुदाँ घाँस दाउरा आपूतिमा कमी, जैविक विविधतामा ह्रास	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2

प्रकोप	प्रकोपका असर तथा प्रभावहरु	प्रकोपबबाट प्रभावित संकटासन्नता वर्ग														
		उमेर समूह				लिंग		आर्थिक स्तर				सामाजिक स्तर		जातजाति		
		बलबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम वर्ग	सम्पन्न वर्ग	अपांगता भएका व्यक्ति	एकल महिला	दलित	ब्राहम्ण क्षेत्री	अन्य
असिना तथा हावाहुरी	अन्न तथा फलफुलमा क्षति र उत्पादनमा ह्रास, घर पालुवा जनावरहरु क्षति भएको । घर, विद्यालय तथा स्वास्थ्यको भवनको छाना उडाएको ।	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
चट्याङ्ग	पाटन तथा घनाजंगलमा **चट्याङ्ग पर्दा जोखिा सृजना हुने**	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
मिचाहा झार	जैविक विविधतामा ह्रास, वन पैदावारको उपलब्धतामा कमी आएको । कृषि उत्पादनमा कमी आएको ।	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	3	4	2
कृषि रोग	खेतियोग्य जमीनको उत्पादनमा कमी उब्जनिमा कमी, स्थानीय बिउ विजको लोप, स्याउमा किरा लागेको र बाली नालीमा रोग लागेर उब्जनीमा कमी ।	4	1	2	3	4	3	4	3	2	1	4	3	4	3	2
पशु रोग	धेरै ठुलो संख्यामा पशु चौपायाको मृत्यु, आर्थिक क्षति ।	1	3	4	2	4	3	4	3	2	1	3	3	4	3	2

५ प्रकोप पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण :

५.१ प्रकोप पूर्वानुमान :

सम्मुखताको क्षेत्र	सूचकहरु	समय	वैशाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
तापक्रम	गर्मिको दिन	पहिले												
		अहिले												
	जाडोको दिन	पहिले												
		अहिले												
वर्षा तथा यसको स्वरुप	मनसुनी वर्षा	पहिले												
		अहिले												
	हिउंदे वर्षा	पहिले												
		अहिले												
	तुसारो	पहिले												
		अहिले												
प्रकोपको स्वरुप	बाढीको घटना	पहिले												
		अहिले												

	पहिरोको घटना	पहिले																								
		अहिले																								
	आगलागि	पहिले																								
		अहिले																								
	हावाहुरी	पहिले																								
		अहिले																								
	भुकम्प	पहिले																								
		अहिले																								
	हिम्पात	पहिले																								
		अहिले																								
	असिना	पहिले																								
		अहिले																								
	ढोलढुंगो	पहिले																								
		अहिले																								
	भुक्षय	पहिले																								
		अहिले																								
	जंगली जनावार आतंक	पहिले																								
		अहिले																								
	माहामारी	पहिले																								
		अहिले																								
	चट्याङ	पहिले																								
		अहिले																								

६. कानूनी, नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था :

प्राकृतिक प्रकोपबाट हूने जोखिम न्यूनीकरण गर्न पुर्व सूचना, तयारी,उद्धार राहत एवम् पुनर्स्थापना गर्ने कार्यलाई प्राकृतिक साधन स्रोतको संरक्षण संर्वद्धन र उपयोग सम्बन्धी नीतिमा समावेश गर्नुका साथै प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपद् पुर्वतयारी उद्वार तथा राहत र पुनर्लाभ संघ र प्रदेशको साझा अधिकारको रुपमा परिभाषित गरिनुका साथै विपद् व्यवस्थापन संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकार तथा स्थानीय तहको अधिकार सूचीमा समेत समावेश गरी विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई संवैधानिक रुपमा नै सुनिश्चित गरेको छ ।

६ १ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

यस ऐन अनुसार स्थानीय तहलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी देहाय बमोजिमको विभिन्न जिम्मेबारी निर्धारण गरेको छ :

- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति कानुन मापदण्ड योजनाको कार्यान्वयन अनूगमन र नियमन गर्ने ।
- स्थानीय स्तरमा विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पूर्व सुचना प्रणाली खोज तथा उद्वार राहत सामाग्रीको पुर्व भण्डारण वितरण र समन्वय गर्ने ।
- स्थानीय तटवन्ध नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन गर्ने ।
- विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन तथा वस्तीहरुको पहिचान र स्थानान्तरण गर्ने ।
- विपद् व्यवस्थापनमा संघ प्रदेश र स्थानीय समूदाय र संघ संस्था तथा नीजि क्षेत्रसंगको सहयोग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत साधनको परिचालन गर्ने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीय स्तरका आयोजनाको तर्जूमा कार्यान्वयन अनगूमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
- विपद् पश्चात स्थानीय स्तरको पूनर्स्थापना र पूननिर्माण ।
- स्थानीय स्तरको विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनूसन्धान गर्ने ।

- स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन ।
- समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको सञ्चालन लगायत विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने ।

६.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन नियमावली - २०७५

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको व्यवस्था गरी विपद् व्यवस्थापनका सम्बन्धमा तयारी, प्रतिकार्य तथा पुनर्लाभका विभिन्न जिम्मेवारी तोकिएको छ । उक्त जिम्मेवारीहरु कार्यन्वयनबाट बिपदबाट हुने धनजनको क्षतिपश्चात पिडितहरुलाई अल्पकालिन मध्यकालिन तथा दिर्घकालिन योजना बनाई सहयोग गरि उनिहरुको क्षेतिको जोखिमबाट उकाष्ने क्षमता (Resilient Capacity) टेवा पुरयाउने प्रवधानलाई महत्व दिएको छ र यसबाट पिडितहरुको खोज उद्धार, सुरक्षित आवस तथा पोषणयुक्त आहार उपलब्ध हुने अवस्थाको सुनिश्चित गरेको छ ।

६.३. पन्धौं योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ – २०८०/२०८१)

विपद् वाट हुने मानवीय, भौतिक,आर्थिक,सामाजिक,सांस्कृतिक र पर्यावरणीय क्षतिमा कमी ल्याउन विभिन्न निकायहरुबाट हुने विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई समन्वय गरी एकीकृत रुपमा सञ्चालन गर्ने ।

- एकीकृत सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने ।
- आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरुमा अत्याधुनिक यन्त्र उपकरणहरुको उपयोग बढाउने ।
- संघ संस्थाहरुको समन्वय र सहकार्यमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र अल्पीकरणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
- बस्ती/समूदाय स्तरसम्म विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता विकासका लागि गाउँपालिका/नगरपालिकाको वडा तहसम्म जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक असरहरु न्यूनीकरण गर्न विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।

६.४ विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७४

- पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा अझै राम्रो र अझै बलियो बनाऔं (Build Back Better) भन्ने नितीलाई अबलम्बन गरेका छ। सोही अनुसार बिभिन्न निकायबाट तत अनुरुपका कार्यक्रमहरु संचालन भई रहेको
- संघ, प्रदेश। स्थानीय र समूदाय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गर्ने ।
- संघ देखि स्थानीय तहसम्म उद्दार तालिम टोली स्थापना गर्ने ।
- विकाससँग सम्बन्धित प्रत्येक सार्वजनिक संस्थाहरुले कम्तिमा १० प्रतिशत वार्षिक बजेट स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि छुट्याउनू पर्ने ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट विपद् प्रभावित समूदायलाई सहूलियत कर्जाको व्यवस्था गर्ने ।
- विपद् का कारण पर्न सक्ने क्षतिलाई सम्बोधन गर्न जीवन र गैर जीवन वीमामा योजनाहरु प्रवर्द्धन गरि जोखिम हस्तान्तरण सयंन्त्र (Risk transfer Mechanism) मा पहुच अभिबृद्धि गर्ने।
- स्थानीय तह, समूदाय, सामुदायिक संस्था, विद्यालय तथा अस्पतालहरुमा समावेशी विपद् जोखिम व्यवस्थापन समितिहरु गठन गर्ने ।
- असूरक्षित स्थानहरुमा बस्ती विस्तार नियन्त्रण गर्ने तथा असूरक्षित वस्तीहरुलाई सूरक्षित स्थानमा स्थानान्तरणका लागि प्रोत्साहन गर्ने लगायतका नीतिहरु समावेश गरेको ।

६.५. राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्यको कार्यढाँचा - २०७४

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहायता तथा समन्वयको ढाँचा उल्लेख गर्नुका साथै विपद् प्रतिकार्यका लागि तोकिएका जिम्मेवार नेतृत्वदायी निकायहरुले तोकिएको समयावधिभित्र सञ्चालन गर्नुपर्ने गतिविधिहरु समेत उल्लेख गरेको छ।

६.६.. दीगो विकास लक्ष्यहरु (२०१५ – २०३०)

सुरक्षित पूर्वाधार निर्माण गर्ने, जलबायु परिवर्तन र यसका प्रभावको न्यूनीकरण गर्ने, समावेशी सुरक्षित दीगो शहरीकरणर बस्ती विकास गर्ने जस्ता लक्ष्यहरु समावेश गरेको छ।

६.७. जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजनाः (२०१७– २०३०)

प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद्‌वाट जीवन तथा सम्पत्ति, स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन तथा उत्पादनका साधनहरू, भौतिक एवं सामाजिक पूर्वाधार, साँस्कृतिक एवं वातावरणीय सम्पदामा हुने क्षतिको उल्लेख्य रूपमा न्यूनीकरण गर्न विभिन्न रणनीतिक क्रियाकलापहरूको पहिचान गरी आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जूमा गरी कार्यान्वयन गर्दै विपद् जोखिम रोकथाम, पुर्वतयारी, प्रतिकार्य एवं पुनर्स्थापना तथा पूननिर्माणको सुदृढीकरण र उत्थानशीलता अभिवृद्धि गरी विद्यमान विपद् जोखिम तथा क्षतिको न्यूनीकरण र नयाँ जोखिमको रोकथाम गर्नु यो रणनीतिक कार्ययोजनाको उद्देश्य रहेको छ।

६.८.कोभिड १९ प्रतिकार्य योजनाः

स्वास्थ्य क्षेत्र आपतकालिन प्रतिकार्य योजना, जेष्ठ २०७७ ले प्रत्याभूति गरेको नीति तथा उद्देश्य र कोभिड १९ महामारी र व्यवस्थित बन्दाबन्दीमा जनस्वास्थ्यका मापदण्ड, २०७७ ले अंगिकार गरेका मापदण्ड, कोभिड १९ को संन्दर्भमा चाडपर्व, जात्रा तथा उत्सवहरु मनाउँदा पालना गर्नुपर्ने जनस्वास्थ्यका मापदण्ड, २०७७ को पालना गर्दै आवश्यकता अनुसार नै कोभिड १९ संक्रमितहरुको आईसोलेसन सम्बन्धि स्वास्थ्य मापदण्ड, २०७७ को पूर्ण पालना गर्दै सो को न्यूनीकरण र रोकथाम गर्न यो रणनीतिक कार्ययोजनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको थियो। हाल कोभिड १९ न्यूनीकरण र रोकथाम गर्नको लागि पूर्ण खोपको व्यवस्था गर्न यो रणनीतिक कार्ययोजनाको उद्देश्य रहने छ

७..विपद् पुर्व तयारी तथा पतिकार्य योजनाको लक्ष्यहरु. :

तालिका १३ पतिकार्य योजनाको लक्ष्यहरु.

सि.न.	सूचक	आधार रेखा (२०७९/२०८० सम्मको औषत)	अल्पकालीन (२०८०/०८१ सम्म)
१	**जिल्ला स्तरकम ाविपद्‌बाट हुने मृत्यु दर उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने**		
१.१	विपद्‌बाटमृत्यु हुनेको वार्षिक औषत संख्या (सडक दुर्घटनबाहेक)	८	३२%
१.२	सडकबाटमृत्यु हुनेको बार्षिक औषत संख्या	२	
२	**जिल्ला स्तरमा विपद्‌बाट प्रभावित व्यक्तिहरुको संख्याउल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने**		
२.१	विपद्‌को बहुक्षेत्रिय जोखिमबाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरुको कुल बार्षिक संख्या	४५२७	१९००
२.२	विपद्‌बाट घाइते हुने व्यक्तिहरुको बार्षिक औषत संख्या	१	०
२.३	सडक दुर्घटनाबाट घाइते हुने व्यक्तिहरुको बार्षिक औषत संख्या	२	०
२.४	विपद्‌बाट क्षति हुने घरहरुको बार्षिक संख्या	८२३	२८८
३	**जिल्लाको कूल गह्यास्थमा विपद्‌को कारणले हुने प्रत्यक्ष आर्थिक क्षतिलाई उल्लेख्य रुपमा कम गर्ने**		
३.१	जिल्लाको कूल ग्राह्यास्थमा विपद्‌को कारणले हुने बार्षिक औषत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति	१,२०६,२९०,०००	३६१८८७०००
४	**महत्वपूर्ण पूर्वाधार र आधारभूत सेवाहरुमा विपद्‌ले पुर्‍याउने क्षति र अवरोध उल्लेख्य रुपले कम गर्न उत्थानशिलता विकास गर्ने।**		

४.१	स्वास्थ्य भवनको प्रवलिकरण गरी उत्थानशिलतामा विकास	१७	७
४.२	काक्षाकोठाहरुको मर्मत सम्भार र प्रवलिकरण गरी उत्थानशिलतामा विकास	११५	५०
४.३	विद्यालय भवनको प्रवलिकरण गरी उत्थानशिलतामा विकास ।	५५	३०
४.४	विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि विद्यमान विद्यालयहरुबाट नमुना विद्यालयको विकास	०	१
४.५	सार्वजनिक र सरकारी भवनहको प्रवलिकरण गरी उत्थानशिलतामा विकास	२	२
४.६	सांस्कृतिक सम्पदा स्थलहरुको प्रवलिकरण गरी उत्थानशिलतामा विकास	१५	५
४.७	विमान स्थलहरुको प्रवलिकरण गरी उत्थानशिलतामा विकास	१	१
४.८	विद्यमान जलविद्युत उत्पादनगृहहरु तथा बाँधहरुको प्रवलिकरण गरी उत्थानशिलतामा विकास	२४	१४
४.९	विद्युत सवस्टेसनहरुको उत्थानसिलता विकास	१	१
४.१०	खानेपानीका संरचनाहरुको मर्मत संभार गरी गरि जोखिम हस्तान्तरण सयन्त्रमा पहुच पुरयाई उत्थानशिलता विकास	१२५	५५
४.११	एकिकृत जलश्रोत व्यावस्थापन योजना कार्यन्वयनको प्रतिसत	१	१२
४.१२	उच्च जोखिमयुक्त हिमताल विस्फोटन वाढीको जोखिम न्युनिकरण गर्न हिमतालहरुको अवस्था अभिलेखीकरण गर्ने (संख्या)	०	५
४.१३	वायो इन्जिनियरिङ्ग प्रविधिद्धारा प्रमुख तथा सहायक नदी किनाराको संरक्षण गर्ने उक्त संरक्षण कार्यका लागी नदिजन्य पदार्थ उत्खन्नलाई नियमन गर्ने	०	१
४.१४	जलाधारहरुको संरक्षण, दिगो तथा संम्बेदनशिल उपयोग को लागी कार्य योजना बनाई लागु हुने	५	१
४.१५	ताल, सिमसार तथा पोखरीहरुको अभिलेख कायम गरि संरक्षण गर्न सामुदायिक कार्य योजना निर्माण गरि स्थानियकरण गर्ने	१	१
४.१६	जलवायू स्मार्ट गाउँहरुको विकास लागी मापदण्ड (Milestone) बनाई बडापालिकाको अगुवाईमा कार्यन्वयन गर्ने	३	३
४.१७	जलवायू स्मार्ट कृषी प्रवर्दन गर्ने विपद् जोखिम सम्बेदनशिल बाली बिरुवाको पहिभान गरि उत्पादनमा सहजिकरण गर्ने	१	७
५	**जिल्ला र स्थानीय तह तथा समुदाय स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीति तथा कार्ययोजना तयार गर्ने**		
५.१	विपद् जोखिमन्यू निकरण रणनीति तथा कार्ययोजना तयार गर्ने प्रदेश र स्थानियतहहरुको प्रतिशत	०	४
५.२	संघ, प्रदेश, स्थानियतहहरु र सरोकारवालहरु विच अन्तर तथा परस्पर समन्वय र साझेदारी अभिवृद्धी गर्न समयन्त्र विकास गर्ने (प्रतिसत)	०	४
५.३	पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना तथा पुन र्निमाणको लागी"अझ राम्रो र वलियो निर्माण" को सिद्धान्तको आधारमा श्रोतहरुको व्यावस्थापन र कार्यन्वयन गर्ने सरकारी निकायहरुको प्रतिशत	०	१०
६	**वहुप्रकोप, पुर्वसूचनाप्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आंकलनको उपलव्धता र पहुँचमाउल्लेख्य वृद्धी गर्ने**		
६.१	जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको अनुपातमा वहुप्रकोप अनुगमन तथा पूर्व सूचना प्रणाली स्थापना र संचालन भएको क्षेत्रफलको प्रतिशत	३०%	६०%
६.२	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसंख्याको अनुपातमा स्थानिय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत पूर्व सूचना प्राप्त गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत	१०%	३०%

८. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य :

योजनाको मुल उद्धेश्य विपद् को समयमा प्रभावित व्यक्ति, समुह, समुदायहरुको जीवन र बहुमूल्य सम्पत्तिको संरक्षण तथा सुरक्षा गरी प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय साधन तथा स्रोतको अधिकतम् उपयोग गर्दै विभिन्न निकायहरुसंग समन्वय गरी प्रभावित व्यक्ति, समुह, समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई संस्थागत रूपमा प्रवर्द्धन गर्नु हो । यस योजनाका निर्दिष्ट उद्देश्य निम्नबमोजिम छन् :

- जिल्ला स्थित जोखिममा रहेका स्थानहरुको संकटाभिमुखता विश्लेषण गरी संकटाभिमुख अवस्थामा रहेका समुदायको पहिचान गरि बिपदबाट हुने धनजनको क्षतिन्युनिकरण गर्ने ।
- स्थानीय श्रोत साधन र क्षमताको पहिचान गरी अधिकतम परिचालनको व्यवस्था मिलाउने ।
- विपद् द्वारा प्रभावित व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहायता उपलब्ध हुने परिबेश सुनिश्चितता गर्नु ।
- विपद् पूर्व नै सरकारी, गै.स.स. तथा अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स संस्थाहरूसँगै आकस्मिक योजना तयार गरी विपद् सामना गर्न सक्ने क्षमताको पहिचान गर्न ।
- विपद् का जोखिम कम गर्न सरोकारवाला निकाय, स्थानीय तह र समुदायबीच सहकार्यको अभिवृद्धि गर्ने ।
- विपद् बाट प्रभावित ब्यक्ति, परिवार एवम समुदाय लाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहायताको प्रत्याभूति गराउने ।
- ि आपतकालिन अवस्थामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका प्रतिकार्य गतिबिधिहरुमा एकरुपता ल्याउन र दोहोरोपन हटाई उपलब्ध श्रोत तथा साधनका सदुपयोग गरी समन्वयात्मक तथा पारदर्शी तरिकाले समयमा नै विपद् मा परेका परिवारहरुलाई एकद्धार प्रणाली मार्फत उपलब्ध गराइने मानवीय सहायतालाई अझ प्रभावकारी बनाउने ।
- विकास प्रक्रियामा जोखिम न्यूनीकरण पद्धतिलाई मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् जन्य जोखिम कम गर्न र विपद् पछिको पुनर्लाभ
- (Recovery) प्रक्रियालाई अघि बढाउने मार्गदर्शन प्रदान गर्ने ।

९.विपद् पुर्व तयारी तथना प्रतिकार्य योजना कार्यन्वयन रणनितिहरु :

प्रमुख रणनिति १: विपद् जोखिम बारेको सोच बिचार तथा बुझाईमा एकरुपता ल्याउने

१.१ पुरक रणनितिहरु :

क) प्रकोप बमोजिमको जोखिक आकालन

ख) बहुप्रकोप जोखिमआँकलनको लागि अन्तरनिकाय समन्वय

ग) प्रभावकारी विपद् व्यवस्थापक सुचना प्रणालीको विकास तथा सुचना प्रभाव प्राथमिकता प्राप्त कार्य

घ) विपद् जोखिम बारेको बुझाईका लागि अभिवृद्धि

प्रमुख रणनिति २ : स्थानिय तहमा विपद् जोखिम शाशकिय पद्धतिको सुदृढिकरण

१.१ पुरक रणनितिहरु

क) संस्थागत संरचनाहरुको स्थापनाएवम् सुदृढिकरण

ख) कानुनी तथा नियमक संरचना निर्माण गर्ने

ग) विपद् जोखिम शुशासनको लागि क्षमता अभिवृद्धिमा सहकार्य र साझेदारी अभिबृद्धि गर्ने

घ) विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा समावेशिताको सुनिश्चता गर्ने

प्रमुख रणनिति ३:: विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि उत्थानशिलता निर्माण गर्न जोखिम सचेतानामा आधारीत निजि तथा सार्वजनिक लगानी प्रबर्द्धन

१.३ पुरक रणनितिहरु :

क) उत्थानशिल्ता वृद्धिका लागि लगानी व्यवस्थापन, श्रोत सयोजन तथा प्रवर्धन गर्ने

ख) विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा सार्वजनिक लगानी वृद्धि गर्न सयोगात्मक वाताबरण सृजना तथा सहजिकरण गर्ने

ग) विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा निजी लगानी वृद्धि गर्न सयोगात्मक वाताबरण सृजना तथा सहजिकरण गर्ने

घ) जोखिम हिस्सेदारी विमा तथा सामाजिक सुरक्षा मार्फत विपद् उत्थानशिलता अभिवृद्धि गर्ने

प्रमुख रणनिति ४: प्रभावकारी विपद् प्रतिकार्य र पुनःलाभ, पुनःस्थापना तथा पुनःनिर्माणमा "दिगो र भरपर्दो निमार्ण " का लागि पुर्व तयारीको सुदृढिकरण गर्ने

१.४. पुरक रणनितिहरु

क) प्रभावकारी विपद् प्रतिकार्यका लागि विपद् पुर्व तयारीको सुदृढिकरण

ख) विपद् पूर्व तयारीका लागि बहु प्रकोप पूर्व सुचना प्रणालीको विकास

ग) समुदायमा आधारित विपद् जोखिम न्यूनिकरण प्रबर्धन

घ) विपद् पूर्व तयारीको लागि संचार तथा प्रसारण प्रणाली सुदृढिकरण

ङ) खोज तथा उद्धारको क्षमताअभिवृद्धि

च) पुनःलाभ, पुनःस्थापना र पुनःनिर्माणमा "अझ राम्रो र बलियो निर्माण" अवधारण प्रवर्धन

१०.१. स्थानिय निकाय अन्तरगतका पूर्वसूचना प्रणाली विश्लेषण :

स्थानिय तहमा प्रत्येक वडामा कम्तिमा ३ कार्यदल सहितको वडास्तरमा वडास्तरीय बिपद जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समितिहरु गठन गरिएका छन् । उक्त समितिहरुमा पुर्व सुचना, खोज तथा उद्धार, तथा प्राथामिक उपचार कार्यदलहरु प्रत्येक वडामा गठित समितिहरुमा रहेका छन् । यस पुर्व सुचना सम्प्रेषण गर्ने प्रमुख दायित्व रहेको पुर्व सुचना कार्यदलहरु स्थापित रहेको साधारतय आवश्यकता अनुसार कार्य सम्पादन गरि रऐका छन् । गाउँपालिका स्तरमा स्थानिय बिपद ब्यव्सथापन समितिहरु गठन भएको देखिन्छ। सो समितिलाई निरन्तररुपमा चलाएमान गर्न एक जना कर्मचारीलाई प्रमुखरुपमा उत्तरदायि बनाई प्रमुख सम्पर्क ब्यक्तिको रुपमा तोकिएको छ , उक्त गठित समिति अन्तर्गत पुर्व सुचना प्रणाली कार्यदल पनि रहेको र पुर्ब सुचना प्रणाली हरु स्थापित गर्न आवश्यक समाग्रीहरु समेत बिभिन्न संघ सस्थाले उपलब्ध गराई कार्य सम्पादन गर्दै आईरहेका छन् । नेपाल सरकार लन तथा मौसम बिभाग अन्तर जलस्तर मापन हावापानी मापन केन्द्र तथा ब्यक्तिहरु नियुक्त गरिएका छन् । तर जलस्तर तथा हावापानी मापनको नतिजा जुम्ला कोहलपुर हुदै संध तथा प्रदेशमा जाने भएकाले समुदायमा सो जानकारी आईपुग्न समय लाग्ने गरेका देखिन्छ । स्थापित पुर्व सुचना प्रणालीहरु स्थानिय तह अनुसार तलका तालिकारुमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१०.२. सोरु गाउँपालिका स्तरमा पूर्वसूचना प्रणाली

स्थानीय निकाय वडा	कार्य दल			सम्पर्क ब्यक्ति
	पुर्व सुचना प्रणाली	खोज तथा उद्धार समिति	प्राथामिक उपचार	
गाउँपालिका स्तरमा स्थानिय बिपद ब्यस्थापन समिति	☑	☑	☑	सिह बहादुर धामी वडाध्यक्ष
स्थानीय आपतकालिन सेवा सञ्चालन केन्द्र	☑			बिनोद शाही वडाध्यक्ष

वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा १	☑	☑	☑	धनकर्ण मल्लवडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा २	☑	☑	☑	ऐन बहादुर शाही वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ३	☑	☑	☑	सिह बहादुर धामी वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ४	☑	☑	☑	गोर्ख बहादुर मल्ल वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ५	☑	☑	☑	पृथ्वी बहादुर मल्ल वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ६	☑	☑	☑	बवरजङ्ग शाही वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ७	☑	☑	☑	जयपुर बिष्टवडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ८	☑	☑	☑	हंश कार्कीवडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ९	☑	☑	☑	सागर शम्शेर शाहीवडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा १०	☑	☑	☑	कुलचन्द्र जैसी वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति सोरु वडा ११	☑	☑	☑	बिर्जजङ्ग शाहीवडाध्यक्ष

१०.३..सोरु गाउँपालिकमा समुदायस्तर भएका बिपद व्यवस्थापन समिति तथा पुर्ब सुचना प्रणाली

बस्तीको नाम	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति सम्पर्क व्यक्ति	पुर्व सुचना कार्यदल सम्पर्क व्यक्ति	कैफियत
बैनागाउँ	बैना गाउँ दान बहादुर कार्की : संयोजक	मनदरी कार्की संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
ठुलागाउँ	गिता सेजुवाल : संयोजक	गंगाराज धामी	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
दलितबाडा	अखिल परियार : संयोजक	गर्बि नेपाली : सयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
भितगाउँ	बिश्वदर बुमी :संयोजक	बिरजंग बुढा : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
काटीगाउँ कोसेडी	सुन्तला शाही :संयोजक	जान बुमि : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा

			प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
सोरुकोट	पुर्णचन्द्र वि क : संयोजक	बलीराज शाही : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
बन्जाह	सुनरुपा मल्ल : संयोजक	राजु भण्डारी : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
पुरुमुरु	मान बहादुर बिष्ट :संयोजक	ब्रिजित बिष्ट : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
जिमा खैस	परेगराज भट्ट : संयोजक	ज्योति लावड : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
सिप	हिक्मत बुमि :संयोजक	मौरी कार्की : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
बुम्च	केशर बिष्ट : संयोजक	सन्त बुढा : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
पागरपानी	रामनाथ योगी : संयोजक	बाचे लावड : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
गोयलपानी	बर्म बिष्ट : संयोजक	बले बिष्ट : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
सिरुपाटा	धनलाल बुढा :संयोजक	चन्द्र रावल : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
ख्याल्च	दल बहादुर बुढा : संयोजक	अंगलाल बुढा : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको

१०.४ खत्याड गाउँपालिका स्तर भएको स्थानिय बिपद व्यवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणाली हरु

स्थानीय निकाय वडा	कार्यदल			सम्पर्क व्यक्ति
	पुर्व सुचना प्रणाली	खोज तथा उद्धार समिति	प्राथमिक उपचार	
गाउँपालिका स्तरमा स्थानिय बिपद ब्यस्थापन समिति	☑	☑	☑	
स्थानीय आपतकालिन सेवा सञ्चालन केन्द्र	☑			धिरज नेपाली
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा १	☑	☑	☑	सिह बहादुर बुढा वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा २	☑	☑	☑	हेमराज शाही वडाध्यक्ष

वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ३	☑	☑	☑	रन्नु बानिया वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ४	☑	☑	☑	जय बहादुर रावल वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ५	☑	☑	☑	चित्र बहादुर बुदा वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ६	☑	☑	☑	भरत बहादुर शाही वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ७	☑	☑	☑	गोबिन्द प्रसाद सञ्ज्याल वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ८	☑	☑	☑	शिव लाला गिरी वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ९	☑	☑	☑	लोकेन्द्र भण्डारी वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा १०	☑	☑	☑	कर्ण बहादुर शाही वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति खत्याड वडा ११	☑	☑	☑	रामकृष्ण कार्कि वडाध्यक्ष

१०.५..खत्याड गा पा मा भएका सामुदायमा भएका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा पुर्ब सुचना प्रणालीहरु

बस्तीको नाम	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति सम्पर्क व्यक्ति	पुर्व सुचना कार्यदल सम्पर्क व्यक्ति	कैफियत
थारा	प्रेम भिँयाल: सयोजक	सिता संज्याल शर्मा : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
गम्था	कुसुम रोकाया सयोजक	नन्दासरी पाण्डे. संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्व सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको

लाम्रु	शेर ब. रावल सयोजक	प्रेम रावल संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
पन्नसेरी	जयनन्दा बुडथापा सयोजक	सृजना बुडथापा संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
खोलाखेत	राम ब. थापा सयोजक	जयकला थापा संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
रोकायावाडा	प्रगति लावड सयोजक	लक्ष्मी सार्की संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
राष्कोटीवाडा	मिम ब.शाही सयोजक	जानदेवी शाही सयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
जामिर	लक्ष्मी भण्डारी सयोजक	शिवप्रसाद तिवारी सयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
कर्खा	सेतु डाँगर सयोजक	सुर्या डाँगर सयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
देनवाडा	पार्वती सिंह सयोजक	राज ब. कार्कीअध्यक्ष	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
बमढिका	नन्द ब. धराला सयोजक	अकबर खत्री	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
आम	धन लक्ष्मी बि.क.	कबिता न्यौपाने कार्की	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
सुकाढिक	जुनदेवी कार्की	बिनोदा बि.क. लावड	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको

१०.६.छायाँनाथ रारा नगरपालिका भएको स्थानिय विपद् त्तयवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणाली

स्थानीय निकाय वडा	कार्य दल			सम्पर्क व्यक्ति
	पुर्व सुचना प्रणाली	खोज तथा उद्धार समिति	प्राथमिक उपचार	
नारपालिका स्तरमा स्थानिय बिपद ब्यस्थापन समिति	☑	☑	☑	बलराम साहानी
स्थानीय आपतकालिन सेवा सञ्चालन केन्द्र	☑			जिल्ला सिह सावत
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समितिसोरु वडा	☑	☑	☑	पद्रमराज मल्ल वडाध्यक्ष

१				
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा २	☑	☑	☑	परेक राज चौंलागाई वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ३	☑	☑	☑	नन्द बहादुर रावल वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ४	☑	☑	☑	लक्ष्मी प्रसाद भाम वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ५	☑	☑	☑	राजु बि के वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ६	☑	☑	☑	खेम बहादुर रावल वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ७	☑	☑	☑	गगन बहादुर शाही वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ८	☑	☑	☑	कर्ण बहादुर रावल वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ९	☑	☑	☑	बृष बहादुर रोकाया वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा १०	☑	☑	☑	हस्त बहादुर बुढा वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ११	☑	☑	☑	कुञ्जुमा कुमाई वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा १२	☑	☑	☑	आईतु राम रोकाया वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा १३	☑	☑	☑	बिर बहादुर खडका वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा १४	☑	☑	☑	जुन बहादुर खडका वडाध्यक्ष

१०.७.छायाँनाथ रारा नगरपालिका मा सामुदाय भएका बिपद ब्यवस्था समिति तथा पुर्ब सुचना प्रणालीहरु

बस्तीको नाम	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति सम्पर्क व्यक्ति	पुर्व सुचना कार्यदल सम्पर्क व्यक्ति	कैफियत
शोभा	रतनलाल सावत संयोजक	राम बहादुर बुढा संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
तिर्प	संतोकि रोकाया: संयोजक	जेठ ब. बोहोरा : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
लापु	तेज ब. बि.क. : संयोजक	जस ब. बि.क. : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
रुगा	प्रेम ब. लावड : संयोजक	हरीशोभा रावत : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
भटडाँडी	हिरा रोकाया : संयोजक	रामनन्द रोकाया : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
थार्प	देव ब. बोहोरा : संयोजक	केवल बोहोरा : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
कम्फा	केशु नेपाली : संयोजक	कम्बर सावत : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
लुम्स	राम ब. ऐडी : संयोजक	जुनकला रोकाया : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
लह	पदम बुढा : संयोजक	पदम ब. बुढा : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको
बालचौर	सुरेश बि.क. : संयोजक	भावी बि.क. : संयोजक	सामुदायिक बिपद व्यवस्थापन समिति पुर्ब सुचना प्रणाली ।खोज उद्धार, तथा प्राथमिक उपचार कार्य दल रहेको

१०.८. कार्मारोङ्ग गाउँपालिका भएका स्थानिय विपद् तयवस्थापन समिति तथा पुर्व सुचना प्रणाली

स्थानीय निकाय वडा	कार्य दल			सम्पर्क व्यक्ति
	पुर्व सुचना प्रणाली	खोज तथा उद्धार समिति	प्राथमिक उपचार	
गाउँपालिका स्तरमा स्थानिय बिपद ब्यस्थापन समिति	☑	☑	☑	छिरिङ्गक्याप्ने लामा
स्थानीय आपतकालिन सेवा	☑			शोभा मल्ल

सञ्चालन केन्द्र				
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा १	☑	☑	☑	कार्मा तुण्डुप लामा वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा २	☑	☑	☑	च्यावा तामाङ वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ३	☑	☑	☑	पासाङ लामा वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ४	☑	☑	☑	पेमा छोईटाक तामाङ वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ५	☑	☑	☑	धावा साङबो तामाङ वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ६	☑	☑	☑	ग्याल्जन तामाङ वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ७	☑	☑	☑	शशांक लामा वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ८	☑	☑	☑	पेमा टोण्डुल लामा वडाध्यक्ष
वडास्तरीय बिपद व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य समिति वडा ९	☑	☑	☑	रतन बहादुर बुढा वडाध्यक्ष

१०.९ सुचना प्रणालीका अन्य माध्यमहरु (हावापानी तथा जलस्तर मापन केन्द्र)

१०.९.१ जलस्तर मापन तथा बाढीस्तर मापन तथा जोखिम आकलन :

जलस्तर मापन केन्द्र	**जडान गरिएको स्थान**	**सम्पर्क व्यक्तिको नाम**	सम्पर्क विवरण (फ्याक्स, फोन,	**कैफियत**
मुगु कर्णाली (२०८)	धैन	जयरुप मल्ल	९८४४८९२५३०, ९८६८३७८२५०, ९८४५३५९००४ ९८६४९६६१४८	तथ्याङ्क सङ्कलन

कवाडीखोला (२०८)	कवाडी	धन बहादुर मल्ल	९८६४७०५८६८, ९८४८९६७१७२	तथ्याङ्क सङ्कलन
रारादह (२१०)	निजार	जिवन रोकाया	९८६४६२८६७२	तथ्याङ्क सङ्कलन
रारादह (२१०)१	सैन	सुनकेस्रा रोकाया	९८५८३२०१८२	तथ्याङ्क सङ्कलन
खत्याढ खोला (२११)	हयाङ्गलु	रत्न चन्द्र सन्ज्याल	९८४८३२२४१५, ९८६६७०१६१६	तथ्याङ्क सङ्कलन
मुगु कर्णाली	**कच्च्या**			तथ्याङ्क सङ्कलन
मुगु कर्णाली	**सुनात**	**रामानन्द रोकाया**		तथ्याङ्क सङ्कलन

१०.९.२ बर्षा, हावा तथा आद्रर्ता मापन केन्द्र

बर्षा मापन केन्द्रको नाम	बर्षा मापन केन्द्र जडान गरिएको स्थान (नदीखोला)	सम्पर्क व्यक्तिको (Reader) नाम	सम्पर्क विवरण (फ्याक्स, फोन,	प्रदान गर्न सक्ने सेवा
गमगढी हावापानी, मुगु (०३०६)	गमगढी हावापानी	नृपेन्द्र बहादुर मल्ल	९८६८३७७३७७ ९८६४३९७६७८	तथ्याङ्क सङ्कलन
रारा हावापानी, मुगु (०३०७)	रारा ताल	नन्द सिंह रोकाय	९८६४८५२२९६ ९८४८३१६८९६	तथ्याङ्क सङ्कलन
वाउखोला बर्षामापन (०३१८)	खोत्का	सुकिल्लो बुढा	९८६८९१२९९६ ९७६५५२२७५४	तथ्याङ्क सङ्कलन
माङ्ग्री बर्षामापन , मुगु (३१९)	माङ्ग्री गाँउ	छिरिङ छेमेल तामाङ	९७६५२८३१५८	तथ्याङ्क सङ्कलन

गम्था बर्षामापन, मुगु (०३२०)	गम्था	कृष्ण जैसी	९८४८३१७९३५ ९७६२२१४१४७	तथ्याङ्क सङ्कलन
सेरोग बर्षामापन, मुगु (०३२१)	छेवाथाङ्	पाल्जु तामाङ	९८४८१९३८०९ ९८४८३०८७१५	तथ्याङ्क सङ्कलन
ताल्चा बर्षामापन, मुगु (०३३४)	ताल्चा एयरपोर्ट	बाल गोबिन्द लोनिया	९७६५३९९३४२	तथ्याङ्क सङ्कलन

१०.९.३ सुचना सम्प्रेण गर्न सकिने सञ्चार माध्यमहरु

क. सञ्चार माध्यमहरु

सि.नं.	नम	सम्पर्क नं.	प्रतिनीधि	कैफियत
१	सामुदायिक रेडियो एफ एम मुगु १०४.४ मेगाहर्ज		रा.स.स.	
२	सामुदायिक रेडियो एफ एम रारा १०४.७ मेगाहर्ज		कान्तिपुर	
३	सामुदायिक रेडियो एफ एम सौरदय ९२.७ मेगाहर्ज		अन्नपूर्ण पोष्ट	
४	सामुदायिक रेडियो एफ एम खेसमामालिका ९२.७ मेगाहर्ज	९७४८९००५५४	रेडियो नेपाल	
५	सामुदायिक रेडियो एफ एम श्रीनगर हुम्ला ९२.७ मेगाहर्ज	९७५८९०१२७७	नयाँपत्रिका	

ख. सञ्चारकर्मिहरु

सि.नं.	नम	सम्पर्क नं.	प्रतिनीधि	कैफियत
१	नृपेन्द्र बहादुर मल्ल	९८६८३७७३७७	रा.स.स.	
२	राजबहादुर शाही	९७५८९००१२५	कान्तिपुर	
३	जीवन सेजुवाल	९८५८०३८५९३	अन्नपूर्ण पोष्ट	

४	विनोद मल्ल	९७४८९००५५४	रेडियो नेपाल	
५	अच्युत राज भण्डारी	९७५८९०१२७७	नयाँपत्रिका	
६	मोहन मल्ल	९८६८३२३१९०	रारा खबर	
७	बिमलहमाल	९७४८९००५५२	राजधानी दैनिक	
८	बीर बहादुर बम	९८४८३१७८२१	समाचार पत्र	
९	दानबहादुर बुढा	९८५८३२०४८५	न्यूज २४ टि. भि	
१०	कविराजकार्की	९८५८३२०२२२	एन.टी.भि. नेपाल	
११	नन्दबहादुर रोकाया	९८४८३०८७४२	रारा रैवार	
१२	बसन्त बागचन	९८४८३९४६०८	मनालिसा मल्टिमिडिया	
१३	राज कुमार भाम	९८६६८४८८३४	रेडियो सौर्यदय	
१४	रुद्र रावत	९८६३३२८७२५	रेडियो खेस्मालिका	
१५	हरि कृष्ण ऐडी	९८४८३२३०५३	गोरखापत्र	
१६	शिव चन्द्र कार्की	९८५८३२२४९८	रारा रैवार	
१७	कमल बिश्वकर्मा	९८४२६६९०२६	ग्यालेक्सी 4k	
१८	खडक सुनार	९८६८३७५२८७	रेडियो मुगु	

ग.पुर्व सुचना प्रणालीमा हसयोगी भुमिका रहेका प्रहरी चौकी तथा सर्म्पक नम्बरहरु:

सि.नं.	कार्यालय तथा चौकी	ठेगाना	टेलिफोन नं.	कैफियत
१	जि.प्र.का.,मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८५८३४५५५५	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
२	वि.सु.गार्ड ताल्चा, मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८५८३९०२३४	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
३	अ.प्र.पो. कालिकामालिका,मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८५८३९०२३३	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
४	प्र.चौ. पिना, मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८५८३९०२२७	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
५	प्र.चौ.चैनागाउँ, मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८५८३९०२२६	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
६	जि.ट्रा.प्र.मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८५८३९०२२५	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
७	सामूदायीक सेवा केन्द्र, मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८६९६५९६६३	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
८	ई.प्र.का.रातापानी, मुगु	खत्याड गाउँपालिका	९८५८३९००२३	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी

९	प्र.चौ.श्रीकोटरोल, मुगु	खत्याड गाउँपालिका	९८५८३९०२३१	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१०	प्र.चौ.सुकाढिक, मुगु	खत्याड गाउँपालिका	९८५८३९०२३०	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
११	प्र.चौ.माझ्चौर मुगु	खत्याड गाउँपालिका	९८५८०९०१५७	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१२	ई.प्र.का.सोरुवर्मा, मुगु	सोरु गाउँपालिका	९८५८३९००२४	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१३	प्र.चौ.कालै मुगु	सोरु गाउँपालिका	९८५८३९०२२९	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१३	सि.प्र.चौ.मुगु	मुगुम् कार्मारोङ गाउँपालका	९८५८३२२२३६	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१४	प्र.चौ.डोल्फु (पुलु) मुगु	मुगुम् कार्मारोङ गाउँपालका	९८५८३९०२२८	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१५	प्र.चौ.छायल, मुगु	मुगुम् कार्मारोङ गाउँपालका	९८५८३२२२३८	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१६	अ.प्र.पो. बाम,मुगु	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	९८५८३२२२३६	पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी
१७	अ.प्र.पो. तारापानी,मुगु	सोरु गाउँपालिका		पुर्व सुचना तथा खोजउद्धारका लागी

११ पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्यमा सरोकारवाला संस्थाहरू

मुगु जिल्लाका सरकारी कार्यालय प्रमुखको नाम, सर्म्पक टेलिफोन नम्बरहरु देहाए अनुसार रहेको छ

क.सरकारी कार्यालयहरु

क्रसं.	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुख सर्म्पक		कार्यालयको सम्पर्क		
		नाम	ईमेल	मोवाईल	टेलिफोन	ईमेल
१	जिल्लाप्रशासनकार्यालय, मुगु	मोहन बहादुर थापा	daomugu@gmail.com	९८५८३४७७७७	०८७ ४६००२०	daomugu@gmail.com
२	जिल्ला समन्वय समिति, मुगु	भिम बहादुर सेजुवाल	dccmugurara@gmail.com	९८५१२५००२०	०८७ ४६०११४	dccmugurara@gmail.com
३	जिल्लाअदालत, मुगु	गोविन्द आचार्य		९८५८३२२४९४	०८७ ५६००३२ ०८७ ४६०३१४	dadmin.dcmugu@suppermecourt.gov.np
४	श्री श्रीबक्स गुल्म रारा, मुगु	डोल राज श्रेष्ठ		९८५८३२२०३६	०८७४६०१६९	shreedalcoy@gmail.com
५	सु.मे.सु. गमगढी	हुपेन्द्र लाल रेग्मी		९८४८४८६६०७		
६	जिल्लाप्रहरी कार्यालय, मुगु	महेश बस्नेत	dpomugu@nepalpolice.gov.np	९८५८३४५५५५	०८७ ५६००९९	
७	स.प्र.बल नं. ४५ गुल्म, मुगु	डम्मर बहादुर राना	khumbdr.kc@gmail.com	९८५८३११११११	०८७ ४६००९८	apfmugu@gmail.com
८	रा. अ. जि. का.	तिलक के.सी		९८५८३२२०२८	०८७ ५६००२८	nidmugu125@gmail.com
९	छायाँनाथ रारा नगरपालिका,	शिवहरी रोकाया	mallalalitjung@g	९८५८३२२३६४	०८७ ४६०२५२	int.chhayanathrara

	गमगढी		mail.com		०८७ ४६०२५५	mugu@gmail.com
१०	मुगुमकामारोङ गाँउपालिका, पुलु	सुवास रावल		९८५८३२२५४९		subashrawal75@gmail.com
११	सोरु गाँउपालिका, सोरुकोट	विरेन्द्र मल्ल	ito.sorumun@gmail.com	९८४८११०३७७		ito.sorumum@gmail.com
१२	खत्याड गाँउपालिका, खत्याड	दिप बहादुर कार्की		९८६८२९९२४३	९९४८७०००८	itp.khatyadmun@gmail.com
१३	जिल्ला सरकारी वकिलकार्यालय, मुगु	प्रकाश थापा		९८५८३२०४३६	०८७ ४६००३५	datturney@gmail.com
१४	कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय, मुगु	लक्ष्मी कृष्ण हमाल		९८५८३२२०३५	०८७ ४६००३५	dtcomugu@fego.np
१५	जिल्लानिर्वाचनकार्यालय, मुगु	धनकृष्ण बढुवाल		९८५८३६६६००	०८७ ४६००८५	electionmugu@gmail.com
१६	स्वास्थ्य सेवाकार्यालय, मुगु	डा.कमलराज ढुङ्गाना		९८५८०५१३११	०८७ ४६०१६२	
१७	डिभिजन वनकार्यालय, मुगु	अम्मर प्रसाद साह		९८५८३९१५७२	०८७ ४६००४८	dtomugu475@gmail.com
१८	रारा राष्ट्रिय निकुन्ज, हुटु, रारा	विश्व बाबु श्रेष्ठ		९८५८३२२३०२		raranational@gmail.com
१९	शिक्षाविकास तथा समन्वय ईकाई	सुर्य बहादुर खत्री		९८५८३२०२८६	०८७ ५६०१५७	deomugu@gmail.com
२०	मालपोत कार्यालय	जगत बहादुर रोकाया	rokayajb606@gmail.com	९८५८३२०४२१	०८७ ४६००८३	chapalsita@gmail.com
२१	नापीकार्यालय	बिनिता शाही		९८६३४७४९०८	०८७ ५६०८२	
२२	जिल्लाहुलाककार्यालय	मिन बहादुर महतारा		९८६९७६२३८४	०८७ ४६००४५	dpo.mugu@gmail.com
२३	जिल्ला कारागार कार्यालय	धनराज कार्की		९८५८४७२७७७	०८७ ४६०१०२	dugu.it@dopm.gov.np
२४	उद्योग तथाउपभोक्ताहित संरक्षण कार्यालय	कृष्ण बहादुर बोहोरा		९८५८३२२०८४	०८७ ४६००८७	csidbmugu@gmail.com
२५	कृषिविकास कार्यालय	राम बहादुर थापा		९८५८३२२०९६	०८७ ४६००८७	akcmugu@gmail.com
२६	पशु अस्पताल तथापशुसेवाकार्यालय	भिमचन्द्र बुढा	budhabhimchandra@gmail.com	९८५८३९०१८४	०८७ ४६०१७६	vetsecmugu@gmail.com
२७	खानेपानीतथाउर्जा विकास कार्यालय	राजिब रिमाल	rajivrimal123@gmail.com	९८५८३२२२०१	०८७ ४६०२०२	rajivrimal123@gmail.com
२८	नेपालबिद्युतप्राधिकर	साजन बहादुर ऐडी		९८५८३२२१३६	०८७ ४६०१३६	gamgadi.nea@gm

	ण					ail.com
२९	खाद्यव्यवस्थातथाव्यापार कम्पनी लिमिटेड	पुस्कर भाम		९८५८३२२२०६	०८७ ४६००६५	nhc123@gmail.com
३०	नेपाल टेलिकम	प्रेमराज आचार्य		९८५१३४७८७२	०८७ ४६०००२	
३१	साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेसन	देवेन्द्र कुमार महतो	khagendrakarki7@gmail.com			
३२	नागरिक उड्डयनकार्यालय, ताल्चा	रोमन भट्टराई		९८६९३३२९८०		
३३	राष्ट्रिय बाणिज्य बैक	ठोक्रे विष्ट		९८५८३२२३२६	०८७ ४६००२६	mugu@rbb.com.np
३४	पूर्वाधार विकास कार्यालय	यगेन्द्र धराला		९८५१२०३८४०	०८७ ४६०३०८	idomugu75@gmail.com
३५	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना	तेजबिक्रम मल्ल		९८४१०८९५५१		
३६	सामाजिकविकास कार्यालय	टोप बहादुर बुढा		९८५८०३८९४७	०८७ ४६०३१२	sdomugu@gmail.com
३७	उद्योग वाणिज्य संघ	कमल बहादुर बुढा	mccimugu12@gmail.com	९८५८७८४८००	०८७४६००२४	
३८	प्रदेश लेखा ईकाइ कार्यालय, मुगु	ज्ञान बहादर वली		९८५७८२१००१		
३९	एन.आई.सी. एसिया बैक	बिश्वराज बुढा		९८४८०१९२६७	०८७ ४६०२५०	
४०	कृषि विकास बैक, मुगु			९८४०२१९०५५		
४१	ग्लोबल आई. एम. ई बैंक, मुगु	गेहेन्द्र बोहरा				
४२	सिटिजन्स बैंक, मुगु	हेमराज हमाल		९८४८०७७५३१		

ख) मुगु जिल्लाका गैर सरकारी कार्यालयका प्रमुख तथा सम्पर्क व्यक्तिहरुको टेलिफोन नम्बरहरु:

क्र.स	कार्यालयको नाम	कार्यालयको सम्पर्क व्यक्ति	कार्यालयको टेलिफोन सम्पर्क नम्बर	मोबाइलनम्बर
१	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला शाखा, मुगु	जय बहादुर मल्ल	०८७ -४६०००७	९८५१२७३७०९

२	किर्डाक नेपाल,मुगु	टेक बहादुर शाही	०८७ -४६००५३	९८५११८३९५८
३	INF, Mugu	जुवारीलाल कार्की	०८७ -४६००३८	९८४८३०८९०३
४	UMN, Mugu	तेजिन्द्र सिजाली	०८७ -४६००४३	९८५७८२१३९५
५	सहास नेपाल,मुगु	राज कुमार थापा	०८७ -४६०११६	९८४८४१०७७७
६	MCDC, Mugu	सुरेश बहादुर शाही	०८७ -४६००५७	९७४८९०१५१५
७	NGO Federation, Mugu	सुरेन्द्र बहादुर मल्ल		९७४८९०४२१६
८	GNI, Mugu	ख्यामराज लामिछाने	०८७ -४६०११७	९८४८०३४११८
९	RRDC, Mugu	प्यारीलाल काफ्ले	०८७ -४६०१३२	९७५८९०००९९
१०	RCDC, Mugu	जर्मन नेपाली	०८७ -४६००९०	९८४१४४६८८२
११	हेरेन्डेक नेपाल,मुगु	नमराज रावत	०८७ -४६०१९०	९८५८३२२४९०
१२	सप्रोस नेपाल, मुगु	नरेन्द्र रावल	०८७ -४६०१६५	९७४८०३९१९२
१३	करानी सामुदायिक विकास केन्द्र, मुगु	गुरु स्याङ्ग्याप लामा	०८७ -४६००१०	९८५११५८४०५
१४	फेज नेपाल	सुर्यराम पन्त		९८४६४८९३१२
१५	कर्णाली एकिकृत महिला विकास मञ्च, मुगु	राधिका मल्ल		९७४८९००७६२
१६	डार्डो नेपाल, मुगु	सक्क बहादुर बुढा		९८४१४५४७८०
१७	कर्णाली सामुदायिक विकास केन्द्र, मुगु	संगिता शाही		९८५११८६३२९
१९	स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली	ईश्वर मल्ल	–	९८४९१३८४७४
२०	HIRYSDEC Mugu	धिरेन्द्र भाम	०८७४६०१२३	९८५८३२२१२३
२१	सिडिएस-पार्क, मुगु	अजबहादुर शाही	०८७४६०००९	
२२	के.पि.ए.डि.एफ, मुगु	शिभशम्भु मल्ल	०८७४६०१७५	९८६१४३९८६८
२५	नारी उत्थानतथा सचेतना केन्द	चेतना मल्ल	०८७ -४६००५५	
२६	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	मेल बहादुर शाही		९८५१००८३०६
२७	ग्रामिण सामुदायिक संस्था	बासु रावल	०८७ -६६००५३	९८५८३२२९५३
२८	पेस नेपाल	नारद रेग्मी		९८४८१२१७५०
२९	छायाँ नेपाल	मिन बहादुर रावल	०८७४६०१२३	९८५८३२२१२३

३०	WFP	तिलक शर्मा		९८५११९१५२५

ग) प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा सांसदहरुका नामावली र सम्पर्क नं.

सि. नं.	नाम थर	प्द	सम्पर्क नम्बर	ठेगाना	कैफियत
१	ऐन बहादुर शाही	प्रतिनिधी सभा सदस्य	९८५१२१४५२०	सोरु २	
२	मंगल बहादुर शाही	प्रदेश सभा सदस्य (भौतिक योजना तथा पूर्वाधार विकास मन्त्री)	९८५११९११५८	सोरु ६	
३	जित बहादुर मल्ल	प्रदेश सभा सदस्य (पुर्व उ.प.व.तथा वा मन्त्री)	९८४८३१५२०६	छा.रा. १	
पूर्व जनप्रतिनिधीहरुको विवरण र सम्पर्क नं.					
१	मोहन बाँनिया	पूर्वमन्त्री	९८४१४४४६३६	खत्याड गापा ३, श्रीकोट	
२	हस्त बहादुर मल्ल	पूर्व शिक्षा राज्यमन्त्री	९७४११५२५४४	छायाँनाथ रारा न.पा १	
३	मान बहादुर शाही	पूर्व भूमीसुधार राज्यमन्त्री	९७४१२३०३५७	खत्याड गा.पा ११	
४	चन्द्र बहादुर शाही	सांसद, कर्णाली प्रदेश सभा तथा भुमी ब्यबस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्री	९८६१४६११३०	सोरु गा.पा १	
५	गोपाल बहादुर बम	सांसद, प्रतिनिधी सभा	९८५८०२९०५०	छायाँनाथ रारा न.पा ७, पिना	
६	दानसिंह परियार	सांसद, कर्णाली प्रदेश सभा	९८५८०८८६६५	छायाँनाथ रारा न.पा १	
७	झोवा बि.क.	सांसद, कर्णाली प्रदेश सभा	९८४०७२६९३४	मुगुम् कार्मारोड. गा.पा ७	
८	नवराज धामी	संविधान सभा सदस्य	९८५१०३५६८९	सोरु गा.पा ३	
९	सोनाम छेजुम लामा	संविधान सभा सदस्य (समानुपातिक)	९८४३८४९६४७	मुगुम् कार्मारोड. गा.पा ३	
१०	इटोल लामा	राष्ट्रिय सभा सदस्य	९८४८३१५२६९	मुगुम् कार्मारोड. गा.पा ६	

घ) राजनैतिक दलहरुको विवरण:

सि.न.	नाम थर	राजनैतिक दल	पद	सम्पर्क नम्बर
१	जित बहादुर मल्ल	ने.क.पा एमाले	अध्यक्ष	९८४८३१५२०६
२	ऐन बहादुर शाही	ने.का	सभापति	९८४१३३२८०८
३	सुकविर बुढा	ने.क.पा (माओबादी केन्द्र)	अध्यक्ष	९८६५५७३३३२
४	धर्म बहादुर शाही	ने.क.पा एकिकृत समाजबादी	अध्यक्ष	९८४८१५२६८४
५	राज बहादुर भाम	ज.स.पा	प्रमुख	९८६३१४१८९३
६	जय बहादुर खड्का	रा.ज.मो	प्रमुख	९७४८९००६०१
७	राज बहादुर मल्ल	रा.प्र.पा	प्रमुख	
८	चक्र बहादुर रोकाया	विवेकशिल साझा पार्टी	प्रमुख	

ङ) जिल्ला समन्वय समिति:

सि.न.	नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	मञ्जन बहादुर कार्की	समन्वय प्रमुख	९८४१३३२८०७	सोरु गा.पा.७, मुगु
२	नैली कार्की	उप प्रमुख	९८६८३७७१५८	छा.रा.न.पा. ५, मुगु
३	सोनाम तामाङ	सदस्य	९८६०७१८३८३	मु.का.गा.पा. २, मुगु
४	कर्ण प्रसाद माठागाई (जैसी)	सदस्य	९८४१७५९६१८	खत्याड गा.पा. २, मुगु
५	दान बहादुर रावल	सदस्य	९८६४८१२४३०	छा.रा.न.पा. ८, मुगु
६	सुन्तला मल्ल	सदस्य	९८६४९५२२५२	सोरु गा.पा. ११,मुगु
७	पन्चकला नेपाली	सदस्य	९८६४७४४८८१	छा.रा.न.पा. ६, मुगु
८	झुमुरा रावल	सदस्य	९८६८१४९००५	छा.रा.न.पा.४, मुगु
९	धुर्व वि.क.	सदस्य	९८६८२७०७६०	खत्याड गा.पा. २, मुगु

छ) छायाँनाथ रारा नगरपालिका

सि.नं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	विष्णु कुमार भाम	मेयर	९८६८३७७६७०	
२	ऐश्वर्य शाही मल्ल	उपमेयर	९८४९७७८८०८	
३	पद्मराज मल्ल	१ नं.वडा अध्यक्ष	९८४९७७८८०८	
४	परेकराज चौलागाई	२ नं.वडा अध्यक्ष	९८४८३२१५४८	
५	नन्द बहादुर रावत	३ नं.वडा अध्यक्ष	९८५८३२२४२२	
६	लक्ष्मी प्रसाद भाम	४ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८३२३६४५	
७	राजु सुनार	५ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८३४३१७७	
८	खेम बहादुर रावत	६ नं.वडा अध्यक्ष	९८४९४४०७५६	
९	गगन बहादुर रावत	७ नं.वडा अध्यक्ष	९८५८३२०७८४	
१०	कर्ण बहादुर रावत	८ नं.वडा अध्यक्ष	९८६६१७७४३५	
११	बृष बहादुर रोकाया	९ नं.वडा अध्यक्ष	९८५८३२२६८२	
१२	हस्त बहादुर बुढा	१० नं.वडा अध्यक्ष	९८४८१२२२९४	
१३	कुन्जुमा कुमाई	११ नं.वडा अध्यक्ष	९८४२६६८७०१	
१४	आईतुराम रोकाया	१२ नं.वडा अध्यक्ष	९८४७९६९७४४	
१५	विर बहादुर खड्का	१३ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८३२३४२९	
१६	जुन बहादुर खड्का	१४ नं.वडा अध्यक्ष	९८४८३५७३७७	

ज) खत्याड गाउपालिका

सि.नं	नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	अज बहादुर शाही	अध्यक्ष	९८५११९१६२३	
२	सरिता रोकाया	उपाध्यक्ष	९८६८३९५७५५	
३	सिंह बहादुर बुढा	१ नं.वडा अध्यक्ष	९८४८३७२७४४	

४	हेमराज मल्ल	२ नं.वडा अध्यक्ष	९८४८३१६७६२	
५	रन्नु बानिया	३ नं.वडा अध्यक्ष	९७४८३१७६०२	
६	जय बहादुर रावल	४ नं.वडा अध्यक्ष	९७४७६१०३२४	
७	चित्र बहादुर बुढा	५ नं.वडा अध्यक्ष	९८४८३१७९५६	
८	भरत बहादुर शाही	६ नं.वडा अध्यक्ष	९८५८११००३९	
९	गेविन्द प्रसाद सन्ज्याल	७ नं.वडा अध्यक्ष	९८५८३२२११७	
१०	शिवलाल गिरी	८ नं.वडा अध्यक्ष		
११	लोकेन्द्र भण्डारी	९ नं.वडा अध्यक्ष	९८६६७०७७०४	
१२	कर्ण बहादुर शाही	१० नं.वडा अध्यक्ष	९८४८३२२०७७	
१३	रामकृष्ण कार्की	११ नं.वडा अध्यक्ष	९८४९९९४२८५	

झ) सोरु गाउँपालिका

सि.नं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	धर्म बहादुर शाही	अध्यक्ष	९८५१३५२६८४	
२	केशर बहादुर शाही	उपाध्यक्ष	९८४१७००६०३	
३	धनकर्ण छत्याल	१ नं.वडा अध्यक्ष	९८४५५१६०००	
४	ऐन बहादुर शाही	२ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८०६५२११	
५	सिंह बहादुर धामी	३ नं.वडा अध्यक्ष	९८४३३८९२८३	
६	गोर्ख बहादुर मल्ल	४ नं.वडा अध्यक्ष	९८४८३२२५४१	
७	पृथ्वी बहादुर मल्ल	५ नं.वडा अध्यक्ष	९८६३१४५१८३	
८	बवरजंग शाही	६ नं.वडा अध्यक्ष	९७४८३४६७८६	
९	जयपुर बिष्ट	७ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८३९५७२६	
१०	हंश कार्की	८ नं.वडा अध्यक्ष	९८६४६२८६३१	
११	सागर शम्सेर शाही	९ नं.वडा अध्यक्ष	९८६१९१७८३५	
१२	कुलचन्द्र जैसी	१० नं.वडा अध्यक्ष	९८५८३२२९७४	
१३	विरजंग शाही	११ नं.वडा अध्यक्ष	९८५८३६६६५६	

ञ) मुगुम् कार्मारोङ गाँउपालिका

सि.नं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	छिरिङ्ग काप्ने लामा	अध्यक्ष	९८५१०१९१६०	
२	छिरिङ पुटीक लामा	उपाध्यक्ष	९८४९८९१०८०	
३	कार्मा तुण्डुप लामा	१ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८१८०६५४	
४	च्यावा तामाङ	२ नं.वडा अध्यक्ष	९८४१३८४८६५	
५	पासाङ लामा	३ नं.वडा अध्यक्ष	९८६९५९१५७०	
६	पेमा छोईटाक तामाङ	४ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८१७७१४४	
७	धावा साङबो तामाङ	५ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८१७७२४१	
८	ग्याल्जन तामाङ	६ नं.वडा अध्यक्ष	९८६८३७७२७१	
९	शशांक लामा	७ नं.वडा अध्यक्ष	९८४११६४०७०	

१०	पेमा टोण्डुल लामा	८ नं. वडा अध्यक्ष	९८६४३४८७०७	
११	रतन बहादुर बुढा	९ नं. वडा अध्यक्ष	९८६४८१२५०६	

१२. विषयगत क्षेत्रहरू को सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)

पूर्वतयारी

- सम्बन्धित तहका प्रत्येक विषयगत समुहहरूमा पूर्वतयारी र प्रतिकार्य गतिविधिहरूमा संलग्न एक सक्रिय सूचना व्यवस्थापन संयन्त्र सुनिश्चित गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको लागि स्वयंसेवकहरू र प्रशिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
- स्थानीय समुदायलाई पूर्वानुमानका साथै पूर्व सूचना प्रणाली, सुरक्षा तथा उद्धार सामग्री र उपकरणले सबल बनाउने
- प्रारम्भिक लेखाजोखा, मूल्यांकन र विस्तृत घरधुरी सर्वेक्षण फारम तथा प्रारूप तयार गर्ने
- तथ्यांक संकलनका लागि आवश्यक फर्मेट तयारी गर्ने
- पूर्वानुमान सूचना तथा सतर्कता सन्देशहरूका लागि संचारको विविध च्यानलहरूको विस्तृत अभिलेख राख्ने
- पूर्वतयारी र प्रतिकार्य गतिविधिहरूका लागि आवश्यक मानव तथा वित्तीय स्रोतहरू पहिचान गर्ने
- जनसंख्या, संकटासन्न समुदाय, सामाजिक सेवा, क्षमता प्रणाली, सुरक्षा स्थिति, जीविकोपार्जन, बसोबासको अवस्था, खुला खाली ठाउँहरू, यातायात र पूर्वाधारसम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने
- सुरक्षित मार्गहरू, खोज तथा उद्धार मार्गहरू, संकटासन्न समुदायमा हेलीपेड, अवतरण र ड्रप जोन पहिचान गर्ने
- सम्बन्धित तहमा पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य टोली निर्माण गर्ने र उनीहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने
- अस्थायी आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैरखाद्य वस्तुहरूका लागि भण्डारण गृह र भण्डारण स्थलको पहिचान गर्ने, श्रोत सामाग्रीको आँकलन र नपुग सामाग्रीको जोहो गर्ने
- आपत्कालीन राहतको लागि आवश्यक पर्ने खाद्य तथा गैर खाद्य बस्तुहरूको बजार सर्वेक्षण गर्ने
- स्वास्थ्य सुरक्षा योजना तयार गर्ने, अस्थायी स्वास्थ्य केन्द्र पहिचान गर्ने
- विद्यालयहरूको जोखिमको आधारमा वर्गिकरण गर्दै सुरक्षा योजना तयार गर्ने, आकश्मिक योजना बनाउने
- जीविकोपार्जनका साधनहरूको (गाईपालन, बाखापालन, सुँगुर र कुखुरा फारमहरू, माछा पोखरी, तरकारी खेती लगायत सेवामूलक अन्य पेशा तथा व्यवसाय आदि) सुरक्षाका उपायहरू बारे योजना बनाउने
- बाढी निकास र नहरहरू सबै सफा रहेका सुनिश्चित गर्ने, संबेदनशील संरचनाको मजबुतीपना लेखाजोखा गर्ने
- सुरक्षा निकाय र अन्यलाई खोजी तथा उद्धार तालिम प्रदान गर्ने
- पूर्वतयारी वारेमा राजनैतिक दल र नागरीक समाजका लागि संयुक्त अभिमुखीकरण गर्ने
- कार्यसञ्चालन विधि सहितको आपत्कालीन प्रतिकार्य कोषको विकास गर्ने

सामान्य प्रतिकार्य कार्यहरू :

- सम्बन्धित तहको विपद्_ व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक बैठक गर्ने
- खोज तथा उद्धार टोली र द्रुत प्रतिकार्य टोलीको परिचालन गर्ने
- घाइतेलाई घुम्ती क्लिनिकहरू मार्फत प्राथमिक उपचार गर्ने
- मानिसहरू र घरपालुवा जनावरहरू स्थानान्तरण गर्ने
- सूचना सङ्कलन गर्न, व्याख्या गर्न र पुष्टि गर्न आपत्कालीन सूचना प्रणाली (तथ्याङ्क-सूचना इकाई) स्थापना र सञ्चालन गर्ने
- आपत्कालीन प्रतिकार्यका लागि कार्य संचालन विधि अनुसार आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सक्रिय बनाउने
- आपत्कालीन आश्रयस्थल, राहत सामग्रीको व्यवस्था गर्ने
- बाढीको खतरा क्षेत्रमा नदीको सतह सतर्कता तह भन्दा तल नझरेसम्म प्रतिघण्टाको अद्यावधिक सूचना प्रवाह जारी राख्ने
- सम्बद्ध आपत्कालिन प्रतिकार्य योजनाहरूलाई सक्रिय बनाउने ।
- बिषयगत क्षेत्र (ऋगिकतभच) र कार्यदल समुहले आफ्ना सम्बधित आपत्कालिन योजनाहरू सक्रिय बनाउन नेतृत्व गर्ने

१३ पूर्वानुमानमा आधारित सम्भव हुने प्रकोपहरूको पूर्वतयारी योजना

प्रकोपको प्रकार	न्यूनीकरणको क्रियाकलाप (के गर्ने)	स्थान(कहाँ गर्ने)	समयावधि (कहिले गर्ने)	जिम्मेवार तह (कसले गर्ने)
खडेरी	बीउँ बैंकको स्थापना गर्ने	सबै पालिकाहरुमा	निरन्तर	कृषि विकास कार्यालय, गा.पा., न.पा. गै.स.स. तथाअन्य सरोकारवालाहरु
	सिंचाइको व्यवस्था गर्ने	खडेरी ग्रस्त गा.पा. तथा न.पाका वडाहरुमा	निरन्तर	खानेपानी, सिचांइ तथा उर्जा विकास कार्यालय, गै.स.स.
	कृषि सम्बन्धि तालिम तथा प्रविधि प्रदान गर्ने	खडेरीग्रस्त सबैपालिकाहरुमा	निरन्तर	कृषि ज्ञान केन्द्र, गा.पा., न.पा. गै.स.स. तथाअन्य सरोकारवालाहरु
	क्षतिपुर्तिको व्यवस्था गर्ने	सबै पालिकाहरुमा	खडेरीको समयमा	जिल्लाप्रशासनकार्यालय, जि.स.स. र स्थानीयतहहरु
बाढी तथा पहिरो	वृक्षारोपण गर्ने ।	पिनाको झ्यारी, लेतेखोला, निगाले, नाथर्पुको गुल्मकुलो क्षेत्र, सेरीको गाँडे खोला, कार्कीबाडाको ढुमखोला,ह्याङ्गलु, रिंगा, डुमाना, पैखु, सुकाढीक, आम, जाम, सेरी माग्री, पुलु छाइल,सिप, भिई, जिमा, लिव्रु, खनाया, धैन, नार्थपु भट्डाडी, मेलवाडा,	विरुवाको अनुकुल मौसममा	डिभिजन बनकार्यालय, स्थानीय तहहरु, बनउपभोक्ता समिति, बन उपभोक्ता महाँसंघ र गै.स.स.हरु
	बाढी तथा पहिरो सम्बन्धमा जोखिम क्षेत्रका स्कुलहरुमा हप्तामा एक पटक चेतना अभिवृद्धि कक्षा संचालन गर्ने	बाढी तथा पहिरोबाट उच्च जोखिममा रहेका स्कुलहरु	निरन्तर	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तहहरु गै.स.स.हरु
	नदी कटान हुन सक्ने क्षेत्रमा तट्बन्धन निर्माण गर्ने । ग्याविन वाल लगाउने । चेक ड्यामको निर्माण ।	प्रभावित,सम्भावित सबै क्षेत्रहरुमा	आवश्यकता अनुसार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय स्थानीय तहहरु गै.स.स. सिंचाई तथा जल स्रोत विकास सव डिभिजन कार्यालय
	खोलानाला तथा बाटोको बाधक वस्तुहरु पन्छाउने तथा मर्मत गर्ने ।	प्रभावित सबै क्षेत्रहरुमा ।	आवश्यकता अनुसार	स्थानीय तहहरु सडक डिभिजन कार्यालय
	वृक्षारोपणको लागि आवश्यक बोट विरुवा उपलब्ध गराउने ।	प्रभावित सबै क्षेत्रहरु	बिरुवाको अनुकुलन	डिभिजन वनकार्यालय स्थानीय तहहरु कृषि विज्ञ केन्द्र भेटनरी अस्पताल तथा

				पशुसेवा विज्ञ केन्द्र
	खानेपानी तथा सरसफाई सम्वन्धी प्रचार प्रसार गर्ने ।	बाढी पहिरोको जोखिम क्षेत्रमा ।	निरन्तर	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्पर्क इकाई स्थानीय तह गै.स.स.तथा संचार माध्यम
	विभिन्न किसिमका जडिवुटीहरुको खेति गर्न प्राविधिक सहयोग सहित समुदायलाई प्रोत्साहन गर्ने ।	संभावित क्षेत्र तथा समुदायको योगदानमा ।	अनुकुल मौसममा	डिभिजन वन कार्यालय
	पूर्व सुचना प्रणालीको स्थापना गर्ने । कृतिम घटना अभ्यास गर्ने र गराउने ।	वाढी पहिरोको जोखिम क्षेत्रमा कर्णालीको किनारमा बस्ने बस्तीहरुमा	जिल्ला तथा स्थानीय तहहरुमा	जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तहहरु
	जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	४५ वटा वडाहरुमा	निरन्तर	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तहहरु,संचार माध्यमहरु, गै.स.स.हरु
ऋागलागि	आगलागि हुन नदिन तथा आगलागिको बेलामा अपनाउनु पर्ने सावधानी सम्बन्धी जनचेतना जगाउने ।	आगलागिका जोखिम क्षेत्रहरुमा ।	फागुन देखि असार सम्म	डिभिजन बन कार्यालय स्थानीय तहहरु गै.स.स.हरु
	कृतिम घटना अभ्यास गर्ने र गराउने ।	सबै स्थानीय तहहरुमा	कार्तिक र फागुण	रेडक्रस र जिल्ला प्रहरी कार्यालय, स्थानीय तह, गै.स.स.
	बन डढेलो नियन्त्रण र रोकथाम बारे स्कुलहरुमा सचेतना कक्षा संचालन गर्ने ।	आगलागिबाट जोखिम गा.पा. र न.पा.का स्कुलहरुमा	नियमित रुपमा	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, डिभिजन बन कार्यालय र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	बन संरक्षण समितिको सक्रियता बढाउने	४ वटै स्थानीय तहहरुका वडाहरुमा	निरन्तर	डिभिजन बन कार्यालय, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवाला तहहरु फेकोफन तथा गै.स.स.
	अग्नि रेखाको निर्माण	आगलागिबाट जोखिम गा.पा. न.पा. मा	माघ, फागुनमा	डिभिजन वन कार्यालय, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवाला तहहरु
	आगलागि नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम प्रदान गर्ने	आगलागिबाट जोखिम वडाहरुमा	माघ, फागुनमा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाली सेना, प्रहरी गै.स.स. हरु
महामारी	खानेपानी तथा सरसफाई सम्वन्धी जोखिम क्षेत्रका स्कुलहरु तथा समुदायमा चेतना अभिवृद्धिगर्ने ।	महामारी बाट जोखिममा रहेका स्कुलहरु तथा समुदायहरु	आवश्यकता अनुसार	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तहहरु स्वाथ्य सेवा कार्यालय गै.स.स.हरु
	खानेपानीकामुहानमा सरसफाई गर्ने र नियमित कोलिफमजाँच गर्ने	खानेपानीकामुहानहरुमा	निरन्तर	स्थानीय तहहरु र खानेपानी उपभोक्ता समितिहरु, स्वास्थ्य कार्यालय
	खानेपानी शुद्धिकरणका विविध विधिहरुको बारेमा अभिमुखिकरण सहित आवश्यकता तथा स्रोतको उपलव्धता	महामारीको जोखिममा रहेका समुदायहरुमा ।	जेष्ठ देखि भाद्र	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय स्थानीय तहहरु र खानेपानी उपभोक्ता समितिहरु

	अनुसार शुद्धिकरणका सामग्री वितरण गर्ने ।			गै.स.स.हरु
	मौसम अनुसारको महामारीको लागि औषधिको वफर स्टकको व्यवस्था गर्ने	स्थानीय तहहरु	चैत्र, कार्तिक	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय स्थानीय तहहरु
	स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरुमा प्राविधिकहरुको उपलब्धता, सेवा र स्रोतको बारेमा नियमित अनुगमन गरी प्रभावकारी सेवा उपलब्ध गराउने	सम्बन्धित स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा	नियमित रुपमा	स्वास्थ्य कार्यालय स्थानीय तहहरु
	मा.वि स्तरीय विद्यालयहरुमा जु.रे.स स्थापना गर्ने	हरेक मा.वि स्तरीय विद्यालयहरुमा	स्थापना तथा अध्यावधिक गर्ने	ने. रे. सो.
भुकम्प	उच्च भू-कम्पीय जोखिममा रहेका क्षेत्रहरुको पहिचान गर्ने, भूकम्पसँग सम्बन्धित जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने, बिल्डिड कोड लागू गर्ने । कृतिम घटना अभ्यास गर्ने र गराउने ।	जिल्लाभरी	नियमित रुपमा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरु गै.स.स.
सबैखाले विपद् को प्रतिकार्यका लागि विपद् पछिको प्रतिकार्यको चरणमा गरिने क्रियाकलापहरु				
१.	उद्धार कार्यमा सहयोग तथा सर्वेक्षण गर्नको लागि आवश्यक जनशक्ति खटाउने ।	प्रभावित क्षेत्रमा	आवश्यकता अनुसार	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
२.	जिल्ला विपद्् व्यवस्थापन समिति बैठक बोलाउने र आवश्यकताअनुसार समुह बैठकको लागि समुह नेतृत्वकर्तालाई निर्देशनदिने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा	आवश्यकता अनुसार	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
३.	विभिन्नसमूहहरुको क्रियाकलापहरुको जानकारी लिने र सम्बन्धित सरोकारवालाहरुलाई सम्प्रेषण गर्ने ।	सम्बन्धित समूह नेतृत्व कर्ताबाट	आवश्यकता अनुसार	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
४.	सर्वेक्षणबाट प्राप्त सूचनाका आधारमा प्रकोप प्रभावितहरुलाई तत्काल राहत सहयोग सामग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।	प्रभावित स्थानमा तथा उद्धार गरिएको स्थानमा	आवश्यकता अनुसार	सम्बन्धित समूह नेतृत्वकर्ता
५.	राहत सहयोगको व्यवस्था गर्दा न्यूनतम मापदण्डको आधारमा उपलब्ध गराउन अगुवाइ गर्ने ।	सम्बन्धित तहहरुसँग समन्वय गरेर ।	समन्वय बैठकमा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
६.	खोज तथा उद्धारको लागि आवश्यक जनशक्तिको लागि तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	जिल्लामा	बैशाखदेखि जेष्ठसम्ममा	सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरी प्रमुख जिल्ला अधिकारी
७.	खोज तथा उद्धारको लागि आवश्यक औजारहरुको व्यवस्था गर्ने ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	बैशाख देखि जेष्ठ सम्ममा	सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरी प्रमुख जिल्ला अधिकारी
८.	विपद् पूर्वतयारी योजनाको अद्यावधिक गर्ने ।	जिल्ला विपद्् व्यवस्थापन समिति	बैशाख देखि जेष्ठ सम्ममा	सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरी प्रमुख जिल्ला अधिकारी
९.	मौसम अनुसारको प्रकोप सम्बन्धमा छलफल तथा अवस्था विश्लेषणको लागि जिल्ला विपद्् व्यवस्थापन समितिले बैठक गर्ने ।	जिल्ला विपद्् व्यवस्थापन समिति बैठक	बैशाख, साउन, फागुण	सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरी प्रमुख जिल्ला अधिकारी
१०.	प्रकोपको सूचना संप्रेषणको लागि बनाइएको संचार संयत्रको अनुगमन गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	सम्बन्धित स्थानिय तहमा	बैशाख, साउन, फागुण	सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरी
११.	कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई विपद् को बेलामा संरक्षण सम्बन्धि अभिमूखिकरण	जिल्ला तथा स्थानीय तहहरु	मंसिरदेखि पुससम्म	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

	संचालन गर्ने ।			स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
१२	महिला, जेष्ठ नागारिक,अपाङ्ग तथा बालबालिकाहरुलाई विपद् को बेलामा संरक्षण सम्बन्धि अभिमूखिकरण संचालन गर्ने	कार्यक्रम संचालित स्थानीय तहहरुमा	नियमित अनुगमनको क्रममा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा गै.स.स.हरु
१३.	विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक पर्ने औषधिहरुको भण्डारण गर्ने ।	स्वास्थ्य सेवाकार्यालय र सम्बन्धित स्वास्थ्य चौकिहरुमा तथा स्थानीयतहहरु	नियमित रुपमा	स्वास्थ्य सेवाकार्यालय, स्वास्थ्य चौकिहरुमा तथा स्थानीय तहहरु गै.स.स.
१४.	विपद् प्रभावित समुदायहरुलाई मौसम अनुसारको बीउँविजन र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।	प्रभावित क्षेत्रमा	नियमित रुपमा	कृषि ज्ञान केन्द, भेटनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र, डिभिजन वनकार्यालय, गै.स.स.हरु स्थानीय तहहरु
१५.	विपद् प्रभावितहरुको लागि तत्कालै उपलव्ध गराउनु पर्ने आवश्यक खाद्य सामग्रीहरुको सुनिश्चित गरी तत्काल उपलव्ध गराउने ।	प्रभावित क्षेत्रमा	विपद् को समयमा	कृषि ज्ञान केन्द, भेटनरी अस्पताल तथा पश सेवा विज्ञ केन्द्र, डिभिजन वन कार्यालय, गै.स.स.हरु स्थानीय तहहरु खाद्य संस्थान
१६.	विपद् प्रभावितहरुको लागि तत्कालै उपलव्ध गराउनु पर्ने आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीहरुको भण्डारण गरेर राख्ने ।	नेपालरेडक्रस सोसाइटी, जिल्लाशाखा, मुगु	कार्तिक देखि माघ सम्ममा	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा,मुगु खाद्य संस्थान, स्थानीय तहहरु
१७.	विपद् को बेलामा प्राथमिक सेवा प्रदान गर्नको लागि तालिम प्राप्त स्वयम् सेवकहरुको सूचि अद्यावधिक गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा कार्यालय, र उपशाखा	माघ देखि चैत्र सम्ममा	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा,मुगु
१८.	विपद् जोखिम न्युनीकरणको स्थानीय तहहरुले कार्यविधि व्यवस्थापन गरी बजेट विनियोजन गर्ने	जिल्ला तथा स्थानीय तहहरु	नियमित रुपमा	जिल्ला तथा स्थानीय तहहरु
१९.	प्रभावकारी अनुगमन संयन्त्रको स्थापना गर्ने	जिल्लातथा स्थानीय तहहरु	निरन्तर	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहहरु
२०	स्थानीय नियकायहरु DRR/CCAसम्बन्धि सुचना केन्द्रको स्थापना गर्ने	सबै स्थानीय नियकायहरुमा	आ.व. ०७९।०८० मा	स्थानीय तह, गै.स.स.हरु
२१	जिल्ला आपतकालिन संचालन केन्द्र (DEOC)स्थापना गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	संचालित	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
२२	प्रत्येक स्थानीय तहहरुमा स्थानीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्र स्थापना गर्ने	सबै स्थानीय निकायहरु	आ.व. ०७९।०८० मा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
२३	कोभिड १९ सँग सम्बन्धी खर्चका विवरणहरु सबै स्थानीय निकाय, गै.स.स.हरुले सार्वजनिकिकरण गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	निरन्तर	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, सम्बन्धीत कार्यालय प्रमुख
२४	जिल्ला प्रशासन कार्यालयले जिल्लाको वार्षिक तथा अर्धवार्षिक प्रगति विवरण समेटी बुलेटिन प्रकाशित गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	आ.व.०७९।०८० मा	प्रमुख जिल्ला अधिकारी

१५. बिषयगत क्षेत्रहरुको बिस्तृत बिपद पुर्ब तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

१५.१ बिषयगत क्षेत्रहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी (Roles and Responsibility of Clusters)

जिल्लामा विपद् सँग सम्बन्धित बिषयहरुको नेतृत्व जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको रहनेछ । त्यसै गरी गाउपालिका तथा नगरपालिका तहमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति रहनेछ । स्थानीय स्तरमा पनि स्थानीय आवश्यकता अनुसार अन्य साझेदार संस्थाहरु एवं दातृ निकायहरुसँग साझेदारी गर्न सकिनेछ । यस योजना कार्यान्वयनका लागि बिभिन्न ११ बिषयगत क्षेत्रहरु निर्माण गरिएका छन् । बिषयगत क्षेत्रका अगुवा संस्थाहरु र सदस्यहरुको नामावली तपशिलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएका छ ।

बिषयगत क्षेत्रहरु, अगुवा संस्था र सदस्यहरु

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (पहिलो संशोधन, २०७६) को **अनुसूची ११.अनुसार** बिषयगत सदस्य संस्थाको काम कर्तव्य यस प्रकार हुनेछन्:

- विषयगत सदस्य संस्था (सरकारी निकाय, राष्ट्रसंघीय निकाय, रेडक्रसका सदस्य, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स आदि) का बीचमा उपयुक्त विषयगत समन्वय संयन्त्र स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- संघीय, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तह, सरकारी निकाय, स्थानीय नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवाला निकाय वीच समन्वय गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- आफ्नो विषयगत क्षेत्रमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने । यस अन्तर्गत विपद् को प्रकृति तथा योजना मान्यता, प्राथमिकता प्राप्त आपत्कालीन कार्य तयारी, आपत्कालीन कार्य संवोधन गर्न प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यका लागि विद्यमान कमिकमजोरी पहिचान, विषयगत कार्ययोजना आदि पर्दछन् ।
- आपत्कालीन अवस्थाका लागि पर्याप्त आकस्मिक योजना तथा पूर्वतयारीको प्रत्याभूति गराउने ।
- विषयगत क्षेत्रका सहभागीहरू सम्बन्धित नीतिगत मार्गदर्शन तथा प्राविधिक मापदण्डका बारेमा जानकारी राख्दछन् र सोही मापदण्डका आधारमा प्रतिकार्य गर्दछन् भन्ने कुराको प्रत्याभूति गराउन विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- विषयगत क्षेत्रका कार्यसमूहको प्रभाव र कार्यान्वयन योजनाको प्रगतिको समीक्षा गर्न तथा पर्याप्त प्रतिवेदन र प्रभावकारी सूचना प्रवाहको प्रत्याभूति दिन प्रभावकारी अनुगमन संयन्त्र स्थापना गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- सूचना संकलन तथा प्रचारप्रसारमा योगदान गर्न स्रोत साधनको आवश्यकता पहिचान गर्ने ।
- विषयगत क्षेत्रका प्राथमिकता प्राप्त कार्य संचालन गर्न दातृ समुदायलाई मानवीय सहायता कार्यमा लगानी गर्न प्रोत्साहन गर्ने साथै, विषयगत क्षेत्रका सहभागीहरूलाई सामान्य माध्यमबाट उनीहरूको स्रोत साधन परिचालन गर्न प्रोत्साहीत गर्ने ।
- मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार संस्थाका कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि तालिम संचालनगर्न सहयोग गर्ने ।
- पूर्व निर्धारित प्राथमिकता प्राप्त आवश्यकता पूर्तिका लागि विषयगत संस्थाहरूलाई अन्तिम सेवाप्रदायकका रुपमा जिम्मेवार बनाउने ।
- कार्यक्षेत्र र कार्यक्रमको प्राथमिकताका आधारमा विषयगत क्षेत्रका मुख्य साझेदारलाई समावेश गराउने ।

१५.२ सूचना खोज तथा उद्धार (Search and Rescue)

समष्टिगत उद्देश्य :

- तयारी अवस्थाको अनुगमन गर्नका लागि अनुगमन सम्बन्धी बैठक -खोज तथा उद्धार सम्बन्धी टोलीको गठन, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्रीको पहिले नै भण्डारण अन्य क्षेत्रहरूको तयारी – हरेक १५ दिनमा ।
- तीन ओटा क (कसले, के, कहिले) ढाँचाको विकास र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा सूचनाको व्यवस्थापनका लागि कार्यालयको निर्धारण ।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड

- विपद् को लगत्तै संयूक्त उद्धार टोलीको आकस्मिक बैठक बोलाइ उपकरणसहित खोजी तथा उद्धार (SAR) टोली खटाउने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने ।
- स्थानीय संघ संस्था र राजनैतिक निकाय तथा नागरिक समाजसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- विपद् को सूचना प्राप्त गरे पश्चात जति सक्दो चाडो २४ घण्टा भित्र संचार माध्यमद्वारा सुचना सम्प्रेषण गर्ने ।
- प्रभावित व्यक्तिहरुलाई यथाशिघ्र उद्धार गरी सहज तरिकाले सुरक्षित स्थानसम्म पुऱ्याउने ।
- घाईते बिरामीहरुको उद्धार गरि उपचारको व्यवस्थापन गर्ने ।
- घटनास्थलको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने ।

- सुरक्षा निकायको सहयोगमा विपद् को समयमा हुने अपराधीक क्रियाकलाप रोकथामको लागि पहल गर्ने ।
- प्रारम्भिक क्षति विवरण संकलन र (Multi-Cluster Initial Rapid Assessement MIRA)संचालन गर्ने ।
- सबै सेवा सुविधाबाट वञ्चित समूह/अति जोखिममा रहेका व्यक्ति तथा समुहहरूलाई न्यायोचित रूपमाराहत सामाग्रीको वितरण तथा प्रतिकार्य कार्यक्रमको अनुगमन ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दैनिक प्रतिवेदन पेश गर्ने र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि ।
- शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन (CCCM)को अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन पेश गर्ने (फाराम सहितको) ।
  न्युनतम मानवीय सहायता सम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने तथा दातृ निकायबाट सांस्कृतिक, सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा स्वीकार गर्न सकिने सामग्री/सहयोग ग्रहण गर्ने

समन्वय, खोज तथा उद्धार आपतकालिन योजना

क्र.सं	कार्य	समयवधी	अगुवाई (Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	जोखिमको पुर्व आंकलन
चरण १: पूर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)					
१	विपद् जोखिम भएका स्थानहरुको सुचना संकलन	मनसुन आरम्भसँगै	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, समुदाय स्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, मुगु एफ.एम, रारा एफ.एम.सौर्योदय एफ, जिल्ला स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकालिन संचालन केन्द्र, राष्ट्रिय सेवा दल, स्काउट, पत्रकार, राजनितिक दल, यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	मौसम प्रतिकुल तथा प्राकृतिक विपद् मानव नियन्त्रण बाहिर भएमा गर्न समस्या हुने
२	विपद् जोखिम भएका स्थानहरुको पहुँच मार्ग नक्साङ्कन	मनसुन आरम्भसँगै			
३	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि दक्ष जनशक्तिको पहिचान तथा परिचालन	मनसुन आरम्भसँगै			
४	खोज तथा उद्धार सन्बन्धि तालिम र नमुना अभ्यास	मनसुन आरम्भसँगै			
५	खोज तथा उद्धारका लागी आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन	मनसुन आरम्भसँगै			
चरण २: विपद् को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	विपद् को क्षति सम्बन्धि सुचनाहरु तत्काल संकलन र क्षतिको प्रारम्भिक सुचना संकलन	प्रथम पटक सुचित भएको १ घण्टा भित्र	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, समुदाय स्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, मुगु एफ.एम, रारा एफ.एम. सौर्योदय एफ, जिल्ला स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकालिन संचालन केन्द्र, पत्रकार, राजनितिक दल, यतायात व्यवसायिक समिती, राष्ट्रिय सेवा दल, स्काउट, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	मौसम प्रतिकुल तथा प्राकृतिक बिपद मानव नियन्त्रण बाहिर भएमा गर्न समस्या हुने ।
२	सुचनाको सत्यताको तथ्य विश्लेषण	प्रथम पटक सुचित भएको १.५ घण्टा भित्र			
३	जानकारी सरोकारवाला निकायमा सम्पेषण	प्रथम पटक सुचित भएको २ घण्टा भित्र			
४	दक्ष मानव संशाधनको पहिचान तथा परिचालन	प्रथम पटक सुचित भएको २.३० घण्टा भित्र			
५	खोज तथा उद्धार कार्यमा आवश्यक गैर खाद्य समाग्रीहरु संकलन	प्रथम पटक सुचित भएको २.३० घण्टा भित्र			
६	खोज तथा उद्धार कार्यमा आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरु ढुवानी तथा भण्डारण	प्रथम पटक सुचित भएको ३ घण्टा भित्र			
७	खोज तथा उद्धार स्थलको रेकी तथा कार्य आरम्भ	प्रथम पटक सुचित भएको ४ घण्टा भित्र			
८	खोज तथा उद्धार कार्यमा	प्रथम पटक सुचित			

	आवश्यक समन्वय तथा सहकार्य	भएदेखि निरन्तर			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	खोज तथा उद्धार कार्य सम्बन्धि प्रतिबेदन तयारी	खोज तथा उद्धार कार्य समापन भएको तेश्रो दिन	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, समुदाय स्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, मुगु एफ.एम, रारा एफ.एम. सौर्योदय एफ, जिल्ला स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकालिन संचालन केन्द्र, पत्रकार, राजनितिक दल, यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	मौसम प्रतिकुल तथा प्राकृतिक विपद् मानव नियन्त्रण बाहिर भएमा गर्न समस्या हुने ।
२	खोज तथा उद्धार कार्य सम्बन्धि समिक्षा	खोज तथा उद्धार कार्य समापन भएको चौथो दिन			
३	घटना प्रकृति मुचुल्का	खोज तथा उद्धार कार्य समापन भएको दिन			
४	सिफारिस तथा समन्वय	आवश्यकता अनुसार			

१५.३. खाद्य सुरक्षा (Food Security)

समष्टिगत उद्देश्य :

प्रभावित क्षेत्रका व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराई जीवन बचाउने एवं जीवनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- जीवन रक्षासम्बन्धी रणनीति (Survival strategies) अनुसार दैनिक जिवनका आधारभुत आवश्यकता र प्रयाप्त खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउने । जुन रणनीति तथा अवस्थामा मानव मर्यादा, पारिवारिक अस्तित्व, जीविकोपार्जनको सुरक्षा तथा वातावरणमा दीर्घकालीन नकारात्मक असर पर्न सक्दछ ।
- पारिवारिक स्रोतहरूलाई पुनर्लाभ (Recovery)तथा दीर्घकालीन विकासमा लगानीका लागि सक्षम पार्न परिवारहरूलाई तत्काल पुर्नलाभ (Early Recovery)अवसर प्रदान गर्ने ।

मानवीय सहयोगको मापदण्ड :

- खाद्य क्षेत्रको समन्वय बैठक बोलाउने ।
- बहुक्षेत्रिय द्रुत लेखाजोखा (IRA) संचालन गर्ने ।
- क्षतिकोविस्तृत प्रतिवेदन तयार गर्ने र वितरण गर्ने ।
- संञ्चारका माध्यम तथा माइकिङ्गबाट खाद्य, पोषण तथा स्वास्थ्य शिक्षाको प्रचार प्रसार गर्ने ।
- प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ :

  १. प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी आवश्यक खाद्यान्नको रासन (Basic food)

  २.प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (Complementary)को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरु पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने ।

  ३. निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना बालबालिका, एच्आईभी भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।
- मापदण्ड बमोजिमको खाद्य प्याकेज (Food package)– सिफारिश

  चामल –प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम, दाल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम वनस्पति तेल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि., नुन – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम

- स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्न प्याकेज निर्धारित गरिने छ । तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिने छ ।

खाद्य सुरक्षा योजना

क्र. सं	कार्य	समयावधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	जोखिमको पुर्व आंकलन
		चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)			
१	विपद् जोखिम भएका स्थानहरुको सुचना संकलन	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	कृषि विकास कार्यालय मुगु, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, मुगु एफ.एम, रारा एफ.एम, खेस्म मालिका एफ. एम, सौर्योदय एफ.एम, जिल्ला स्थानीय एवम सामुदायस्तरआपकतकाल संचालन केन्द्र, पत्रकार राजनितिक दल, यातायात ब्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	मौसम प्रतिकुल तथा प्राकृतिक विपद् मानव नियन्त्रण बाहिर भएमा गर्न समस्या हुने
२	विपद् जोखिम भएका स्थानहरुको नक्सांङ्कन	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
३	विपद् को प्रकृति र बिपद समानाका लागी प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
४	मौसमि पात्रो निर्माण गरि सकंटासन्न समुदायमा पुऱ्याउने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
५	विपद् को प्रकृति तथा पुर्नलाभका वैकल्पिक क्षेत्रको पहिचान	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
६	विपद् जोखिम आदान प्रदान सयंन्त्र निर्माण एवम पहुच निर्माण (पशु तथा बाली बिमा)	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
७	खाद्यको उपलब्धता मापन गरि अवस्था अनुसार ब्यवस्था हुने योजना बनाउने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
८	उपलब्ध खाद्यमा पहुँचका लागी Extended delivery pointsतोक्ने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
९	उपलब्ध खाद्यको न्यायोचित बितरण प्रणाली निर्धारण गर्ने पहुँचका लागी	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
१०	विद्यमान बजारको भण्डारण तथा माग अनुसार आपुर्ति क्षमताको यकिन गरि निजी तथा सार्वजनिक क्षेत्र साझेदारी अवधारणाको पहल गर्ने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै		कृषि विकास कार्यालय मुगु, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, मुगु एफ.एम, रारा एफ.एम, खेस्म मालिका एफ. एम, सौर्योदय एफ.एम, जिल्ला स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपकतकाल संचालन केन्द्र, पत्रकार राजनितिक दल, यातायात ब्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
११	सम्भावित विपद् उन्मुख क्षेत्रमा रहेका साँहु माहजर्नको पहिचान गरि कबुलियत भण्डारण (Commitment storage) पुर्व तयारी गर्ने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
१२	खाद्य श्रोतको क्रयशक्ति निर्माण गर्न स्थानीय तहले प्रदान गर्ने समाजिक सुरक्षा भत्ता निकासी प्रबन्धका लागी निरन्तर समन्वय गर्ने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
१४	उत्थानशिल क्षमता भएका र नभएका विपन्न समुदायको पहिचान गरि सशर्त एवम निशर्त खाद्य अनुदानको ब्यवस्था मिलाउने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
१५	कामका लागी दाम – Cash for workजस्ता कार्यत्रम सन्चालनका लागी समन्वय एवम सहकार्यको पहल गर्ने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
१६	विपद्को बेला हुने जम्माखोरी,	खडेरी तथा मनसुन			

	ब्यापारी अस्वस्थ गठबन्धन एवम कालाबजारी तोडन निरन्तर मुल्यांकन पद्धती सुचारु गर्ने	आरम्भसँगै			
१७	विपद् सम्बेदनशिल कृषि बाली प्रणाली एवम प्रविधीको प्रर्बधन योजना (जस्तै खडेरी मैत्री बाली बिरुवा तथा पानीको बहुपउयोग)	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
१८	जलधार क्षेत्रमा भएका जग्गा मापन गरि भुक्षय नियन्त्रण कार्य गर्ने	खडेरी तथा मनसुन आरम्भसँगै			
चरण २: विपद्‌को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	विपद् प्रकोप सम्बन्धि सुचनाहरु तत्काल संकलन	प्रथम पटक सुचित भएको १ घण्टा भित्र	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	कृषि विकास कार्यालय मुगु, नेपाल खाद्य ब्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, मुगु एफ.एम, रारा एफ.एम, खेस्म मालिका एफ. एम, सौर्योदय एफ.एम, जिल्ला स्थानीय एवम सामुदायस्तरआपकतकाल संचालन केन्द्र, पत्रकार राजनितिक दल, यातायात ब्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	मौसम प्रतिकुल तथा प्राकृतिक बिपद मानव नियन्त्रण बाहिर भएमा गर्न समस्या हुने ।
२	सुचना आधारमा खाद्य आवश्यकताको पहिचान	प्रथम पटक सुचित भएको १.५ घण्टा भित्र			
३	जानकारी सरोकारवाला निकायमा सम्प्रेषण	प्रथम पटक सुचित भएको २ घण्टा भित्र			
४	खाद्य समाग्रीको प्रबन्ध	प्रथम पटक सुचित भएको २.३० घण्टा भित्र			
५	खाद्य समाग्रीको भण्डार तथा वितरण प्रणाली सुनिश्चित गर्ने	प्रथम पटक सुचित भएको २.३० घण्टा भित्र			
६	पुर्नलाभको समय सम्म खाद्य उपलब्धताको स्थिती निर्माण समन्वय तथा सहकार्य	प्रथम पटक सुचित भएको २.३० घण्टा भित्र			
७	बजार सयंन्त्र सवलीकरण	प्रथम पटक सुचित भएको ३ घण्टा भित्र			
८	बिउमल अनुदान	प्रथम पटक सुचित भएको ४ घण्टा भित्र			
९	समुहगत प्रतिकार्य पद्धती निर्माण तथा परिचालन	प्रथम पटक सुचित भएदेखि निरन्तर			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	गरा सुधार एवम खेती प्रणाली पुनरउत्थान	खेती सिजन पुर्व	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	कृषि विकास कार्यालय मुगु, नेपाल खाद्य ब्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, नगरपालिका तथा गाउँपालिका, नेपाल टेलिकम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, मुगु एफ.एम, रारा एफ.एम, सौर्योदय एफ.एम, खेस्म मालिका एफ. एम, जिल्ला स्थानीय एवम सामुदायस्तर आपकतकाल संचालन केन्द्र, पत्रकार राजनितिक दल, यातायात ब्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु	मौसम प्रतिकुल तथा प्राकृतिक बिपद मानव नियन्त्रण बाहिर भएमा गर्न समस्या हुने ।
२	माटो परिक्षण तथा बाली सिफारिस	खेती सिजन पुर्व			
३	थोपा सिचाई एवम पानी भकारी निर्माण	खेती सिजन पुर्व			
४	पानीको बहुउपयोग सम्बन्धि सचेतना	खेती सिजन पुर्व			
५	खडेरी मैत्री बाली विभेदीकरण	आवश्यकता अनुसार			
६	उपयुक्त प्रविधी निर्माण तथा प्रसार	आवश्यकता अनुसार			
७	सहकारी स्तरमा Costume hiring प्रणाली निर्माण	आवश्यकता अनुसार			
८	बिउ बैंक तथा सामुदायिक भण्डारण केन्द्र निर्माण	आवश्यकता अनुसार			

१५.४. आपतकालिन आश्रय स्थल (Shelter)

समष्टिगत उद्देश्य :

- विपद् तथा विपद् पश्चातको समयमा सबै प्रभावितहरुलाई सुरक्षित आश्रय स्थलको व्यवस्था गर्ने । विशेष गरि महिला, बालबालिका तथा जोखिम मा रहेका वर्गका व्यक्तिहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिने गरिन्छ ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- विपद् बाट प्रभावित व्यक्तिहरुको लागि सुरक्षित आवास र अन्य बन्दोबस्तीको व्यवस्था गर्ने ।
- विपद् बाट प्रभावित व्यक्तिहरुको खाद्य, स्वास्थ्य तथा सरसफाईको सुनिश्चित गराउने ।

आपतकालिन आश्रय योजना

क्र.स	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	जोखिमको पुर्व आकलन
चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)					
१	विपद् जोखिम भएका स्थानहरुको सुचना संकलन	विपद्_ पूर्व	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, नागरिक, जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद्_ व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदायस्तर आपकतकाल संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती, गैरजिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	विपद् जोखिम भएका स्थानहरुको नक्सांङ्कन	विपद्_ पूर्व			
३	विपद् जोखिम प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने	विपद्_ पूर्व			
४	आपतकालिन आश्रय स्थल निर्माणको लागि आबश्यक सामग्रहरुको जोहो गर्ने ।	विपद्_ पूर्व			
५	सुरक्षित स्थानहरुको पहिचान	विपद्_ पूर्व			
६	खाद्यको उपलब्धता मापन गरि अवस्था अनुसार ब्यवस्था हुने योजना बनाउने	विपद्_ पूर्व			
७	उपलब्ध सामग्रीहरुको न्यायोचित वितरण प्रणाली निर्धारण गर्ने	विपद्_ पूर्व			
८	विपद् को बेला हुने जम्माखोरी, ब्यापारी अस्वस्थ गठबन्धन एवम कालाबजारी तोड्न निरन्तर मुलायंकन पद्धती सुचारु गर्ने र कारबाहीको सिफारिस	विपद्_ पूर्व			
चरण २: विपद् को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	विपद्_ सम्बन्धि सुचनाहरु तत्काल संकलन	यथासिघ्र	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, नागरिक, जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद्_ व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदायस्तर आपकतकाल संचालन केन्द्र,	
२	सुरक्षित स्थानको व्यबस्थापन	यथासिघ्र			
३	जानकारी सरोकारवाला निकायहरुमा सम्प्रेषण	यथासिघ्र			
४	आवश्यक सम्पूर्ण सामाग्रीको प्रबन्ध	यथासिघ्र			

				यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	क्षतिको विस्तृत विवरण संकलन	निरन्तर	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, नागरिक, जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद्_ व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदायस्तर आपकतकाल संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	DDMC का बैठक	आवश्यकता अनुसार			
३	राहत वितरण	निरन्तर			
४	मर्मत तथा सम्भार कार्य गर्ने	निरन्तर			
५	निर्माण तथा प्रवलीकरण	आवश्यकता अनुसार			
६	प्राविधिक सेवा र टेवा	निरन्तर			
७	डर्कमी, सिर्कमी लगायत आबश्यक सीपमूलक तालिमको व्यबस्था	आवश्यकता अनुसार			
८	समन्वय र सहकार्य	निरन्तर			

१५.५.बन्दोवस्ती (Logistic)

समष्टिगत उद्देश्य :

- विपद् तथा विपद् पश्चातको समयमा सबै प्रभावितहरुलाई सुरक्षित आश्रय स्थलमा आवश्यक बन्दोबस्तीको व्यवस्था गर्ने । विशेष गरि महिला, बालबालिका तथा जोखिममा रहेका वर्गका व्यत्तिहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिने गरिन्छ ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- विपद् बाट प्रभावित व्यक्तिहरुको लागि सुरक्षित आवास र अन्य बन्दोबस्तीको व्यवस्था गर्ने ।
- विपद् बाट प्रभावित व्यक्तिहरुको खाद्य, स्वास्थ्य तथा सरसफाईको सुनिश्चित गराउने ।

क्र. सं	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	जोखिमको पुर्व आकलन
चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)					
१	विपद् जोखिम अवस्थामा रहेका समुह तथा वर्गहरुको पहिचान	विपद् पूर्व	स्थानीय तह	जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, उद्योग बाणिज्य संघ मुगु, खच्चर व्यबसायी संघ, नागरिक समाज जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद्_ व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकाल संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	गैर खाद्य सामग्री सम्बन्धि सुचना संकलन	विपद् पूर्व			
३	गैर खाद्य सामग्री खरीद संकलन तथा भण्डारण व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
४	गैह्र खाद्य समग्रीहरुको सम्बन्धित स्थानमा ढुवानी	विपद् पूर्व			
५	वितरण प्रणाली सम्बन्धि संयन्त्र तयार गर्ने	विपद् पूर्व			
चरण २: विपद्को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	वास्तविक प्रभावित व्यक्ति वा परिवारको पहिचान	यथासिघ्र	स्थानीय तह	जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, उद्योग बाणिज्य संघ मुगु, खच्चर व्यबसायी संघ,	

२	गैर खाद्य सामग्रीहरुको रुजु	यथासिघ्र		नागरिक समाज जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकाल संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
३	राहत तथा बन्दोबस्ती वितरण संयन्त्रको बैठक	यथासिघ्र			
४	गैर खाद्य सामग्रीहरुको वितरण	यथासिघ्र			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	क्षतिको विस्तृत विवरण संकलन	निरन्तर	स्थानीय तह	जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, उद्योग बाणिज्य संघ मुगु, खच्चर व्यबसायी संघ, नागरिक समाज जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खोज तथा उद्धार कार्यदलहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकालिन संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
२	DDMC का बैठक	आवश्यकता अनुसार			
३	राहत वितरण	निरन्तर			
४	मर्मत तथा सम्भार कार्य गर्ने	निरन्तर			
५	समन्वय र सहकार्य	निरन्तर			

१५.६. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य (WASH)

समष्टिगत उद्देश्य :

शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था तथा सर-सफाइसँग सम्बन्धित रोगहरू फैलन नदिन तिनको रोकथाम गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

विस्थापित समुदायका लागि खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूको सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं स्नान गृह पहुँचसुनिश्चित गर्ने ।

खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड :

- WASH Cluster को बैठक बसी आपतकालिन योजना सम्बन्धमा DDMC लाई जानकारी गराई अनुमोदन गर्ने ।
- विभिन्न संस्थासँग भएको खानेपानी तथा सरसफाई सामाग्रीको मौज्दात विवरण संकलन गर्ने ।
- अति आवश्यक खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाई सम्बन्धी सामाग्रीहरुको जगेर्ना गरि भण्डारणरब्यवस्थापन गर्ने । (HDPE pipe, water tanks, Pan, Bucket, Mug, PVC Pipes, Hygiene kit, Cement, CGI sheet etc)
- जिल्लामा विपद् पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खाने पानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने । पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुर्‍याउने ।
- शिविरमा बस्ने व्याक्तिहरू तथा आधारभुत आवश्यकताहरु गुमाएका परिवारहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (tablets) अथवा वाटर गार्ड (water guard)उपलब्ध गराउने
- शिविरमा रहेका व्यक्तिहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निम्ती अस्थायी चर्पी र स्नान गृह (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सोलाई बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने ।

- शिविरमा रहेका व्यक्तिहरूलाई आवश्यक कार्यालयहरुसगँ (जिल्ला स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, गैर-सरकारी संस्था, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रस)समन्वय गरि स्वास्थ्य सम्बन्धी सामाग्री(kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने) सञ्चालन गर्ने ।
- प्रभावकारिता र एकरूपताका लागि जिल्ला आकस्मिक योजनालाई राष्ट्रिय आकस्मिक योजनाको आधारमा तयार पार्ने ।
- मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री, खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धित उचित रूपमा जानकारी गराउने ।
- न्युनतम स्वास्थ्य तथा सरसफाईसंग सम्बन्धित सुविधा उपलब्ध गराइएका छन् र विस्थापित व्यक्तिहरू बस्ने शिविरहरूको सरसफाई(Cleanliness)सुनिश्चित र सशक्तीकरण गर्ने ।

खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य योजना

क्र.सं	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	जोखिमको पुर्व आकलन
चरण १: पुर्व तयारी कार्य (Pre Disaster)					
१	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्थ्य सम्बन्धि सुचना संकलन	विपद् पूर्व	खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, उद्योग बाणिज्य संघ मुगु, खच्चर व्यवसायी संघ, नागरिक समाज, जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकालिन संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती,जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	प्राविधिक सेवा टेवा सम्बन्धि योजना	विपद् पूर्व			
३	स्रोतको पहिचान	विपद् पूर्व			
४	खानेपानी तथा स्वच्छता सम्बन्धि तालिम	विपद् पूर्व			
५	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
६	अस्थायी शौचालय तथा स्नान गृह निर्माण योजना	विपद् पूर्व			
चरण २: विपद् को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	खानेपानी तथा स्वच्छता सम्बन्धि वास्तविक सुचना संकलन	यथासिघ्र	खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, उद्योग बाणिज्य संघ मुगु, खच्चर व्यवसायी संघ, नागरिक समाज, जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकालिन संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	प्राविधिक सेवा टेवा	यथासिघ्र			
३	स्रोतको पहिचान तथा परिचालन	यथासिघ्र			
४	खानेपानी तथा स्वच्छता सम्बन्धि सामग्री वितरण तथा तालिम संचालन	यथासिघ्र			
५	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	यथासिघ्र			
६	अस्थायी शौचालय तथा स्नान गृह निर्माण योजना	यथासिघ्र			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	क्षतिग्रस्त खानेपानी मर्मत तथा सम्भार	निरन्तर	खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, उद्योग बाणिज्य संघ मुगु, खच्चर व्यवसायी संघ, नागरिक समाज, जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु,	
२	प्राविधिक सेवा टेवा	निरन्तर			
३	स्रोतको समायोजन तथा परिचालन	आवश्यकता अनुसार			
४	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धि सामग्री वितरण तथा तालिम संचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
५	खानेपानी मुहान संरक्षण गर्ने	निरन्तर			

६	मानव संसाधन परिचालन	निरन्तर		जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदाय स्तर आपतकालिन संचालन केन्द्र, यातायात व्यवसायिक समिती,जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
७	स्थायी शौचालय तथा स्नान गृह निर्माण	निरन्तर			
८	समन्वय तथा सहकार्य	निरन्तर			

१५.७. स्वास्थ्य (Health)

समष्टिगत उद्देश्य :

आपतकालिन अवस्थामा पनि मानव जीवन सुरक्षा तथा संरक्षणमा उच्च जोखिममा रहेका समूहहरुको स्वास्थ्य एवं पोषणसम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएको सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य (स्वास्थ्य) :

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचारको सुनिश्चितता लागि स्वास्थ्य सेवा कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- अन्य द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment)गर्ने संस्थासँग समन्वय गरी एकीकृत स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referral mechanism)को विकासगर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुऱ्याउने ।
- आपतकालिन आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

- प्रकोपको रोकथाम, नियन्त्रणका लागी स्वास्थ्य क्षेत्रको (Health and Nutriation cluster)बैठक गर्ने ।
- जिल्लाको प्रकोप प्रभावित क्षेत्रमा (Rapid Response Team - RRT)को परिचालन गर्ने ।
- सम्बन्धीत क्षेत्रमा स्वास्थ्य कार्यकर्ता खटाई आधारभुत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने ।
- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्य सम्बन्धी निगरानी (Health surveillance) शुरु गरिनेछ ।
- सामान्य रोग तथा घाइतेको उपचार प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको प्रणालीको माध्यमबाट तथा गम्भीर घाइतेहरुलाई अन्य केन्द्रहरू (Referral centres)मा पठाई आपतकालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिने छ ।
- सिफारिश गरिने केन्द्रहरू (Referral centres)मा पुग्नका निमित्त बिरामीहरुका लागि उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ

स्वास्थ्य योजना

क्र.सं	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	जोखिमको पुर्व आकलन
			चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)		
१	घाइते तथा बिरामीहरुको तथ्यांक संकलन योजना	विपद् पूर्व	जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदायस्तर आपत्कालिन संचालन केन्द्र, औषधी व्यवसायिक संघ,जिल्लामा	
२	प्राविधिक सेवा टेवा सम्बन्धि योजना	विपद् पूर्व			
३	आवश्यक औषधी, उपकरण तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्रीहरुको पहिचान	विपद् पूर्व			
४	स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम, मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा जनचेतना	विपद् पूर्व			
५	खोप, कोरोना पिसिआर तथा	विपद् पूर्व			

	एन्टिजेन टेष्ट, पिपिई आइसोलेसन, क्वारेन्टिन आदि व्यबस्थापन योजना गर्ने ।			क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
६	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
७	प्रेषण संयन्त्र (Referal Mechanism)	विपद् पूर्व			
८	एम्बुलेन्स तथा शव बाहान व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
चरण २: विपद् को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	वास्तविक घाइते तथा बिरामीहरुको तथ्यांक संकलन गर्ने	यथासिघ्र	जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, स्थानीय विपद् ् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदायस्तर आपत्कालिन संचालन केन्द्र, औषधी व्यवसायिक संघ जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	प्राविधिक सेवा टेवा	यथासिघ्र			
३	आवश्यक औषधी, उपकरण तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्रीहरुको व्यबस्थापन तथा प्रयोग	यथासिघ्र			
४	स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम, मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन	यथासिघ्र			
५	खोप, कोरोना पि.सि.आर तथा एन्टिजेन टेष्ट, पि.पि.ई, आइसोलेसन, क्वारेन्टिन आदि व्यबस्थापन तथा प्रयोग	यथासिघ्र			
६	मानव संसाधन परिचालन	यथासिघ्र			
७	प्रेषण संयन्त्र (Referal Mechanism)	आवश्यकता अनुसार			
८	एम्बुलेन्स तथा शवबाहान व्यबस्थापन तथा परिचालन	यथासिघ्र			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	घाइते तथा बिरामीहरुको उपचार गरी डिस्चार्ज गर्ने	आवश्यकता अनुसार	जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, स्थानीय विपद् ् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, जिल्ला, स्थानीय एवम सामुदायस्तर आपत्कालिन संचालन केन्द्र, औषधी व्यवसायिक संघ,जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	प्राविधिक सेवा टेवा	निरन्तर			
३	आवश्यक औषधी, उपकरण तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्रीहरु प्रयोग तथा हस्तान्तरण	निरन्तर			
४	स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम, मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा जनचेतनामा निरन्तरता	आवश्यकता अनुसार			
५	खोप, कोरोना पि.सि.आर तथा एन्टिजेन टेष्ट, पि.पि.ई, आइसोलेसन, क्वारेन्टिन आदिको व्यबस्थापन तथा संरक्षण	निरन्तर			
६	मानव संसाधन परिचालन	निरन्तर			
७	प्रेषण संयन्त्र (Referral Mechanism)सेवा	आवश्यकता अनुसार			
८	एम्बुलेन्स तथा शवबाहान व्यबस्थापन तथा संचालन	निरन्तर			
९	स्वास्थ्य संस्थाहरु मर्मत पुनर्निर्माण तथा प्रवलिकरण	आवश्यकता अनुसार			
८	समन्वय तथा सहकार्य	निरन्तर			

१५.८. पोषण (Nutriation)

समष्टिगत उद्देश्य :

विपद् को अवस्थामा समेत खोप तथा पोषणको कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता प्रदान गर्न भुमिका खेल्ने र पोषणसम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा भएको सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्यः

- विस्थापित व्यक्तिहरूको लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको सुनिश्चितता गरी गर्भवती तथा सुत्केरी महिला एवं पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा गम्भीर कुपोषणलाई रोकथाम गर्नस्वास्थ्य सेवा कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM)को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँचको सुनिश्चितता गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला जनस्वास्थ्य अधिकृत/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्धत गर्ने ।
- भिटामिन ए वितरण/जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोपसम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका स्वास्थ्य सेवा कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

पोषण योजना

क.स	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	कैफियत
चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)					
१	कुपोषित महिला तथा बालबालिकाहरुको तथ्यांक संकलन योजना	विपद्_ पूर्व	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र कृषि विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा नागरिक समाज, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, स्थानीय विपद्_ व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु स्थानीय महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका तथा आमा समुह, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड सेन्टर, औषधी व्यवसायिक संघ, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	प्राविधिक सेवा टेवा सम्बन्धि योजना	विपद्_ पूर्व			
३	आवश्यक औषधी, लिटोपिठो, उपकरण तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्रीहरुको पहिचान	विपद्_ पूर्व			
४	पोषण सम्बन्धि तालिम, मनोसामाजिक परामर्स सेवा तथा जनचेतना	विपद्_ पूर्व			
५	खोप तथा पौष्टिक आहारको व्यबस्थापन	विपद्_ पूर्व			
६	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	विपद्_ पूर्व			
७	प्रेषण संयन्त्र (Referral Mechanism)	विपद्_ पूर्व			
चरण २: विपद् को अवस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	वास्तविक कुपोषित महिला तथा बालबालिकाहरुको तथ्यांक संकलन गर्ने	यथासिघ्र	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र कृषि विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा नागरिक समाज, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, स्थानीय विपद्_ व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु स्थानीय महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका तथा आमा समुह, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड सेन्टर, औषधी व्यवसायिक संघ, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	प्राविधिक सेवा टेवा	यथासिघ्र			
३	आवश्यक औषधी, उपकरण तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्रीहरुको वितरण	यथासिघ्र			
४	पोषण सम्बन्धि तालिम, मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	यथासिघ्र			
५	खोप तथा पौष्टिक आहार व्यबस्थापन तथा वितरण	यथासिघ्र			
६	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	निरन्तर			
७	प्रेषण संयन्त्र (Referral Mechanism)	आवश्यकता अनुसार			

चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	आवश्यक औषधी, उपकरण तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्रीहरुको भण्डारण तथा वितरण	निरन्तर	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र कृषि विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा नागरिक समाज, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु स्थानीय महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका तथा आमा समुह, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड सेन्टर, औषधी व्यवसायिक संघ, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	प्राविधिक सेवा टेवा	आवश्यकता अनुसार			
३	पोषण सम्बन्धि तालिम, मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनमा निरन्तरता	आवश्यकता अनुसार			
४	खोप तथा पौष्टिक आहार व्यबस्थापन तथा वितरणमा निरन्तरता	निरन्तर			
५	मानव संसाधन परिचालनमा निरन्तरता तथा अनुगमन	निरन्तर			
६	प्रेषण संयन्त्र (Referal Mechanism)	आवश्यकता अनुसार			
७	तथ्यांक संकलन तथा योजना निर्माण	निरन्तर			
८	समन्वय तथा सहकार्य	निरन्तर			

१५.९. शिक्षा (Eduction)

समष्टिगत उद्देश्य :

- विद्यालय जाने उमेरका तथा प्रभावित सम्पूर्ण बालबालिकाहरूको गुणस्तरीय शिक्षामा निरन्तरता तथा तत्काल पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- सुरक्षित सिकाई वातावरण उपलब्ध गराई विपद् बाट परेको मनोवैज्ञानिक असर न्युनिकरण तथा सामना गर्ने कार्यमा बालबालिकाहरूर शिक्षकहरूलाई मद्दत गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद् बाट प्रभावित बालबालिका तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता र सुनिश्चितताका लागि सुरक्षित रूपमा सिकाई वातावरण निर्माणका लागि सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- प्रभावकारी आपतकालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster members)का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदानप्रदान सुनिश्चित गर्ने ।
- द्रुत तथा चालू (Rapid and on-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने र आपतकालिन परिस्थितिमा रहेका बालबालिकाहरूको शिक्षाका निमित्त युनिसेफका प्रमुख प्रतिवद्धताहरू (UNICEF's Core Commitments to Children in Emergencies for Education)कान्यूनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- आपतकालीन परिस्थितिमा सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साझेदारी तथा अन्य साझेदार/क्षेत्रहरू (Clusters)सँग सम्बन्धको स्थापना तथा सुदृढ पार्ने ।

शिक्षामा मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

- विपद् परेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षासम्बन्धी सेवा सुविधा र शिक्षा क्षेत्रमा संलग्न व्यक्तिहरूका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment)सञ्चालन गर्ने ।
- शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई कार्यालय र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster Members)सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगकोपरामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बाल-बालिकाहरूको शिक्षण प्रक्रियालाई जारी राख्नका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ पत्ता लगाउने ।
- सम्भव भएसम्म यथासिघ्र चाँडो अर्थात् सिद्धान्तः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित विद्यालय जाने बाल-बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी शिक्षण केन्द्र स्थापित गर्ने ।

- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi-structured)मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर अध्ययन कार्यलाई जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने ।
- विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- पीडित बालबालिकाहरूलाई नियमित शिक्षण प्रणालीमा क्रमश अभ्यस्थ पार्दै लैजाने ।

शिक्षा योजना

क.स	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	कैफियत
	चरण १ः पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)				
१	सम्बन्धित विद्यालयमा अध्ययनरत बालवालिकाहरुको तथ्यांक संकलन योजना	विपद्् पूर्व	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय व्यबस्थापन समिति, शिक्षक अभिभाकब संघ, बालक्लब, शिक्षक यूनियन, शिक्षा कलस्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
२	विद्यालय स्तरीय विपद्् जोखिम नक्शांकन तयार गर्ने	विपद्् पूर्व			
३	प्राथमिक उपचार, नेतृत्व विकास, बाल संरक्षण, मनोसामाजिक परामर्श सेवा र विपद् सम्बन्धि आधारभूत तालिम तथा कृतिम घटना अभ्यास	विपद्् पूर्व			
४	विद्यालयको भौतिक संरचना मर्मत तथा निर्माण	विपद् पूर्व			
५	सुरक्षित स्थानको पहिचान र पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना	विपद् पूर्व			
६	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
७	खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरुको व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
८	बैकल्पिक माध्यमबाट विद्यार्थीहरुको पढाईलाइ निरन्तरता दिन योजना बनाउने	विपद् पूर्व			
९	टोल शिक्षा, सिकाई केन्द्र र सिकाई सहजिकरण कक्षा संचालनका लागि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय र सहकार्य	विपद् पूर्व			
१०	कोरोना भाइरसबाट आफु बच्ने अरुलाई पनि बचाउने चेतनामूलक सन्देश सम्प्रेषण गर्ने	विपद् पूर्व			
११	कोरोना भाईरस सँग बच्न स्यानिटाईजर तथा मास्कहरुको व्यवस्थापन गर्ने र विद्यालय परिवारलाई कोभिडको खोपको योजना बनाउने	विपद् पूर्व			
१२	संचारका माध्यामको पहुँच भएका र नभएका बालवालिकाहरु तथ्यांक संकलनमा सहयोग तथा महामारीको अबस्था अध्ययन	विपद् पूर्व			
	चरण २ः विपद््को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)				
१	सम्बन्धित विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरुको तथ्यांक संकलन गर्ने	यथासिघ्र	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय व्यबस्थापन समिति, शिक्षक अभिभाकब संघ, बालक्लब,	
२	विद्यालय स्तरीय विपद्् जोखिम नक्शांकन तयार गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
३	प्राथमिक उपचार, नेतृत्व विकास, बाल संरक्षण, मनोसामाजिक परामर्श सेवा र विपद् सम्बन्धि आधारभूत तालिम तथा कृतिम घटना अभ्यास सम्बन्धि तालिम संचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
४	विद्यालयको भौतिक संरचना मर्मत तथा निर्माण कार्य संचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
५	सुरक्षित स्थानको पहिचान र पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना गरी संचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार			

६	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन तथा परिचालन गर्ने	यथासिघ्र		शिक्षक यूनियन, शिक्षा कलस्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
७	खोज तथा उद्धार सामग्रीहरुको व्यबस्थापन तथा वितरण	आवश्यकता अनुसार			
८	वैकल्पिक सिकाईका माध्यमहरुबाट बालबालिकाहरुको पढाइ सिकाईमा निरन्तरता दिन नेट इन्टरनेट, टेलिभिजन तथा रेडियो अडियो मार्फत कक्षा संचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
९	सम्बन्धित सरोकारवालाहरुसंग टोल शिक्षा, सिकाई केन्द्र र सिकाई सहजिकरण कक्षा संचालनका लागि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय गर्ने ।	निरन्तर			
१०	बालबालिकाहरु प्रभावित भएको अबस्थामा स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रसंग समन्वय गरी उनीहरुको जीवनरक्षा तथा अन्य व्यबस्थापनका लागि सहकार्य गर्ने	निरन्तर			
११	स्थानीय तहहरुको समन्वयमा शिक्षक तथा स्वयम् सेवक शिक्षक परिचालन गर्ने र गराउने ।	आवश्यकता अनुसार			
१२	बालवालिकाहरुको पढाईलाई निरन्तरता दिन अभिभावकहरुलाई सचेतना अभिबृद्धि गर्ने खालका रेडियो सन्देश प्रसारण गर्ने र गराउने ।	निरन्तर			
१३	जोखिममा रहेका विद्यालय कोरोना भाईरसबाट बच्न स्वास्थ्य सुरक्षका सामाग्रीहरुको उपलब्ध गराउने र विद्यालय परिवारलाई कोभिडको खोप उपलब्ध पहल गर्ने	निरन्तर			
१४	कोरोनाबाट प्रभावित बाल बालिकाहरुलाई आईसोलेसन या स्वास्थ्य केन्द्रको क्रममा आहार, स्याहार र उपचारको व्यवस्था गर्ने	निरन्तर			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	सम्बन्धित विद्यालयमा अध्ययनरत बालवालिका तथा शिक्षकहरुको तथ्यांक अनुरुप सुरक्षित सिकाई केन्द्र निर्माण गर्ने	यथासिघ्र	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति समुदायस्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय व्यबस्थापन समिति, शिक्षक अभिभाकब संघ, बालक्लब, शिक्षक यूनियन, शिक्षा कलस्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
२	विद्यालय स्तरीय विपद््‌ जोखिम नक्शांकन तयार गर्ने	यथासिघ्र			
३	प्राथमिक उपचार, नेतृत्व विकास, बाल संरक्षण, मनोसामाजिक परामर्श सेवा र विपद््‌ सम्बन्धि आधारभूत तालिम तथा कृतिम घटना अभ्यास सम्बन्धि तालिम संचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
४	विद्यालयको भौतिक संरचना मर्मत तथा निर्माण कार्य संचालन गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
५	सुरक्षित स्थानको पहिचान र पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना गरी संचालन गर्ने	यथासिघ्र			
६	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन तथा परिचालन गर्ने	यथासिघ्र			
७	खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरुको व्यबस्थापन तथा वितरण	यथासिघ्र			
८	बैकल्पिक माध्यमबाट विद्यार्थीहरुको पढाईलाई निरन्तरताका लागि योजना बनाई कार्यन्वयन गर्ने	यथासिघ्र			
९	सम्बन्धित सरोकारवालाहरुसंग टोल शिक्षा,	यथासिघ्र			

	सिकाई केन्द्र र सिकाई सहजीकरण कक्षा संचालनका लागि स्रोत व्यवस्थापन तथा आवश्यक समन्वय गर्ने ।					
१०	विशेष गरि छात्राहरुलाई विपद् पश्चात यौनजन्य दुर्व्यवहार र हिंसाहरु हुन सक्ने हुदा सो अनुरुपको तालिम तथा अभिमुखीकरण गर्ने	आवश्यकता अनुसार				
११	विद्यालय लगायतका क्वारेन्टिनहरुको निर्मलीकरण गरी सरसफाइ सुरक्षित भएको सुनिश्चित गर्ने	यथासिघ्र				
१२	विद्यार्थी तथा अभिभावकलाई भाइरस तथा विपद् विरुद्धको प्रचारप्रसार अभियानको निरन्तरता	यथासिघ्र				
१३	विद्यालय परिवारलाई कोभिडको खोप उपलब्ध गराउने	यथासिघ्र				
१४	समन्वय तथा सहकार्य	निरन्तर				

१५.१०. संरक्षण (Protection)

समष्टिगत उद्देश्य :

- आपत्कालीन परिस्थितिमा बाल-बालिका तथा महिलाहरुमा हुने हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार हुन रोक्ने ।
- समस्यामा परेकाहरूलाई उपचार र संरक्षण प्रदान गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपत्कालीन जोखिममा रहेका समूहहरूलाई उपलब्ध गराइने सहयोग कार्यक्रमहरू राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकारसम्बन्धी कानुनले प्रत्याभूत गरेका (Guaranteed) मौलिक अधिकारहरूको संरक्षणलाई सुनिश्चित गर्ने ।
- विपद् तथा जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण सुनिश्चित गरी आपतकालिन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- आपतकालिन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण तथा दुर्व्यवहारको जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी विपद् बाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र हिंसा तथा दुर्व्यवहारबाट प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि सेवा तथा उपचार सम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- बालमैत्री तथा मनोसामाजिक परामर्श केन्द्रहरुको स्थापना गरी बाल-बालिका तथा महिलाहरुका लागि सुरक्षित वातावरणको सुनिश्चित गर्ने ।
- विछोडिएका तथा अभिभावक गुमाएक ाबालबालिकाहरू विशेष गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बाल-बालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- बालबालिका तथा महिला माथि हुने यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसाका विरुद्व अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी (Advocacy) गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बालबालिका तथा महिलाहरूको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने । हिंसामा परेकाहरुलाई उचित संरक्षण र कानुनी उपचारका लागि सहयोग गर्ने ।

संरक्षणमा मानवीय सहायताको न्यूनतम मापदण्ड :

- सूचनाको संकलन र परिस्थितिको विश्लेषण गर्न संरक्षण क्षेत्रको समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने ।
- अन्य क्षेत्रगत विषयका टोलीहरुसँग मिली बहुक्षेत्रिय प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA)संचालन गर्ने ।
- MIRA को प्रतिवेदनका आधारमा प्रतिकार्यको योजना निर्माण गर्ने ।
- आवास र स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गरि सुरक्षित सुत्केरी गराउने ठाउँ छन्ोट र निर्माण गर्ने ।
- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेस गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने ।

- बिभिन्न समुदायका सदस्यहरुबाट विशेषतः अति गरिब तथा पछाडी पारिएका समुहबाट मानविय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुबिधामा समान पहुँच सहयोग कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने ।
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने ।
- बालमैत्री ठाउँलगायत बालबालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनोसामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने ।
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बाल-बालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने ।
- बिछोडिएका तथा अभिभावक गुमाएकाबालबालिकाहरू (खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बाल-बालिका) र किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता र स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने । खोजीतथापुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- परिवारबाट बिछडिएका तथा अभिभावक गुमाएका बाल-बालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समुह (जस्तैः परिवार नभएका, बृद्ध, अपांग तथा दिर्घ रोगबाट पिडीत) का मानिसहरुलाई आवास र अन्य आधारभुत सेवाको व्यवस्थाका साथै हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने ।
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने ।
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी (Advocacy) गर्ने ।

संरक्षण योजना

क.स	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	कैफियत
	चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)				
१	आपतकालिन परिस्थितिमा बालबालिका, महिला तथा जोखिम समुहमा हुने सक्ने हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार रोक्ने योजना	विपद् पूर्व	सामाजिक विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय (न्यायिक समिति), जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, नागरिक समाज जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जिल्ला स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड. सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
२	प्रकोप जोखिममा रहेका महिला बालबालिकाहरुको सुची तयार गर्ने	विपद् पूर्व			
३	महिला अधिकार, मौलिक अधिकार, नेतृत्व विकास, बाल संरक्षण, मनोसामाजिक परामर्श सेवा र विपद् सम्बन्धि आधारभूत तालिम तथा कृतिम घटना अभ्यास	विपद् पूर्व			
४	विपद् मा आवश्यक पर्ने भौतिक संरचना (Safe Space)निर्माण र व्यवस्थापन	विपद् पूर्व			
५	सुरक्षित स्थानको पहिचान र पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना	विपद् पूर्व			
६	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
७	बालबालिका, महिला तथा जोखिम समुहको विशेष आवश्यकताको सामग्रीहरुको व्यबस्थापन	विपद् पूर्व			
८	सेवा प्रदायक र माहिला बालबालिकाहरुलाई Safeguarding तालिम	विपद् पूर्व			
९	सुरक्षा तथा शान्तिका लागि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय	विपद् पूर्व			
१०	विपद् मा हुन सक्ने हिंसा तथा दुर्व्यवहारको घटना दर्ता सम्बन्धि सुचना प्रणालीको विकास गर्ने	विपद् पूर्व			
११	प्रेषण प्रणालीको (Referrel Mechanism)विकास	विपद् पूर्व			
	चरण २: विपद् को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)				
१	आपतकालिन परिस्थितिमा हिंसा, शोषण,	यथासिघ्र	सामाजिक	जिल्ला समन्वय कार्यालय,	

	दुर्व्यवहारमा परेका बालबालिका, महिला तथा जोखिम समुहहरुको अवस्था पहिचान		विकास कार्यालय	स्थानीय तह निकाय (न्यायिक समिति), जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जिल्ला स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिङ. सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
२	हिसां प्रभावित महिला बालबालिका तथा जोखिम समुहहरुको सुची तयार गर्ने	यथासिघ्र			
३	महिला अधिकार, मौलिक अधिकार, नेतृत्व विकास, बाल संरक्षण, मनोसामाजिक परामर्श सेवा र विपद््मा महिला तथा बालबालिकामा हुन सक्ने हिंसा बारे तालिम तथा छलफल	यथासिघ्र			
४	जोखिममा रहेका समुहका लागि सुरक्षित स्थान (Safe Space)निर्माण, व्यवस्थापन र सञ्चालन	यथासिघ्र			
५	विपद् र सम्भावित हिंसा सम्बन्धि जनचेतना र छलफल कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	यथासिघ्र			
६	महिला, बालबालिका तथा जोखिममा रहेका समुहहरुको विशेष आवश्यकताको सामग्रीहरुको परिपुर्ती	यथासिघ्र			
७	विपद् मा हराएका तथा बिछोडिएका परिवारहरुको पुनर्मिलन गराउने	यथासिघ्र			
८	सेवा प्रदायक र माहिला बालबालिकाहरुलाई Safeguarding तालिम र महशुसिकरण	यथासिघ्र			
९	सुरक्षा तथा शान्तिका लागि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय तथा सहकार्य	यथासिघ्र			
१०	विपद् मा हुन सक्ने हिंसा तथा दुर्व्यवहारको घटना दर्ता सम्बन्धि सुचना प्रणालीको स्थापना तथा कार्यान्वयन गर्ने	यथासिघ्र			
११	प्रेषण प्रणालीको (Referral Mechanism)विकास	यथासिघ्र			
१२	हिंसामा परेकाहरुलाई कानुनी उपचारमा विशेष सहयोग	यथासिघ्र			
१३	समन्वय तथा सहकार्य	निरन्तर			
	चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)				
१	आपतकालिन परिस्थितिमा हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहारमा परेका बाल-बालिका, महिला तथा जोखिम समुहहरुको पुनस्थापनाका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने	यथासिघ्र	सामाजिक विकास कार्यालय	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय,स्थानीय तह निकाय (न्यायिक समिति), जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, नागरिक समाज जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जिल्ला स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिङ. सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
२	महिला अधिकार, मौलिक अधिकार, नेतृत्व विकास, Safeguarding तालिम, बाल संरक्षण, मनोसामाजिक परामर्श सेवा र विपद््मा महिला तथा बालबालिकामा हुन सक्ने दुर्व्यवहार र हिंसाबारे तालिम तथा छलफलको निरन्तरता	निरन्तर			
३	महिला, बालबालिका तथा जोखिम समुहहरुको सशक्तीकरण कार्यक्रम	निरन्तर			
४	हिंसा न्यूनीकरणमा सहजीकरणका लागि सेवा प्रदायक निकायहरुको क्षमता अभिवृद्धि	निरन्तर			
५	विपद् र हिंसाबाट बच्ने सम्बन्धि जनचेतना	निरन्तर			
६	महिला तथा बालबालिकाहरुको विशेष आवश्यकताको सामग्रीहरुको परिपुर्ती	निरन्तर			
७	कानुनी उपचारको संयन्त्रलाई बलियो बनाउदै लैजाने	आवश्यकता अनुसार			
८	शान्ती सुरक्षाका लागि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय र सहकार्य	निरन्तर			
९	विपद् मा हुन सक्ने हिंसा तथा दुर्व्यवहारको घटना दर्ता सम्बन्धि सुचना प्रणालीको कार्यान्वयनमा निरन्तरता	आवश्यकता अनुसार			

१०	प्रेषण प्रणालीको (Referral Mechanism)विकास	निरन्तर			

१५.११. शिघ्र पुनर्लाभ (Early Recovery)

समष्टिगत उद्देश्य :

- विपद् को पश्चातको अवस्थामा साधारण जिवन पद्धतिमा फर्कने विभिन्न जीविकोपार्जन, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पक्षहरुको कार्यक्रमहरुलाई योजना बनाई अग्रिम भुमिका खेल्ने । दिगो र समावेशी पुनर्निर्माण र पुनस्थापनाको प्रक्रियाहरु सुचारु भएको सुनिश्चित गर्ने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- सुरक्षित बस्ती विकासको विस्तृत योजनाको सुरुवात गर्ने ।
- पुनर्निर्माण र पुनस्थापनाको बहुआयमिक पक्षहरुको लेखाजोखा गर्दै पुनर्लाभको योजना अगाडी बढाउने ।

शिघ्र पुनर्लाभ योजना

क्र.स	कार्य	समयवधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	कैफियत
चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)					
१	विपद् जोखिममा रहेका समुदाय तथा समुहको आर्थिक, भौतिक, शैक्षिक, सामाजिक, वातावरणीय पक्षहरुको विस्तृत तथ्यांकसंकलन गर्ने	विपद्_ पूर्व	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, सामाजिक विकास कार्यालय, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, पशु सेवा विज्ञ कार्यालय, भौतिक पुर्वधार विकास कार्यालय, घरेलु उद्योग कार्यालय, वित्तिय संस्थाहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद्_ व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिङ सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	समुदाय स्तरीय विपद्_ जोखिम तथा स्रोत नक्शांकन तयार गर्ने	विपद्_ पूर्व			
३	विपद्_ सम्बन्धि आधारभूत तालिम तथा कृतिम घटना अभ्यास	विपद्_ पूर्व			
४	कमजोर भौतिक संरचना मर्मत तथा निर्माण	विपद्_ पूर्व			
५	सुरक्षित स्थानको पहिचान र पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना	विपद्_ पूर्व			
६	मानव संसाधन परिचालन व्यवस्थापन	विपद्_ पूर्व			
७	विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धित स्थानिय निति नियमहरु निर्माण गर्ने	विपद्_ पूर्व			
८	विपद् तथा जलवायुमैत्री उत्थानशिल योजना अनुरुप कार्य सम्पादन गर्ने	विपद्_ पूर्व			
९	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका तथा जलवायु उत्थानशिलका लागि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय र सहकार्य	विपद्_ पूर्व			
चरण २: विपद् को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	विपद् जोखिममा रहेका समुदाय र समुहको आर्थिक भौतिक सामाजिक पक्षहरुको क्षतिको विस्तृत विवरण संकलन गर्ने	यथासिघ्र	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, सामाजिक विकास कार्यालय, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, पशु सेवा विज्ञ कार्यालय, भौतिक पुर्वधार विकास कार्यालय, घरेलु उद्योग कार्यालय, वित्तिय	
२	विपद् को थप क्षति न्यूनीकरण र रोकथाम गर्ने	यथासिघ्र			
३	क्षतिग्रस्त तथा बन्द भएको पेशा तथा व्यवसायहरु सुरुवात गर्न सहयोग गर्ने	यथासिघ्र			
४	मानव संसाधन परिचालन व्यवस्थापन	यथासिघ्र			

५	विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना अनुरुप कार्य सम्पादन गर्ने	यथासिघ्र		संस्थाहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
६	शिघ्र पुनर्लाभका लागि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय र सहकार्य	यथासिघ्र			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	क्षतिग्रस्त तथा बन्द भएको पेशा तथा व्यवसायहरु सुचारु गर्नमा सहयोग गर्ने	यथासिघ्र	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, सामाजिक विकास कार्यालय, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, पशु सेवा विज्ञ कार्यालय, भौतिक पुर्वधार विकास कार्यालय, घरेलु उद्योग कार्यालय, वित्तिय संस्थाहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु:	
२	क्षतिग्रस्त भौतिक संरचना पुनर्निर्माण (Build Back Better)	आवश्यकता अनुसार			
३	समुदाय स्तरीय विपद् सामनाका लागि क्षमता तथा स्रोत समायोजन	निरन्तर			
४	विपद् सम्बन्धि आधारभूत तालिम तथा कृतिम घटना अभ्यास	निरन्तर			
५	कमजोर भौतिक संरचनाहरुको प्राविधिक अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी मर्मत तथा निर्माण गर्ने	आवश्यकता अनुसार			
६	सुरक्षित स्थानको पहिचान र पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना	निरन्तर			
७	मानव संसाधन परिचालन व्यबस्थापन	आवश्यकता अनुसार			
८	विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धित नीति नियमहरु निर्माणका लागि स्थानीयतहलाई सहयोग गर्ने	निरन्तर			
९	विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना अनुरुप कार्य सम्पादन गर्ने र गराउने	निरन्तर			
१०	विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशिल सम्बन्धि स्रोत व्यबस्थापन तथा आवश्यक समन्वय र सहकार्य	आवश्यकता अनुसार			

१५.१२. शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन (Camp Shelter Management)

समष्टिगत उद्देश्य :

- आवाससुरक्षित तथा आरामदायी आवासको प्राप्तिका लागि न्युनतम भौतिक तथा सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । यस प्रक्रियामा अधिकतम आत्मनिर्भरतातथा आत्म व्यवस्थापन (Self-management)लाई अनुशरण तथा समावेश गरिनेछ ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM)प्राकृतिक विपद् का कारणले घरवारविहिन बनेका मानिसहहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरुको मानव अधिकारको सुनिश्चतताको लागि शिविरहरूको स्तरमा सुधार ल्याउने ।

विशिष्ट उद्देश्य :

- विपद् बाट प्रभावित व्यक्तिहरुको लागि आबास र लुगाकपडाको व्यवस्था गर्ने ।
- खाद्य, स्वास्थ्य तथा सरसफाईमा विपद् बाट प्रभावित व्यक्तिहरुको सुनिश्चितका लागि घरायसी भाँडाकुँडा र साबुन उपलब्ध गराउने ।

मानवीय सहयोगसम्बन्धी मापदण्ड :

१. आवास निर्माणका लागि परिवारको संख्यालाई मध्यनजर गर्दै आवश्यक मात्रामा प्लाष्टिक सेट, डोरी उपलब्ध गराउने । कम्तीमा १ सेट पाल उपलब्ध गराउने ।
२. आवश्यकता अनुसार पर्याप्त मात्रामा कम्बल तथा मेट्रेस वितरण गर्ने ।
३ दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा उपलब्ध गराउने ।
४. महिला, पुरूष तथा बालबालिकाहरूको लागि कम्तीमा पुर्ण सेट कपडा उपलब्ध गराउने । यसका अतिरिक्त महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्तिको सुनिश्चितता गर्ने ।
५. आवश्यक घरायसी सामग्रीको सुनिश्चितता गर्ने : एक सेट भाँडा ।
६. नागरिक समाज, सरकार तथा सान्दर्भिक समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना गर्ने ।

शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन योजना

क.स	कार्य	समयावधी	अगुवाई(Lead agency)	सहयोगी (Co-Lead agency)	कैफियत
चरण १: पुर्व तयारी कार्य(Pre Disaster)					
१	विपद् जोखिम भएका स्थानहरुको सुचना संकलन र नक्सांङ्कन	विपद्् पूर्व	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, सामाजिक विकास कार्यालय, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, पशु सेवा विज्ञ कार्यालय, भौतिक पुर्वधार विकास कार्यालय, घरेलु उद्योग कार्यालय, वित्तिय संस्थाहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरुः	
२	अस्थायी शौचालय तथा स्नान गृह निर्माण गर्ने योजना बनाउने	विपद्् पूर्व			
३	विपद् को प्रकृति अनुरुप प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने	विपद्् पूर्व			
४	शिविर निर्माण र व्यवस्थापनको लागि आबश्यक सामग्रीहरुको जोहो गर्ने ।	विपद्् पूर्व			
५	शिविर निर्माणका लागि सुरक्षित स्थानहरुको पहिचान	विपद्् पूर्व			
६	शिविरमा आवश्यकता अनुसार गैर खाद्य तथा खाद्य सामग्रीहरु प्रबन्ध योजना बनाउने	विपद्् पूर्व			
७	उपलब्ध सामाग्रीहरुको न्यायोचित वितरण प्रणाली निर्धारण गर्ने	विपद्् पूर्व			
८	विपद् पश्चात शिविरमा महिला तथा बाल बालिकाहरुमा हुन सक्ने हिंसा तथा दुर्व्यवहार रोक्ने संयन्त्र बनाउने	विपद्् पूर्व			
९	भविष्यमा हुन सक्ने विपद् सामना गर्न र शिविर व्यवस्थापनको पूर्वयोजनाका लागि समन्वय तथा सहकार्य र स्रोत नक्सांकन गर्ने	विपद्् पूर्व			
चरण २: विपद् को अबस्थामा प्रतिकार्य योजना (During Disaster)					
१	विपद् बाट क्षतिग्रस्त स्थानहरुको विवरण संकलन	यथासिघ्र	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, सामाजिक विकास कार्यालय, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापारक कम्पनी, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, पशु सेवा विज्ञ कार्यालय, भौतिक पुर्वधार विकास कार्यालय, घरेलु उद्योग कार्यालय, वित्तिय संस्थाहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद्् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिड सेन्टर, जिल्लामा	
२	विपद् ले घरबार विहिन परिवार तथा व्यक्तिहरुको विस्तृत विवरण तयार गर्ने	यथासिघ्र			
३	सुरक्षित स्थानमा शिविर निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने	यथासिघ्र			
४	शिविरमा आवश्यकता अनुसार गैर खाद्य तथा खाद्य सामग्रीहरु व्यवस्था गर्ने	यथासिघ्र			
५	सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाईको सुनिश्चित गर्ने	यथासिघ्र			
	अस्थायी शौचालय तथा स्नान गृह निर्माण गर्ने				
६	उपलब्ध सामग्रीहरुको न्यायोचित वितरण प्रणाली निर्धारण गर्ने	यथासिघ्र			
७	विपद् पश्चात शिविरमा रहेका महिला तथा बालबालिकाहरुमा हुन सक्ने हिंसा तथा	यथासिघ्र			

	दुर्व्यवहार रोक्ने संयन्त्रलाई प्रभावकारी सञ्चालन गर्ने			क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु	
८	शिविरमा महिला तथा बालबालिकाहरुको विशेष आवश्यकताहरुको उचित सम्बोधन गर्ने	यथासिघ्र			
९	शिविरमा नियमित स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने र आवश्यक परे स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने	यथासिघ्र			
१०	पुनर्निर्माणका लागि समन्वय तथा सहकार्य गर्ने	यथासिघ्र			
चरण ३ : विपद् पश्चात प्रतिकार्य योजना (Post Disaster)					
१	सुरक्षित आवासको सुनिश्चित गर्ने	यथासिघ्र	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह निकाय, खानेपानी सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, सामाजिक विकास कार्यालय, नेपाल खाद्य व्यवस्थापन तथा व्यापारक कम्पनी, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ कार्यालय, पशु सेवा विज्ञ कार्यालय, भौतिक पुर्वधार विकास कार्यालय, घरेलु उद्योग कार्यालय, वित्तिय संस्थाहरु, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी मुगु शाखा, नागरिक समाज, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, समुदाय स्तरका खानेपानी तथा सरसफाई समितिहरु, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, बर्थिङ सेन्टर, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु	
२	क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरुको पुनर्निर्माण (Build Back Better)योजना निर्माण	आवश्यकता अनुसार			
३	समुदाय स्तरीय विपद् जोखिम, क्षमता तथा स्रोत नक्शांकन तयार गर्ने	निरन्तर			
४	विपद् सम्बन्धि आधारभूत (शिविर व्यवस्थापन) तालिम तथा कृतिम घटना अभ्यास	निरन्तर			
५	कमजोर र जोखिमयुक्त भौतिक संरचनाहरुको प्राविधिक अध्ययन तथा अनुसन्धान गरि मर्मत तथा निर्माण	आवश्यकता अनुसार			
६	सुरक्षित स्थानको पहिचान र पूर्व सूचना प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन	निरन्तर			
७	मानव संसाधन परिचालन व्यवस्थापन	आवश्यकता अनुसार			
८	स्थानीय तहद्धारा निर्माण गरिएको विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धित निति नियमहरुको कार्यान्वयन गर्ने	निरन्तर			
९	विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना अनुरुप कार्य सम्पादन गर्ने	निरन्तर			
१०	विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशिल सम्बन्धि स्रोत व्यवस्थापन तथा आवश्यक समन्वय र सहकार्य	आवश्यकता अनुसार			

१६.आपत्कालीन सञ्चार संयन्त्र

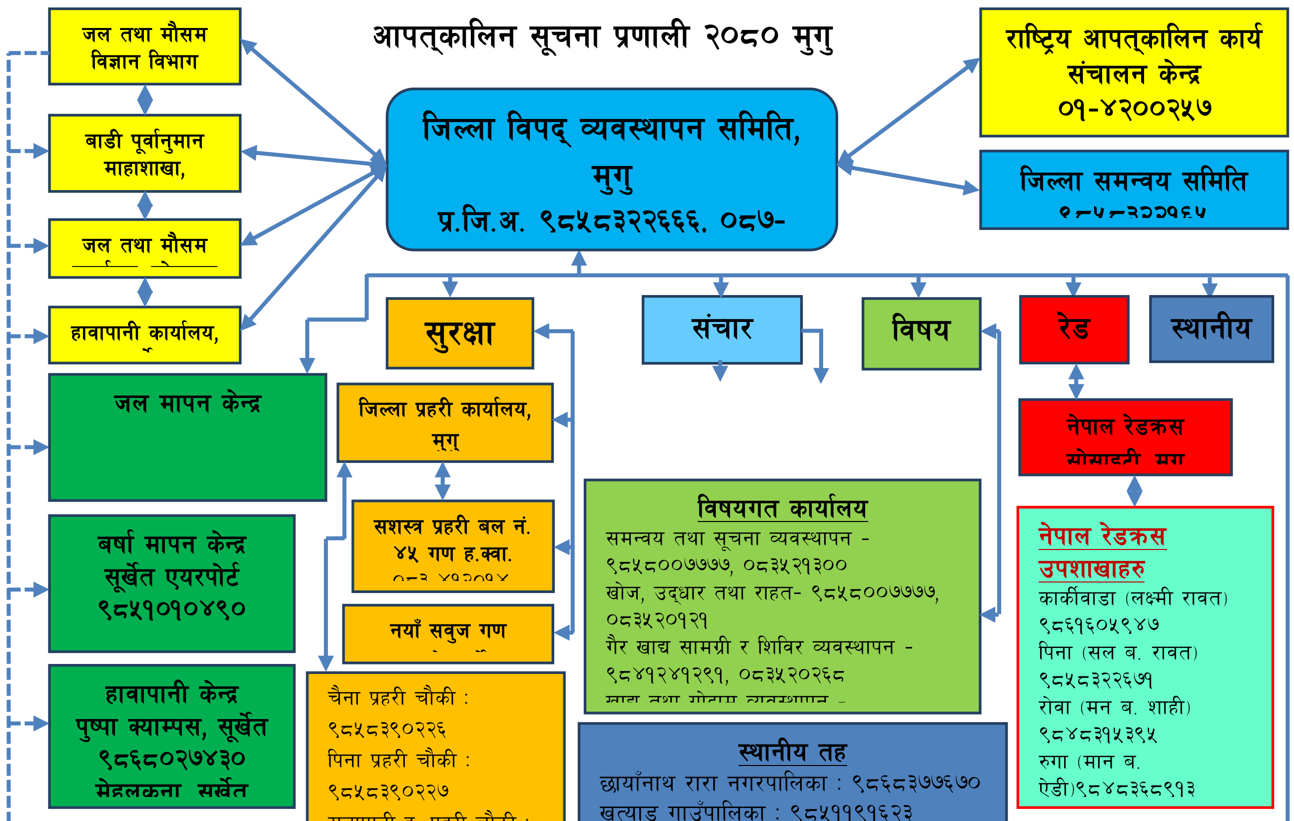

१७ . विषयगत स्रोत साधनको आँकलन

सरकारी निकाय

कार्यालय	बिषय क्षेत्र	सामग्रीको नाम		परिमाण	अनुमानित लागत	भण्डारण स्थल	माग गरेपछि उपलब्ध हुने समय अवधि
		खाध	गैरखाध				
जिल्ला प्रशासन कार्यालय	समग्र नेतृत्व		खोज तथा उद्धार समाग्री	केही	५००,०००	LEOC	केही दिन भित्र
			राहात		माग अनुसार		
जिल्ला प्रहरी कार्यालय	खोज तथा उद्धार		खोज तथा उद्धार समाग्री	केही	१२०,०००	LEOC	केही दिन भित्र
	पुर्व सुचना प्रणाली						
शसत्र प्रहरी ४५ नं गुल्म	खोज तथा उद्धार		खोज तथा उद्धार समाग्री	केही	१००,०००	E08F/ SIFF	केही दिन भित्र
	पुर्व सुचना प्रणाली		पुर्व सुचना समाग्रीहरु	केही	२०,०००	कार्यालय भण्डार कक्षा	
नेपाल आर्मि नन्दबक्स गुल्म	खोज तथा उद्धार		खोज तथा उद्धार समाग्री	केही	१००,०००	भण्डार कक्षा	केही दिन भित्र
	पुर्व सुचना प्रणाली		पुर्व सुचना समाग्रीहरु	केही	२०,०००	कार्यालय भण्डार कक्षा	
जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अस्पताल मुगु	स्वास्थ्य		ओषधी	केही	५००,०००	कार्यालय भण्डार कक्षा	केही दिन भित्र
			अक्सिजन प्लान्ट	केही	२००,०००		
जिल्ल आर्युवेद अस्पताल	स्वास्थ्य		ओषधी	केही	१००,०००	कार्यालय भण्डार कक्षा	केही दिन भित्र
पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालय	खाध सुरक्षा		PPR	१५०००	१५०,०००।००	भण्डार कक्षा	केही दिन भित्र
			FMD	२०००	३१०,०००।००	भण्डार कक्षा	
			RABIES	७००	११५,५००।००		
			HSBQ	३५००	१७,५००।००		
कृषि विकास कार्यालय	खाध सुरक्षा		माटो/खाद्य सुरक्षा	४	४००,०००।००	माग तथा कार्यालय को निर्णय अनुसार	केही दिन भित्र
			बागवानी	३००००	२,१००,०००।००		
			कृषि प्रसार	१५	७५०,०००।००		
			बाली संरक्षण	१०	५००,०००।००		
			साना सिंचाई	१००	७०,०००,०००।००		
सामाजिक विकास कार्यालय	संरक्षण		छात्रवृती सहयोग		१४८००००	माग तथा कार्यालयको	केही दिन भित्र

			विद्यालय मर्मत	घण	६०००००	निर्णय अनुसार	
			बालविकास केन्द्र	ट	५००००		
			जेष्ठ नागरिक सहयोग		८००००		
खानेपानी तथा सिंचाई उर्जा विकास कार्यालय	खानेपानी सरफाई तथा स्वास्थ्य		Pipe HDPE 20mm Mtr	८००	33,600.00	माग तथा कार्यालयको निर्णय अनुसार	केही दिन भित्र
			Pipe HDPE 25mm MTR	८००	46,400.00		
			Pipe HDPE 32mm MTR	८००	49,600.00		
			Bleching powder KG	६०	1,500.00		
			DWS	१५	500,000.00		
			Irrigation	१०	500,000.00		
			Gabin work	५	500,000.00		
डिभीजन वन कार्यालय	खाध सुरक्षा		गाडी	१		माग तथा कार्यालयको निर्णय अनुसार	केही दिन भित्र १७ प्रकार
			बाइकहरु	४			
			अग्नी नियन्त्रक सामाग्री	१७ प्रकार			
			ृवृक्षारोपण गर्न सकिने	जोखिम क्षेत्रमा			
रारा राष्ठिय निकुञ्ज कार्यालय हुटु रारा मुगु	खाध सुरक्षा		गाडी	१		माग तथा कार्यालयको निर्णय अनुसार	केही दिन भित्र
			बाईक	२			
			काठ दाउरा सामुदायक बन मार्फत	२२।४			
नेपाल खाध व्यापार कम्पनी	खाद्य सुरक्षा	जीरा मसिनो चामल		१३५		आफनै गोदाममा	केही दिन भित्र
		सोना मन्शुली मसिनो चामल		४४२		आफनै गोदाममा	
		मध्यम सिल्की चामल		६४।८		आफनै गोदाममा	

		अरुवा मोटो चामल		१४७८		आफनै गोदाममा	
छायानाथ रारा नगरपालिका	समग्र नेतृत्व		खोज तथा उद्धार समाग्री, पुर्व सुचना समाग्रीहरु		400,000.00	आफनै गोदाममा	केही दिन भित्र
			विपद् कोष		1,000,000.00		
सोरु गाउँ पालिका	समग्र नेतृत्व		खोज तथा उद्धार समाग्री, पुर्व सुचना समाग्रीहरु		400,000.00	आफनै गोदाममा	केही दिन भित्र
			विपद् कोष		1,000,000.00		
खत्याड गाउँ पालिका	समग्र नेतृत्व		खोज तथा उद्धार समाग्री, पुर्व सुचना समाग्रीहरु		400,000.00	आफनै गोदाममा	केही दिन भित्र
			विपद् कोष		1,000,000.00		
कार्मारोंग गाउँ पालिका	समग्र नेतृत्व		खोज तथा उद्धार समाग्री, पुर्व सुचना समाग्रीहरु		20,000.00	आफनै गोदाममा	केही दिन भित्र
			विपद् कोष		500,000		

१८. बन्दोवस्तीका सामानको आँकलन

१८.१ खोज उद्धार तथा पुर्व सुचना प्रणाली सम्बन्धि उपलब्ध समाग्रीहरु :

समुदाय स्तरमा

क्र.सं	LSAR सामाग्रीहरुको नाम	LSARसामाग्रीहरु संख्या	LSARसामाग्रीहरुको अवस्था
१	स्ट्रेचर	२ थान	राम्रो
२	हेलमेट	२ थान	राम्रो
३	त्रिपाल	२ थान	राम्रो
४	गमबुट	२ जोडा	राम्रो
५	हेड लाईट	१ थान	राम्रो
६	टर्च लाईट	१ थान	राम्रो
७	प्राथमिक उपचार बाकस	२ थान	राम्रो
८	लाईभ ज्याकेट	२ थान	राम्रो
९	घैंटी	२ थान	राम्रो
१०	बिल्चा	२ थान	राम्रो
११	सब्बल	२ थान	राम्रो
१२	घन	१ थान	राम्रो
१३	सेप्टी बेल्ड	१ थान	राम्रो
१४	डोरी (१० मिटर)	१ थान	राम्रो
१५	आरा	१ थान	राम्रो

१६	टिनको LSARसामाग्रीहरु राख्ने बाकस ठुलो	१ थान	राम्रो
१७	सिटी	२ थान	राम्रो
१८	हतौडा	१ थान	राम्रो
१९	हाते माईक	१ थान	राम्रो
२०	कोदालो	१ थान	राम्रो
२१	फाउडो	१ थान	राम्रो
२२	मेट	१ थान	राम्रो
२३	रेनकोट	२ थान	राम्रो

गाउँपालिका स्तरमा

क्र.सं	LSAR सामाग्रीहरुको नाम	छायानाथ रारामा LSARसामाग्रीहरु संख्या	सोरुमा LSARसामाग्रीहरु संख्या	खत्याँडमा LSARसामाग्रीहरु संख्या	कार्मारोगमा LSARसामाग्रीहरु संख्या
१	Steel cutter Heavy duty	३	३	३	अभिलेख प्राप्त नभएको
२	Hammer with wooden handal	५	५	५	
३	Pick oxe with wooden handle	५	५	५	
४	Hand saw steel made	५	५	५	
५	Wire cutter	५	५	५	
६	Dynamic rope (10-12 mm)	२०० मिटर	२०० मिटर	२०० मिटर	
६	Static /climbing rope (10-12 mm)	२०० मिटर	२०० मिटर	२०० मिटर	
७	Ladder with slider (20-24 ft)	२	२	२	
८	Hydrolic Jack 5 ton	१	१	१	
९	Leather gloves	७	७	७	
१०	Safrty Helmate (working	७	७	७	
११	Shovel with Metal and wooden handle	७	७	७	
१२	Stretcher	७	७	७	
१३	Gull 5 Kg	५	५	५	
१४	Megaphone	१	१	१	
१५	Head light	५	५	५	
१६	Tarpaulin	५	५	५	
१७	Mattress	५	५	५	
१८	Blanket stretchable	७	७	७	
१९	Hand torch	२	२	२	
२०	Whistle Plastic	१४	१४	१४	
२१	Safety/visibility vest	१०	१०	१०	
२२	Tent	३	३	३	
२३	Fire Rack	३	३	३	
२४	Solar pannle 200 KW) with inverter	०	२	२	
२५	Mortala Phone	१	१	१	

सुरक्षा निकयस्तरमा

LSAR सामाग्रीहरुको नाम	जिल्ला आपतकालिन सेवा सञ्चालन केन्द्र	सशत्र प्रहरी मुगु हे क्वा ४५ नं गुल्म	नेपाल आर्मि नन्दबक्स मुगु
स्ट्रेचर	९	३	
फरुवा	८		
बेल्चा	८	५	
सब्बल	१३	५	५
गैंटी	१३	३	२
फायर रक			२
उद्धार बेल्ट	५	६०	
उद्धार डोरी	५		
छिनो		५	
कोदाली		३	
घन		३	
बन्चरो		३	
ह्ाते आरी		२	२
बाल्टी		४	
तारकाटने		१	
चाईनिज टेन्ट	५		
प्लाष्टिक त्रिपाल	८६		
उद्धार हेल्मेट	१०		
लाईफ जकेट	१५	४	
पाकिस्तानी टेन्ट	४		
प्लाष्टिक डोरी	१० मिटर		
हिउँ पन्जा	४		
छाला पन्जा		५	
माईक्रो फोन	४	१	
snow boot	५		
Rescue tube	१		
chain puller calacty ston	१		
Cervical collar	३		
Fire extinguisher	६	७	

2 Section Ladder (38 Feet)	१		
Gasoline Chain Saw 16”	१	१	
Mountain Tent	१		
Air matress	३	३	
Mountain Tent	०	१	
Air mattress		३	
CROMPNON		३	
Rope		२	
Gamow Bag		१	
Sun glass		३	
Helmate of maountain rescue		२	
Portable oxyzen cylendar		२	
Mountain hammer		१	
Secre lock carabineer		३	
Auro lock carabineer		५	
Figure & decender		४	
Asender Jammer		१	
Snow picket		३	
Self breaking		२	
Head Lampa		३	
ICE axe		१	
Rescue knife		२	
Prushic rope looped stig		२	
Puller single		१	
Repelling Matten bela Brand		२	
Seat harness bela Brand		२	
Glacier OPtics		१	
Fire rake		२	
Dynomo flash light		२	
Telescope leader		१	
Throw bag		२	
Sri Brand fire Blanket		२	
Rescue rope		१००	
Back pack water pump			१
Jump sut			४
Black boot			४

१८.२. जिल्लामा संचालित एम्बुलेन्स सेवाहरुको सम्पर्क नम्बरहरु

क.स	चालकको नाम	ठेगाना	सर्म्पक नम्बर	कैफियत
१	धर्म बहादुर बुढा	छायाँनाथ रारा न.पा	९८४८०९११०५	छायाँनाथ रारा न.पाद्धारा सञ्चालित
२	राज बहादुर रोकाया	जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालय	९८४८३२१६६६	जिल्ला स्वस्थ्य सेवा कार्यालयद्धारा सञ्चालित
३	रुपक कार्की	खत्याड गा.पा	९८४५४६२४४३	खत्याड गा.पा
४	अंगराज रोकाया	छायाँनाथ सहकारी	९८६४६२७९३८	छायाँनाथ सहकारीद्धारा सञ्चालित
५	सुरेन्द्र शाही	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	९८६५१५७६०३	ने.रे.सो द्धारा सञ्चालित
६	तेज बहादुर लावड	मुगुम कार्मारोङ गा.पा	९८६४९८०८१५	मुगुम कार्मारोङ गा.पाद्धारा सञ्चालित
७	अनिल मल्ल	सोरु गा.पा	९८६४१०२१०	सोरु गा.पा द्धारा सञ्चालित

१९.अस्थाई आश्रय स्थल को पहिचान खाध तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन

जिम्मेवार तह तथा निकाय					
वडा	पुर्व तयारी	छायानाथ रारा न.पा	सोरु गा पा	खत्याड गा पा	कार्मारोङ गा पा
१	आश्रय स्थलको पहिचान	सबै वडामा असार महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने
२	अस्थाई आश्रय स्थल निर्माण समाग्री	सबै वडामा असार महिना दोश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना दोश्रो हप्ता	सबै वडामा असार महिना दोश्रो हप्ता	सबै वडामा असार महिना दोश्रो हप्ता
३	बजार सबैक्षण तथा मुल्य सुची तयारी	सबै वडामा असार महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने
४	पुर्व सुचना प्रणाली सम्बन्धि समाग्रीहरुको खरिद तथा हस्तान्तरण	सबै वडामा असार महिना चौथो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना चौथो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना चाथो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा असार महिना चौथो हप्ता भित्र गर्ने
५	दुवानी प्रबन्धको एकिन	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता

		भित्र गर्ने	भित्र गर्ने	भित्र गर्ने	भित्र गर्ने
६	गोदाम तथा बिस्तारित गोदानको पहिचान	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना पहिलो हप्ता भित्र गर्ने
७	बितरण प्रषाली को निर्देशिका तयारी	सबै वडामा श्रावण महिना दाश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना दाश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना दाश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना दाश्रो हप्ता भित्र गर्ने
८	खोज उद्धार तथा प्रथामिक उपचार तालिम प्राप्त व्यक्तिहरु पहिचालन तथा रोस्टर बनाउने	सबै वडामा श्रावण महिना दोश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना दोश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना दोश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना दोश्रो हप्ता भित्र गर्ने
९	IRA/MIRA का फम छपाई कार्य	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने
१०	समन्वय तथा सरोकार बैठक	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने
११	सञ्चार तथा बैकल्पिक उर्जाको प्रबन्ध	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने
१२	दस्तावेजीकरण फोकल प्वाईन्ट निर्माण	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने	सबै वडामा श्रावण महिना तेश्रो हप्ता भित्र गर्ने

२० अन्य आवश्यकताहरू

समग्र जिल्ला भरिबाट करिव ९०० घरधुरीहरु प्रभावित हुने देखिन्छ । उक्त घरधुरीहरुलाई आश्रय स्थल निर्माण गर्नका लागी खैर खाद्य समाग्रीहरु जस्तै अस्थाई टहरा बनाउनका लागी प्लाष्टिक पाल, बल्लाबल्लि, डोरी, उज्यालोका लागि लिपलाईट, खाना पकाउनका लागी सामान्य भाडाकुडा (३ ओटा थाल, ३ ओटा कचौरा, २ ओटा डेक्ची, पानी भर्ने २० लिटरको जेरीक्यान, तथा १ लिटर मगहरु, २ बटा मेटर्स, तथा २ कम्बलहरु आबश्यक पर्ने देखिन्छ भने बिधालय पढने बिधाथीहरु जो बिपदबाट पिडित भएका छन् त्यस्ता कम्तिमा पनि ३०० बिधार्थीहरुमा लागी कक्षा निरन्तरताका लागी स्टेशनरी तथा पोषाकको आवश्यकता रहेको हुने छ । गर्भाबस्थामा रहेका तथा दुध खुवाई रहेका महिलाहरुका लागी पोषित आकारका लागी सर्बोतम पिठो लगाएतको समाग्रीहरु माग हुने दखिन्छ । खानेपानी तथा सरसफाईका लागी अस्थाई शौचालय एवम पानी आपुर्तिका लागी करिव ५००० मिटर २० एम एम को HDP पायपको

आवश्यकता हुने देखिन्छ । पुर्न निमाण तथा पुर्न लाभका लागी बिपदलाई स्थानिय योजनाहरुमा मुल प्रवाहीकरण गर्न आवश्यक रहेको छ । खत्याड गाउँपालिकामा मसानेदेखि झगला सम्मको सडक तथा गाउँका गोरेटो बाटोमा अवरोध हटाउन तथा पुर्न निर्माण गर्न फुल्याघर, मसाने, सेरीजाम, चिनमाढुग्री, खर्क केरै, बिरा, रातापानी , आमा रिगाा जस्ता क्षेत्रहुदै गएको सडक खण्डको अवरोध हटाउन पहिरो पन्छाउन का लागी बैलेमा आपतकाल योजना बनाउन आवश्यक रहेकाछ , कालाकाडा, चिन्तु तथा कवाखोलाको खडक खण्डको अवरोध हटाउन समेत बजेट तथा कार्यक्रमको आवश्यक रहेकोछ , सोरु गाउँपालिकाले पातिहाल्ना, आसीधारा, कच्या, सिप पैरा, जिमाखोला , पुरुमुरु तथा बन्जाहामा सडक अबरुद्ध हुने अवस्थालाई मध्यनजर गरि यो सोही अनसारको आपतकालिन योजना निर्माण गर्न आवश्यक रहेको छ । छाथानाथ राराले , सात मोड देखि बजारसम्मको पहिरोका कारणले सृजना हुने अवरोध हटाउन र गाउँका मुलबाटाहरु समेतलाई अवरोध हटाउन सोही अनुरुपको आपकाल योजना (Contingency plan) बनाई लागु गर्न अनिवार्य रहेको छ । कार्मारोङ्ग गाउँपालिकमा, छाईल माग्रीटाण रिउसखोला, पुवखोला, चाप्नेगाड, चितैकुनामा हुने पहिरो अवरोध हटाउन , बिस्थापित हुने घरधुरीलाई राहात, लगाएत अन्य कार्य गर्न बजेट बिनियोजन गर्न तथा श्रोत समन्वय गर्न पहल गर्न आवश्यक रहेको छ ।

त्यसका लागी गाउँपालिकस्तरबाट Sock base social protection,Humanitarian organization हरु ले तत्कालका लगी निशर्त अनुदान (unconditional case support) सहयोगका लागी Value voucher Assistance, Multi Purpose Case Assistance, agriculture inputs and supplementary support जस्ता कार्यहरुबाट आपतकालिन खाद्य तथा गैर खाद्य समाग्रीहरुको आपुर्ति गर्न सकिनेछ पुर्न लाभका लागी भौतिक संरचना पर्बलीकरण तथा अवरोध हटाउनका लागी ठुलो मात्रामा बजेट खर्च हुने अवस्था रहेको छ जसका लागी विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा ब्यवस्थापन प्राधिकरण ,संघ तथा प्रदेश स्तरीय कार्यालय एवम मानववीय सहायतामा कार्यरत सस्थाहरुसँग समन्वय गर्न आवश्यक रहेको छ ।

२१. अनुमानित लागत :

क्र.सं	बजेट शीर्षक	पटक	इकाइ खर्च	जम्मा बजेट	श्रोत	नेतृत्व
१	पूर्व सूचना	२०	२५०००	५०००००	स्थानिय तह, तथा सम्वन्धित निकायहरु	स्थानिय तह
२	खोज तथा उद्धार	२०	३००००	६०००००	स्थानिय तह, सुरक्षा निकायहरु, जिल्ला रेडक्रस, र स्थानिय विपत व्यावस्थापन समितीहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
३	प्राथमिक उपचार (ब्यक्ति)	६००	३०००	१८०००००	स्थानिय तह तथा सम्वन्धित स्वास्थ्य चौकी र सरोकार वाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
४	खाद्य सुरक्षा (घरधुरी)	९००	७०००	६३०००००	स्थानिय तह, तथा सम्वन्धित निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
५	पोषण	९००	१५००	१३५००००	स्थानिय तह, तथा सम्वन्धित निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
६	खानेपानी तथा सरसफाई (आयोजना मर्मत)	९०	१८००००	१६२०००००	स्थानिय तह तथा सम्वन्धित सरोकार वाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती

७	स्वास्थ्य (व्यक्ति)	१५००	३०००	४५०००००	स्थानिय तह तथा सम्वन्धित सरोकार वाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
८	संरक्षण (आइ.ई.सी. सामग्री)	१०००००	१००	१००००००	स्थानिय तह तथा सम्वन्धित सरोकार वाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
९	अस्थाइ आवास (संख्या)	९००	२००००	१८००००००	स्थानिय तह तथा सम्वन्धित सरोकार वाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
१०	भण्डारण (विस्तारित ढुवानी केन्द्र ढुवानी सहित)	५०	२५०००	१२५००००	स्थानिय तह तथा सम्वन्धित सरोकार वाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
११	शिक्षा (जना)	१८००	२०००	३६०००००	स्थानिय तह तथा सम्वन्धित सरोकार वाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
	जम्मा			५५१०००००		
पूर्नलाभ क्रियाकलापहरु						
क.सं	**बजेट शीर्षक**	**पटक**	**इकाइ खर्च**	**जम्मा बजेट**	**श्रोत**	**नेतृत्व**
१	भौतिक पूर्वधार (सडक, गोरेटो/घोरेटो, सार्वजनिक भवन, आवस घरहरु, तथा अन्य भौतिक संरचनाहरु)	५०	११०००००	५५००००००	स्थानिय तह, संघ तथा प्रदेश सरकार तथा सम्वन्धित सरोकारवाला निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
२	कृषि, खाद्या सुरक्षा तथा पोषण (घरधुरी संख्या)	११००	५०००	५५०००००	स्थानिय तह, तथा सम्वन्धित निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
३	खानेपानी तथा सरसफाई	८०	१०००००	८००००००	स्थानिय तह, तथा सम्वन्धित निकायहरु	स्थानिय तह तथा जिल्ला प्रकोप प्रतिकार्य समिती
	जम्मा			**६८५०००००**		

२२. आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र

गाउँपालिक तथा नगरपालिका स्तरले आघातमा आधारित समाजिक सुरक्षा Sock base social protection), मानवीय कल्याणामा (Humanitarian organization) सस्थाहरु जस्तै, बिश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP), अमेरीकन अन्तराष्ट्यि बिकास नियोग, (USAID), Mercy corps यु एन हावीटेट, रेडक्रसहरुले तत्कालका लगी निशर्त अनुदान (unconditional case support) सहयोगका लागी Value voucher Assistance, Multi Purpose Case Assistance, wintering packages,जस्ता कार्यहरुबाट आपतकालिन खाद्य तथा गैर खाद्य समाग्रीहरुको आपुर्ति गर्न सकिनेछ,

पुर्न लाभका agriculture inputs and suppliementary support, Food for asesst, cash for work जस्ता कार्यमा गैह मन्त्रालयको समन्वयमा WPF, USAID, UN-HABITT, plan Interntional, CBM जस्ता संस्थाबाट पुर्न लाभका कार्य गर्न श्रोत समन्वयको अवसर रहेकोछ । GNI Japan, GNI korea, Back to life, UMN जस्ता संघ सस्थाहरुले राहात लाई आर्थिक श्रोत तथा साधन उपलब्ध गराउन सक्ने अवसर प्रवल रहेको छ । सरकारले कर्णाली प्रदेशलाई संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा क्षेत्र घोषणा गरि सकेका ले सोही अनुरुप बजेट बिनियोजन हुने अवसर रहेकोले समन्वय सहकार्यको

बिधिबाट बजेट श्रोतहरु उपलब्ध हुने सम्भावाना रहेको छ । लागी भौतिक संरचना पर्वलीकरण तथा अवरोध हटाउनका लागी ठुलो मात्रामा बजेट खर्च हुने अवस्था रहेको छ जसका लागी विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा ब्यवस्थापन प्राधिकरण ,संघ तथा प्रदेश स्तरीय कार्यालय एवम मानववीय सहायतामा कार्यरत सस्थाहरुसँग समन्वय गर्न आवश्यक रहेको छ । यसै बिधी तथा प्रकृयाबाट जिल्ला प्रकोप जोखिम न्युनिकरण तथा प्रतिकार्य समिति , गाउँ पालिका तथा लक्षित समुदायमा बजेट उपलब्ध हुने अवसर रहने अपेक्षा गरिएको छ ।

२३. अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य

यो योजना कार्यन्वय गर्न स्थानिय सरकारले निरन्तर राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दातृ निकायसँग सञ्चार ,समन्वय तथा सहकार्य स्थापित गर्ने छन् । जिल्ला प्रकोप जोखिम न्युनिकरण तथा प्रतिकार्य समिति, स्थानिय प्रकोप जोखिम न्युनिकरण तथा प्रतिकार्य समिति, जिल्ला तथा स्थानिय आपतकालिन सेवा सञ्चालन केन्द्रले निरन्तररुपमा सरोकावाला निकायमा समन्वय सञ्चार गर्ने छन् । सुरक्षा निकाय एवम बिषयगत कार्यालयले आफनो बिषयको अवस्था ,पुर्व तयारी तथा प्रगतिको सबै मातहतका सदस्य सरकारी तथा गैर सरकारी निकायसँग समन्वय तथा सम्बाद गर्ने छन् । यसको बिधी तथा प्रकृया समितिको बैठकले निर्णय गरे अनुरुप हुने छ । यस प्रकारले अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य कायम गरिने छ।

२४. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

पुर्व सुचना, खोज उद्धार, प्राथामिक उपचार, अस्थाई आवस राहत तथा सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण प्रथम (GESI first-Apporach), महिलाघरमुलि, एकल महिला अपाङ्गता भएका ब्यक्ति, गार्भावस्थामा रहेका महिला, सकाटाभिमुखतामा रहेका दलित तथा गरिव समुदायलाई प्रदान गरि साहायता एवम सेवा सुविधा मा प्रथम प्राथामिकता प्रदान गरिने छ। मग संकलन तथा योजना तर्जुमा गर्दा उनिहरुको आवश्यकता एवम आकांक्षलाई सम्वोधन हुने गरि योजना निर्माण गर्ने आधार तयार पारिने छ । जात, धम, बर्ण उमेर लिङ्ग आधारमा हुने बिभेदलाई पुर्णतय निरुत्साही गरिने छ । मानवीय सहायता कार्यमा संलग्न हुने ब्यक्ति निकाय तथा स्वयमसेवकहरुका लागी आचार सहित निर्माण गरि लागु गरिने छ । यसको पालना भए नभएको अनुगमन गर्न समेत सयन्त्रको निर्माण गरि चलायमान राखिने छ । यस प्रकारले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई सुाश्चिता कायम गरिनेछ ।

२५. अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना

सिन	बिषय	अनुगमन, सुचाङ्कक सिकाई	जिम्मेवारी	सवल पक्षा	सुधारनु पर्ने पक्षा	पृष्टपोषण	सिकाई
१	स्वास्थ्य	मानवीय मापदण्ड	सि डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र					
		ब्यवस्थापन					
		लक्षित बर्ग छन्‌ाेट प्रकृया					
२	खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्य प्रवर्द्धन	मानवीय मापदण्ड	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र					
		ब्यवस्थापन					
		लक्षित बर्ग छन्‌ाेट प्रकृया					
३	आपत्कालीन आश्रयस्थल	मानवीय मापदण्ड	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
		सञ्चालित क्रियाकलाप र					

		प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया	दल, एल डि एम सि				
४	खाद्य सुरक्षा	मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
५	पोषण	मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
६	शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन	मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
७	संरक्षण	मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
८	शिघ्र पुनर्लाभ	मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
९	शिक्षा	मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
१०	बन्दोबस्ती	मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त

		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया					
११	आपत्कालीन सञ्चार	मानवीय मापदण्ड	स डि एम सि, डि डि एम सि,कार्य दल, एल डि एम सि	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त	१.पुर्व तयारी २.अवधी ३.उपरान्त
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र					
		व्यवस्थापन					
		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया					

२६. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना

सि न	बिषय	अनुगमन तथा सुचाङ्क	जिम्मेवारी	समयसारणी		
				पुर्व तयारीमा	अवधीमा	उपरान्त
१	स्वास्थ्य	उदेश्य	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको व्यक्ति	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
		मानवीय मापदण्ड				
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र				
		व्यवस्थापन				
		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया				
	खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्य प्रवर्द्धन	उदेश्य	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
		मानवीय मापदण्ड				
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र				
		व्यवस्थापन				
		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया				
	आपत्कालीन आश्रयस्थल	उदेश्य	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
		मानवीय मापदण्ड				
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र				
		व्यवस्थापन				
		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया				
	खाद्य सुरक्षा	उदेश्य	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको ब्य अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
		मानवीय मापदण्ड				
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र				
		व्यवस्थापन				
		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया				
	पोषण	उदेश्य	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको व्यक्ति अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
		मानवीय मापदण्ड				
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र				
		व्यवस्थापन				
		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया				
	शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन	उदेश्य	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको व्यक्ति अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
		मानवीय मापदण्ड				
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र				
		व्यवस्थापन				
		लक्षित बर्ग छन् ोट प्रकृया				
	संरक्षण	उदेश्य	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
		मानवीय मापदण्ड				
		सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र				
		व्यवस्थापन				

		लक्षित वर्ग छन् ाेट प्रकृया	समिति वा बैठकले तोकेको व्यक्ति अनुसार			
	शिघ्र पुनर्लाभ	उदेश्य मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित वर्ग छन् ाेट प्रकृया	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
	शिक्षा	उदेश्य मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित वर्ग छन् ाेट प्रकृया	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
	बन्दोबस्ती	उदेश्य मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित वर्ग छन् ाेट प्रकृया	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक
	आपत्कालीन सञ्चार	उदेश्य मानवीय मापदण्ड सञ्चालित क्रियाकलाप र प्रभाव क्षेत्र व्यवस्थापन लक्षित वर्ग छन् ाेट प्रकृया	कार्य दल, बिषयगत समिति , स्थानिय विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन समिति वा बैठकले तोकेको अनुसार	१ पटक	निरन्तर	१ पटक

२७ क्षमता विकास योजना

क्र स	क्रियाकलाप	परिमाण	समय अवधी	स्थान	सहभागी	जिम्मेवारी	बजेट
१	पुर्व सुचना प्रणाली	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना जति)	स्थानिय तह	७०,०००/गा.पा / नपा
२	खोज तथा उद्धार	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना)	स्थानिय तह	७०,०००/गा.पा / नपा
३	प्राथामिक उपचार	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना जति)	स्थानिय तह	७०,०००/गा.पा / नपा
४	प्रारम्भिक दुर्तर लेखाजोखा तालिम	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना जति)	स्थानिय तह	७०,०००/गा.पा / नपा
५	बहु क्षेत्रिय प्रारम्भिक दुर्तर लेखाजोखा तालिम	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना जति)	स्थानिय तह	६०,०००/गा.पा / नपा
६	स्फीयर मापदण्ड	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना जति)	स्थानिय तह	५०,०००/गा.पा / नपा
७	कार्यदल आचार सहिता	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना जति)	स्थानिय तह	४०,०००/गा.पा / नपा
७	संकटासन्नता बर्ग पहिचान तथा लक्षिकरण तालिम	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना जति)	स्थानिय तह	७०,०००/गा.पा / नपा
८	समाग्री भण्डारण तथा चलान	४	असार	गपा/नपा	सि डि एम सी, एल डि एम सि, कार्य दल (२५ जना)	स्थानिय तह	४०,०००/गा.पा / नपा

२८. अनुसुचिहरुः

खण्ड १. सर्वेक्षण फाराम

अनुसुची १. विपद्् विस्तृत सर्वेक्षण फाराम

अनुसुचिः विपद््को समयमा क्षति सर्बेक्षणका लागिप्रयोग गरिने फारमहरुको नमुना ।

विपद््को विस्तृत क्षति सर्वेक्षण फाराम

जिल्लाः...................................

सर्वेक्षण गर्ने तह/संस्थाः...गा.पा./न.पा.:......................................

वडानं.:........... गाउँ/टोलः...............................

क्र.सं.	घरमूलीको नाम	परिवार संख्या			५ वर्षसम्म		६-१६ वर्षसम्म		१७-६० वर्षसम्म		६१ भन्दा मथि		विद्यालय जाने बालबालिका		संकटाभिमुख व्यक्तिहरु									मानवीय क्षति	क्षति विवरण			पशुधन क्षति-गोटामा	आवश्यकताको पहिचान								मनोविमर्स सेवा
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	छात्र	छात्रा	घाइते	बिरामी	हराएको	अपाङ्ग	एकल महिला	बृद्ध	गर्भवती	सुत्केरी	दुध खुवाउने	मृत्यु	खाद्यान्न	घर क्षति	जग्गा	मृत्यु	बाली	तयारी खाना	खाद्यान्न	गैर खाद्य	शैक्षिक सहयोग	शौचालय बनाउनु पर्ने	धारा बनाउनु पर्ने	घर बनाउनु पर्ने	
१.																																					
२.																																					
३.																																					
४.																																					
	जम्मा																																				

तयार पार्नेः	प्रमाणित गर्नेः
नामः	नामः
पदः	पदः
हस्ताक्षरः	हस्ताक्षर

खण्ड २. सर्वेक्षण फाराम

विपद्् प्रभावित जिल्लाको नामः मुगु

अनुसुची १. जनसंख्याको विवरणः

प्रभावित गा.पा./न.पा.:- ....

क्र.सं.	गा.पा./न.पा.को नाम	मृत्यु	घाईते	हराएको	प्रभावित समुदाय/क्षेत्रको नाम (वार्ड नं., गाउं/टोल)	अनुमानित जनसंख्या			कैफियत
						पुरुष	महिला	जम्मा	

अनुसुची २.समुदाय तथा व्यक्तिगत सम्पत्तिको क्षतिको विवरणः

क्र.सं.	क्षतिको विवरण	संख्या	जम्मा अनुमानित क्षति (मुल्यमा)	सुचना संकलनको लागि गरिएको प्रक्रिया	कैफियत
१	पुर्ण रुपमा क्षति भएको घर				
२	आंशिक रुपमा क्षति भएको घर				
३	विद्यालय भवन				
४	पुल तथा सडक				
५	हेल्थपोष्ट/स्वास्थ्यचौकी				
६	पुस्तकालय				
७	गा.वि.स. भवन				
८	गाउँघर क्लिनिक				
९	बाल विकास केन्द्र				
१०	स्वास्थ्य तथा खानेपानी क्षेत्र				

११	मठ मन्दिर, मस्जिद, चर्च, पाटी पौवा				
१२	औषधि/उपकरण				
१३	सामुदायिक स्रोत केन्द्र (सुरक्षित बासस्थान)(Evacuation/ Protection Centre)				
१४	क) बाली (विघा/रोपनि)				
	ख) अन्य (विघा/रोपनि)				
१५	खेति योग्य जमिन (विघा/रोपनि)				
१६	खानेपानीको स्रोत				
१७	जीविकोपार्जनका क्षेत्रहरुको क्षति				
क	घर पालुवा पशु				
ख	साना पसल				
ग	माछा पोखरी				

अनुसुची ३. उद्धार भएकाहरुलाई राहत कार्य र आगामी दिनको आवश्यकता:

क्र.सं.	सहयोग गरिएको राहतको प्रकार	एकाई	जम्मा अनुमानित आवश्यकता (परिमाण)	सहयोग पुऱ्याएको परिवार (ने.रे.सो.बाट मात्र)	अन्य संस्थाबाट भएको सहयोग	थप सहयोगका लागि आवश्यक परिमाण	सम्भावित सहयोग निकाय	कैफियत
१	सुख्खा तयारी खाना	के.जी.						
२	नियमित खाना (चामल, दाल, तेल, नुन)							
३	गैर खाद्य सामाग्री	के.जी.						
४	थप त्रिपाल	वटा						
५	प्राथमिक उपचार सेवा	वटा						
६	पानी शुद्धिकरण औषधी	वटा						

७	सुरक्षित स्थानमा सार्ने तथा ओसार्ने कार्य	पटक /जना						
८	शिविर व्यवस्थापन	वटा						
९	सरसफाई सम्बन्धित जनचेतना अभिवृद्धि	वटा						
१०	घुम्ति स्वास्थ्य शिविर	पटक						
११	एम्बुलेन्स सेवा	जना						
१२	ट्रेसिसेवा	जना						
१३	विशेष आवश्यकता प्रकार	जना						
१४	मनोविमर्श सेवा	जना						

अनुसुची ४. जिल्ला तथा समुदायस्तरमा रहेका सहयोगी निकायहरुः

ती निकायहरुको कार्य क्षेत्र र गर्न सक्ने कार्यको विवरण (सम्भव भए उनीहरुबाट वा जिल्ला प्रकोप उद्धार समितिको समन्वय बैठकबाट लिने):

क्र.सं.	क्षति/सहयोग क्षेत्र	सहयोग निकायको नाम र योजना	सहयोगी निकायको नाम र योजना	सहयोगी निकायको नाम र योजना	सहयोगी निकायको नाम र योजना	अरु सहयोगी निकायहरुको नाम र योजना	कैफियत
१	पुर्ण रुपमा क्षति भएका घर						
२	आंशिक रुपमा क्षति भएका घर						
३	विद्यालय भवन/बाल विकास केन्द्र/ सुरक्षित बासस्थान/गा.पा. भवन						
४	पुल तथा सडक						
५	हेल्थपोष्ट/स्वास्थ्य चौकी						
६	गाउँघर क्लिनिक						
७	सामुदायिक स्रोत केन्द्र						
८	अन्नबाली						
९	जीविकोपार्जनका क्षेत्रहरु						

क	घरपालुवा पशु						
ख	साना पसल						
ग	माछा पोखरी						
घ	अन्य						
	१						
	२						

अनुसुची ५. सम्भाव्य स्वास्थ्य खतराहरुः

(रोगको संक्रमणको सम्भावना जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, विश्व स्वास्थ्य संगठन, युनिसेफ अन्य निकायसंग सल्लाह लिई भर्ने)

क्र.सं.	रोग	गा.पा.	समुदाय/स्थान वा वडा	अनुमानित प्रभावित जनसंख्या	कैफियत
१	कोरोना भाईरस				
२	झाडा पखाला				
३	हैजा				
४	मलेरिया (औलो)				
५	इन्सेफ्लाइटिस				
६	सर्पको टोकाई				
७	आँखा पाक्ने रोग				
८	लुतो, ज्वरो				

अनुसुची ६. पँहुच (प्रभावितहरुसम्म राहत लिएर कसरी पुग्न सकिन्छ, देखिएको सुरक्षाको अवस्था, राहत व्यवस्थापनमा जनमानसको प्रतिक्रिया)

अनुसुची ७. तत्काल आवश्यकता र पुनर्लाभ (Recovery) कार्यक्रम सञ्चालनको लागि सिफारिस

अनुसुची ८. आइपरेका समस्या तथा आइ पर्न सक्ने बाधा अबरोधहरु

अनुसुची ९. सारांश

टोली प्रमुखः   हस्ताक्षरः

टोली सदस्यः   हस्ताक्षरः

खण्ड ३. प्रकोप व्यवस्थापनका लागि घरधुरी सर्वेक्षण फाराम

विपद् को किसिम ....

जिल्लाः मुगु   गा.पा/न.पा.:...................................   वार्ड नं.:............

गाउ/टोलः........................   १) घरमुलीको नाम ....

गाउमा वोलाउने नाम ....

अनुसुची १.पारिवारिक विवरणः

०-५ वर्ष सम्मका बालवालिका			६-१६ वर्ष सम्मका बालवालिका			१७-६० वर्ष सम्मका			६१ वर्ष भन्दा माथि		
केटा	केटी	जम्मा	केटा	केटी	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा

अनुसुची २.विशेष सुरक्षा तथा सहयोग आवश्यक पर्ने व्यक्ति तथा समुहहरु

गर्भवती महिला	अपांगता भएका व्यक्तिहरु		दुध खुवाउने आमाको संख्या	हराएका		घाइते		बिरामी		एकल महिला	जम्मा
	म.	पु.		म.	पु	म.	पु.	म.	पु.		

अनुसुची ३.मानवीय क्षति

मृतक			मृत्यु भएको कारण
म.	पु.	जम्मा	

अनुसुची ४.विद्यालय जाने बालबालिकाको जम्मा संख्याः

बालबालिकाहरुको कक्षागत संख्याः

विद्यालयको नाम	कक्षा	छात्रा	छात्र	कैफियत
जम्मा				

अनुसुची ५.घरको अवस्था (√) चिन्ह प्रयोग गर्नुहोस्

( ) बस्न नहुने गरी भत्केको ( ) केही मर्मत गरी बस्न योग्य ( ) भित्ता मात्र भत्केको

( ) छाना मात्र भत्केका

( ) भाडावर्तन नष्ट भएको ( ) लुगाफाटा नष्ट भएको ( ) धारा क्षतिग्रस्त

( ) खाद्यान्न पुरै/आशिंक नष्ट ( ) शौचालय क्षतिग्रस्त

अनुसुची ६.जग्गा जमिन

जम्मा .... बिघा रोपनी मध्ये ....बिघा रोपनी बगाएको ....

.................बिघा रोपनी खेतीबाली मात्र काम नलाग्ने गरी पुरेको ।

अनुसुची ७.पशुपंछि सर्भेक्षण फारम

गाई/गोरु	रांगा/भैसी	भेडा/बाखा	कुखुरा/हांस	माछा	अन्य

अनुसुची ८.पेशा (√) चिन्ह प्रयोग गर्नुहोस्)

( ) खेतीवारी ( ) मजदुरी ( ) पशुपालन ( ) दुग्ध व्यवसाय

( ) सिलाई कटाई ( ) माछापालन ( ) नोकरी ( ) अन्य ।

सर्वेक्षणकर्ताले क्षतिको विवरणका आधारमा भर्ने

अनुसुची ९.आवश्यकताको पहिचान

क) अस्थायी आवासको व्यवस्था ख) स्थायी घर बनाउनु पर्ने

ग) खानेपानी धारा बनाउनु पर्ने घ) शैक्षिक सहयोग दिनुपर्ने

ङ) शौचालय बनाउनु पर्ने च) मनोविमर्श सेवा

छ) छोटो अवधिको लागी खाद्यन्न ज) लामो अवधिको लागी खाद्यन्न

झ) अन्य सेवा

सर्वेक्षणकर्ताको नामः	घरमुलीको नामः	प्रमाणित गर्नेको नामः
पदः	पदः	पदः
संस्थाः	संस्थाः	संस्थाः
दस्तखतः	दस्तखतः	दस्तखतः
मितिः	मितिः	मितिः

सन्दर्भ सामग्रीहरु :

१. नेपालको संविधान २०७२

२. विपद्् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४

३. विपद्् जोखिम राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना, २०१८-२०३०

४. विपद्् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७३ (दोश्रो संशोधन)

५. विपद्् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६

६. जिल्ला विकास योजना, २०७२/७३

७. जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन २०७३/०७४

८. राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य ढाँचा, २०७० (प्रथम संशोधन २०७५)

९. जिल्ला वस्तुगत विवरण, २०७१

१०. विपद् जोखिम राष्ट्रिय नीति, २०७५

११. केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्याङ्कगत प्रतिवेदन, २०६८

१२. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030

१३.विपद्् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५

१४.स्थानिय अनुकुलन योजना खत्या तथा सोरु गाउँपालिका, २०७८

१५ स्थानिय निकायबाट प्रकासित मुगु जिल्लाको क्षतिबिवरण, २०७९

१६ स्थानिय तहको बिगत बर्षको प्रकोप पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९

१७ स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

१८. राष्ढ्यि, प्रादेशिक तथा स्थाननिय तहका बार्षिक योजनाहरु २०७९

१९ स्थानिय निकायबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा अन्य प्रकासनहरु